

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

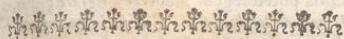
Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Sectio II. De Præcepto obseruandi leiunia, Dubia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Secl. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 81

(uis) circa ieiunia Ecclesiastica, comestionem carnum, ouorum, & lactiniorum in Quadagesima dispensare: & à fortiori, vt aliam horam prandij ante nonam anticipare. Quia sunt suorum subditorum Prælati Ordinarij, ac proinde iurisdictionem spirituales circa ipsos obtinent. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 4. Sylui. libi. Miranda tom. 2. q. 30. a. 1. concl. 2. Hieron. Rodrig. in comp. resol. 75. n. 1. Portel. in dub. reg. v. Ieiunium, n. 5. Nauar. c. 21. nu. 21. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. d. 1. 2. q. 5.

CAPVT X.

De dubio circa Ieiunij obligationem.

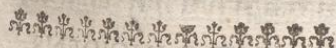
Qui dubitat, num iustam habeat causam non ieiunandi, ieiunare tenetur, nisi dispensationem non ieiunandi à Superiore obtineat: vel nisi dubium Parochi, vel Confessarij confilio deponat: vel alia ratione à dubio liberetur. Quia in dubio fauendum possidenti, pro lege autem tunc adest possessio. Tolet. l. 6. c. 4. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. n. 34. Sanch. de mat. l. 2. d. 4. m. 38.

Dubitat quis, an vigesimum primum annum expleuerit. Post adhibitam sufficientem diligentiam, non tenetur ieiunare. Quia possessio est pro libertate, & dubium de præcepto, nec ius incertum debet contra ius certum præualere. Stante autem dubio de complemento anni vigesimi primi, adest ius certum propriam possidendi libertatem, & ius præcepti obligantis incertum est. Quod si probabile sit, tempus esse completum, & completum non esse: sequi potes vtrumlibet. Quia non est maior ratio de vna parte, quam de altera: ideoque de libertate tua poteris te determinare. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 7. Laym. l. 1. tr. 1.

SECTIO SECVNDA.

De Præcepto obseruandi Ieiunia, Dubia.

CAPVT XI.

Circa Ieiunij Ecclesiastici Naturam.

DVBIVM I.

An præceptum Ieiunij sit affirmatiuum?

AFFIRMATIVVM est, non negatiuum. Quia idem est præcipere, vt semel tantum in die comedatur, ac prohibere, ne sepius quam semel manducetur. Ita

q. 5. §. 4. n. 33. Sanch. in select. d. 5. 4. num. 5. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. c. p. 4. tr. 3. resol. 21.

At si quis dubitet, an die Iouis sit hora duodecima media noctis, adhuc potest carnibus vesci. Quia est in possessione dies Iouis, & non tenetur credere diem Iouis præterisse, quousque id euidenter agnoscat. Et quia quando quis dubitat, an sit media nox, dubitat, an inceperit abstinendi à carnibus obligatio: vnde ius præcepti est dubium num pro illo tempore valeat: ius autem edendi carnes in die Iouis, (vel non ieiunandi, si dies Veneris dies sit ieiunij) est certum: ius autem dubij non potest contra ius certum præualere. Sanchez de matr. l. 2. d. 41. n. 40. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 10. n. 2. Diana p. 4. tr. 3. resol. 18. Pasqualig. decis. 163.

E contra si hodie sit dies Veneris, vel ieiunij, & dubites, an sit media nox, vel hora duodecima sonuerit, non poteris carnibus vesci, nec cenare. Quia possessio est pro præcepto, cum constet, hodiernam diem esse abstinendi, vel ieiunij, & dubitetur, num sit hora tractata. Non enim potest quis prudenter credere, iam præterisse, quousque aliqua probabilis ratione nitatur. Sanch. de matr. l. 2. d. 41. v. v. c. 1. c. 10. n. 2. Ghilinus summ. v. Ieiunium, n. 18.

Profecto præceptum de seruando ieiunio, vel de abstinentia à carnibus à media nocte in mediam noctem, intelligendum est de media nocte moraliter computata, non verò mathematicè. Quia non potest imponi ab Ecclesia præceptum nisi eo pacto quo potest obseruari, alioquin ad impossibile obligaret; non potest autem seruari, nisi media nox moraliter computetur: nam media nox mathematicè non potest cognosci, nisi stellarum cursus obseruentur, quod est impossibile: tum quia pauci obseruare sciant: tum quia obseruari non possunt, quando nubibus cælum offunditur: tum quia horologia nunquam ita exactè indicant, vt præcisè horam certam assignent. Pasqualig. decis. 158. 159. & 160.

SCOLAR

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

206 Mor.

in select. d. 5. num. 42. Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 11. num. 42. Medi. Cod. de ieiun. question. 5. Maior. in 4. dist. 15. question. 6. Sylvi. 2. 2. question. 147. artic. 3. question. 3. Durand. dist. 15. question. 11. numer. 9. Sylvest. verb. Ieiunium, nu. 22. & alij.

114 Ego autem existimo præceptum ieiunij esse affirmativum, ac negativum primò ac per consequens. Nam quod primò, & per se per ieiunij præceptum intenditur est cibi moderatio, ac certa mensura illius. Quòd autem id consequi intendatur ab ipso præcepto per negationem non manducandi carnes, non comedendi nisi semel in die, &c. est quid consequitium: ergò ieiunij præceptum primò & per se est positivum, ex consequent autem negativum. Mecum Pasqualig. citatus.

DVBIVM II.

An præceptum ieiunij ex vi iuris, abstracta consuetudine obliget ad mortale?

115 **Q**ERTUM est, ieiunij præceptum ad mortale obligare, unde quicumque ad ieiunium obligatur, si id etiam citra contemptum violaverit, lethaler delinquit; sic enim fert communis omnium fidelium praxis. Quidquid in contrarium dixerit Cardinalis ad cap. 2. de observ. ieiun. existimans eum qui solvit ieiunium solummodo venialiter peccare, nisi id ex contemptu gesserit. Quæserim autem, an præceptum hoc obliget ad mortale ex vi iuris, an ex consuetudine?

116 Non obligat ex vi iuris, sed ex consuetudine. **N**o obligat ne. Quia in iure textus, præceptivis verbis ex vi iuris id imperans, non reperitur. Sic Caietan. sum. verb. Ieiunium, capit. 4. & 2. 2. question. 147. artic. 3.

117 Ex vi iuris obligat. Quia cap. Non liceat, Ex vi iuris cap. Non oportet, cap. Placuit, de consec. dist. 3. id apertè præcipitur. Verba enim horum textuum præceptiva esse, & populi vultus Christiani, & Doctorum communis sententia demonstrat. Ita D. Thom. 2. 2. question. 147. art. 3. Sotus lib. 1. de iustit. question. 6. artic. 4. Durand. in 4. dist. 15. question. 9. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 3. numer. 7. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 1. numer. 5. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 5. num. 3. Pasqualig. praxi ieiun. decis. 30. à num. 3. citans Glossam, Archidiaconum, Abbatem, Sylvestrum, Nauarrum, & alios Canonistas. Azor. p. 1. l. 7. c. 8. q. 2. Tolet. lib. 6. cap. 3. & alij.

118 Hanc ego sententiam, (Caietani venia) Hoc unice vnicè veram esse crediderim, addens ieiunij verum esse præceptum etiam fuisse viua vocè à temporibus Apostolorum prolatum, & fortasse scriptum, licet ad nos non degenit, uti Sanchez citatus asseruit.

DVBIVM III.

An consuetudo possit ex toto Quadragesimale ieiunium abrogare?

119 **S**UPPONO, consuetudinem posse inducere novam ieiunia, quæ sub lethali obligent. Quia potest legem inducere, leg. De quibus, Digest. de legibus, Cod. Quæ sit longa consuetudo, cap. 1. de consuetudin. 6. cap. 1. dist. 1. Et è contra posse ieiunia Quatuor temporum vigilarumque abrogare, ob eandem rationem: de factoque abrogasse ieiunia Aduentus, Rogationum, quatuor, & sextæ feriæ, & alia Apostolorum ieiunia potest ex parte abrogare Quadragesimale ieiunium. Quia de facto apud Mediolanenses primos quatuor Quadragesimæ dies soluit: & in quibusdam Germaniæ locis consuetudine est introductum, ut ter tantum in hebdomade ieiunium Quadragesimale instituat. Quæserim verò, num consuetudo possit ex toto ieiunium Quadragesimæ abrogare?

Non potest. Quia est divino iure institutum, contra quod haud potest consuetudo prævalere: nec talis consuetudo potest rationalis existere. Recentiores aliqui, quos, pressò nomine, referunt Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 5. numer. 4. & Azor. part. 1. lib. 7. cap. 1. 2. question. 1. Pasqualig. decis. 36. numer. 3. Villalob. tom. 2. tractat. 23. diffinit. 5. numer. 1.

Potest planè. Quia consuetudo de facto aliqua ieiunia Quadragesimæ abrogavit, ut sup. posui: ergo potest etiam omnia, cum omnia sint in dignitate aut solemnitate paria. Ita Belarmin. tom. 3. lib. 1. cap. 27. Azor. citat. Lessi. l. 4. cap. 2. dub. 9. Reginald. l. br. 4. numer. 1. 3. Trull. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 5. num. 2. Palud. Maior, Antonin. & alij, quos refert, ac sequitur Fagund. ubi sup.

Probabiliorem hanc sententiam esse existimo. Quia certum fere est, Quadragesimale ieiunium institutum non fuisse iure divino, sed humano Canonico, contra quod potest consuetudo prævalere. Nec consuetudo contra ius humanum censenda irrationabilis est.

QVÆSTIO INCIDENS.

Nùm pater possit per filium ieiunij præceptum adimplere?

POTEST quidem. Quia pater ac filius eadem persona censetur. Imò potest quæ magis terrentur patres in filiis, dem. quam in se ipsis. Dig. Quod metus causa, l. 1. Isti quidem, s. ultim. Sic Hugo. ad cap. Presby

Presbyter, dist. 82. Cuius sententiam refert, & approbat Glossa, cap. Penitentia, et 4. verb. Penitens in se.

124 Minime potest. Quia preceptum ieiunij obligationem propriam personalem inducit ad corpus proprium affligendum, quae non quit per alium impleri. Ita Azor. part. 1. lib. 7. capit. 15. question. 7. Pasqualig. decisio. 83. numer. 1. Bonacin. de precept. Eccles. dub. olim. question. 1. punct. 6. numer. 6. Trull. lib. 3. Decalog. capit. 1. et 6. num. 8. Reginald. lib. 4. numer. 187. Lublin. Mofel. & alij apud Pasqualig.

125 Hoc mihi omnino certum. Admitto enim, hoc mihi patrem ac filium in iure vnam censerem personam, sed id verum esse affirmo in iis, in quibus pater, & filius fictione iuris, loquendo moraliter, eandem personam repraesentat: non autem in iis, in quibus pater, ac filius proprietates distinctas agnoscunt, quale est Ecclesiae precepta obsequare.

QVÆSTIO INCIDENTS.

Utrum qui in quodam precepto die ieiunare non vult, alio non precepto ieiunare teneatur?

126 **Q**ui eo die ieiunare non potest propter infirmitatem, debilitatem, &c. haud tenetur alio die supplere ieiunium: cum enim ab huiusmodi obligatione absolute liberat impotentia. At qui potens ieiunare non vult, praeter lethale piaculum, quod admittit, tenetur alia die omissum supplere ieiunium. Quia duo precepta praecipientis Solui ieiunium certa die, scilicet, solui, & certa die. Si ergo illa die solum non fuerit alia die est soluendum. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. Cuius sententiam probabilem esse asserit Abbas de obseru. ieiun. c. 1. n. 2.

127 Minime tenetur. Quia sic fert omnium fidelium praxis, & colligitur ex c. 2. de obseru. ieiun. Ita Angel. v. ieiunium, num. 21. Rosel. num. 24. Tabien. num. 14. Nauarr. cap. 21. nu. 27. Bonac. de precept. Eccles. dist. 9. punct. 6. n. 3. Reginald. l. 4. n. 183. Lessi. l. 4. c. 2. d. 3. n. 18. Pasqualig. decisio. 184. Fagund. prac. 4. l. 1. c. 10. n. 5. Trull. l. 3. Dec. c. 2. d. 5. n. 6. & alij.

128 Omnino certum hanc sententiam esse reor. Nam ieiunij obligatio affixa diei, cum illo ieiunium hac transire quis dubitet? An si Officium hodie recitare nolueris, teneris illud alia die recitare, ut suppleas? Minime. Peccasti quidem ieiunium omitendo, sed non teneris die alia ieiunare.

CAPVT XII.

Circa à carnibus abstinentioniam?

QVÆSTIO INCIDENTS.

Num carnis nomine oua, ac lactinia prohibeantur?

129 **S**UPPONO abstinentiam à carnibus esse de substantia ieiunij Ecclesiastici, ex ipsius Ecclesiae institutione, quod vno dempto Corduba in summa quest. 143. & vno, vel alio relato à Baldello lib. 2. d. 18. numer. 18. omnes Doctores profitentur. Quæsierim verò, num carnis nomine etiam oua, & lactinia comprehendantur?

130 Comprehendi videntur. Quia ouum nihil aliud est, quam caro liquida, & lac sanguis calore matatus, seu sanguis albus. Sic Glossa ad cap. Admonere 33. question. 2. verb. Carnem. Didacus Narbona de etate ad omnes actus anno 1. question. 2. numer. 25. & anno 7. quæst. 6. numer. 5. Barbola ad cap. Denique dist. 4. numer. 1. fatuus: Vulgo colligitur prohibitio vsu carniū, prohiberi vsu ouorum, lactis, & aliorum huiusmodi, quæ à carne originem trahunt.

131 Non comprehenduntur. Quia carnes, & oua, ac lactinia ut res distinctæ referuntur in cap. Presbyter, dist. 82. & per diuersa precepta in iure prohibentur, cap. Denique, tur. dist. 4. Ita omnes communiter postmodum citandi.

132 Mihi hoc certum omnino videnti, sæpe sæpius concedi vsu ouorum, ac lactiniorum, nec idem vsu carniū concedi; quod non contingeret, si nomine carniū oua, ac lactinia venirent: aut si oua, ac lactinia caro essent. Porro si ab aliquibus caro liquida ouum & lac sanguis albus vocatur non idem est, quia formaliter sint caro, & sanguis; sed quia ex carne, ac sanguine suum trahunt originem uti ex cap. Denique deducitur.

DVBIVM IV.

An quis in die ieiunij, vel in diebus, quibus suu carniū prohibetur, de data opera, dimidiam circiter vnciam carnis absunxit: Peccatne leuiter?

133 **R**Ecolo ex section. 1. in esu carniū diebus prohibitis dari materiam paruitatem. Quia recole. sicut

SCORAR

col: Mor.

WVIVII

E. IV

6

sicut in aliis negatiuis præceptis etiam naturalibus datur materiæ paruitis excusans à mortali, ut patet in furto, & iniuria proximo illata, quæ sunt contra præcepta naturalia negatiua, ita etiam in carnum comestione dabitur, ut communiter Doctores profitentur. Aditio, minorem quantitatem in esu carnum sufficere, ut præceptum violatur, quam in aliis; quia cibus carnum magis est nutritius, ideoque specialiter in ieiunij diebus prohibetur. Quæserim ergo, an qui dimidiam circiter carnis vnciam ederet in die prohibito, præceptum grauitè violaret?

134 Non violaret grauitè, sed venialiter solum. Quia huiusmodi quantitas parum equaret grauidem nutrimenti afferens parua censenda est.

Sic Pasqualig. *decis. 42. num. 5.*
135 Grauitè omnino violaret Quia huiusmodi quantitas magis corpus reficeret, quam aliorum ciborum vberior sumptio. Ita Diana *part. 10. tractat. 14. resolut. 32.* citans Leandrum.

136 Ego quidem existimo laxam esse Pasqualigi Laxam esse doctrinam, nec tamen omnino eam probabiliter carere audeo asserere. Sequor autem, sentiam in- Magistri, ac propinqui mei P. Petri Hurtado de Mendoza sententiam asserentis *part. 1. de Fide, d. 83. session. 3. §. 2. 1. materiam parvam esse minimam carnis particulam, scilicet, quæ sextam vnius vnciæ partem non excedat.* Infero hinc, eum, qui in principio anni voluntatem gereret edendi diebus singulis prohibitis carnem in assignata materiæ paruitate, solum venialiter delinquere. Quia quælibet illarum comestionum ob paruitatem materiæ solummodo veniale piaculum continebit; ergo etiam omnes simul sumptæ: non enim inter se vniuntur, cum obligatio illa abstinendi à carnibus sit dici affixa.

DV B I V M V.

Quis in die hoc ieiunij nullum præter panem cibum obtinet, quo vesci valeat: potestne carnem panis adhibere?

137 SI per vnicum tantum diem caret cibis concessis, potest vesci carnibus. Quia lex carnes prohibens intendit solummodo macerationem, & abstinentiam illam, quæ ex subtractione carnum prouenit, & non aliam maiorem: ergo quando lex seruari non valet sine extraordinaria abstinentia, ac maceratione, desinit obligare. Desinit enim legis intentio, quæ curat moderatam tantum abstinentiam: alias namque nimis onerosa existeret, si noua causa non accedat. Sic Pasqualig. *decis. 49. numer. 3. & 4. Vidal. in Arca Theolog. Moral. de ieiun. inquis. prim. numer. 7.*

138 Si per vnicum tantum diem aliis præter panem cibis concessis caret, non potest carnibus vesci: secus si per plures dies careret, ut in longa navigatione, & in atroci bello ubi deest victus. Quia maior necessitas requiritur, quam vulgaris, ut fas sit, in diebus prohibitis

carnibus vesci Ita Angles in floribus quæst. 9. de ieiun. artic. 1. difficult. 4. append. 1. Vega. p. 1. summ. cap. 14. casu 28. Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 19. numer. 7.

Ego quidem existimo, si persona sit pendendis epulis assueta, verb. gratia, Princeps, eques: Autum primam sententiam posse probabiliter sustinere: minimè tamen si persona robore polleat, & vilibus cibis sit assueta, ut bi gratia, pastor seu pauper agricola, qui in diebus non prohibitis solo pane non semel victitatur. Absolutè tamen loquendo nimis laxam primam sententiam esse reor, vnde adhæreo secundæ.

DV B I V M VI.

An Catholicus qui in terris hæreticorum famulatum præstat: possit in diebus ieiunij vesci carnibus, eo solum prætextu, quod præcepto Ecclesiæ non obligetur?

POTEST quidem. Quia illud ipsum inter infideles commorari, sufficiens videtur esse potestatis causa, ut famulus ille præcepto illo non obligetur. Sic videtur sentire Layman. *lib. 4. tract. 8. cap. 3. num. 3.* dum ait: *Addo, laborantibus, & famulantibus Catholicis apud nos in Oppidis hæreticorum, permitti posse, ut diebus ieiuniorum carnibus vescantur, dummodo scandalum tolli possit: si nimirum dicant, se in tali casu necessitate, Ecclesiæ præcepto non obligari.* Verum Societas IESV in his septemtrionalibus partibus, ob maiorem securitatem à Summo Pontifice priuilegium accepit dispensandi cum talibus. Certè illud, Ob maiorem securitatem inuicem, eos id posse securè gerere sine dispensatione.

Minimè potest Catholicus vesci carnibus eo solum prætextu, quod non ligetur Ecclesiæ præcepto carnum abstinentiam imperantis. Quia exclusa graui necessitate, aut alia causa Catholici habitantes apud infideles præceptis Ecclesiæ obligantur, cum hæc non locum, sed personam sequantur. Ita Pasqualig. *decis. 52. num. 5. & 6. Leand. præc. 4. tract. 5. d. 1. quæst. 22.*

Profectò primam sententiam veram esse crediderim non in omni casu, sed solum quando Catholicus non possit sine magno incommodo cibos permisos habere, aut hæretici nolent ei (abstracto Religionis contemptu) ministrare. Nec credo Petr. Laymanum dissentire. Particula enim illa clausulæ relatæ, Si nimirum dicant, se in tali casu necessitate Ecclesiæ præcepto non obligari, apertè indicat, non id absolutè intelligendum, sed quando casu necessitatis adest, puta si desint alij cibi permitti, aut ministrare.

DV B I V M

DVBIVM VII.

Discessurus quis mane ex loco ieiunij vespere perveniturus ad locum, ubi incolae non ieiunant: potestne ientaculum ex carnibus praesumere?

¹⁴³ Non potest. Quia tenetur in eo loco lege ieiunij, cum sit pceptum negatium, habes vim obligati pro sepe. Sic Basil. de matr. l. 1. c. 8. n. 3. adiciens: *Quamvis autem certus sit de professione adhuc violatur lex ieiunij suppone* *etiam, quod ibi comoratur: quia lego tantum libera-* *um, quando exit extra territorium proprium.* Co- *pinch. de Sac. 9. 7. 4. a. 4. d. 3. n. 103. Granad. 2. 2.* *controu. 7. tr. 3. d. 6. sect. 4. m. 1. Palao p. 1. tr. 3. d.* *1. p. 2. 4. 5. n. 10. & 11. Sanch. l. 3. de matr. d. 18.* *m. 1. 2.*

¹⁴⁴ Potest plane. Quia qui absoluitur ab abstinentia a pluribus comestionibus eo ipso absoluitur etiam a pcepto ieiunandi. At qui egreditur loco ieiunij, & pervenit vespere ad locum, ubi non est de ieiunio pceptum, absoluitur ab abstinentia a pluribus comestionibus, cum in loco, ubi ieiunium possit prandere, & vespere in loco ubi ieiunium non viget, coenare: Ergo pro illa die absolutus est a ieiunij pcepto, & consequenter poterit mane comedere, proutquam exeat a loco, ubi adest de ieiunio pceptum. Ita Sanch. l. 1. sum. c. 12. n. 34. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 8. n. 88. Filliuc. tr. 27. m. 109. p. 2. Salas de legib. d. 14. sect. 5. n. 68. Sanch. in select. d. 54. n. 17. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 6. n. 6. & alij. Igitur si ille absoluitur ab obligatione ieiunij, simul absoluitur ab obligatione a carnibus abstinendi. Si ergo hi Auctores concedunt illum a ieiunij lege liberari, consequenter debent concedere, ex carne posse ientaculum praesumere.

¹⁴⁵ Ego quidem probabilem satis hanc sententiam esse iudico. Dicere enim, quod huiusmodi discedens a loco ieiunij ad locum perveniturus, ubi non ieiunatur absoluitur ab abstinentia a pluribus comestionibus, non vero ab abstinentia a carnibus sine fundamento procedit. Quia potius abstinentia a carnibus est propter ieiunium: Ergo pcepto principali sublato, aufertur etiam illud aliud, quod est propter ipsum. Quia probabilius est, illum minime a pcepto ieiunij absolui, dum in loco, ubi viget, commoratur. Certum enim est apud omnes, eum, qui exit a proprio loco, ubi viget festi pceptum, ad laborandum in alio, ubi tale pceptum non adest, non posse mane antequam exeat, laborare notabili temporis parte assumpta, etiam si sciat, per maiorem reliqua diei partem posse in loco, ubi non est festi labori incumbere: & hoc non ob aliam rationem, nisi quia ubi mane interest, viget festi pceptum, ad quod servandum pro tunc tenetur a servili opere abstinere. Ergo similiter ob eandem rationem, qui recedit a loco, ubi pceptum ieiunij viget, sciens se perventurum ad locum, ubi non viget, haud poterit antequam discedat aut carmen, aut non carmen ientaculum in notabili assumere quantitate. Palao mecum.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIVM VIII.

Vescitur quis carnibus ex dispensatione diebus prohibitis, ut sanitati consulat: Delinquine lethaliter? (si carnes nocivas gustus indulgens in magna absumat quantitate) (contra hoc pceptum?)

¹⁴⁶ Delinquit quidem. Quia ad carnes illas nocivas non se extendit dispensatio, quae ut valetudini consulatur, impenditur. Sic Hen- *Delinquit* *quidem le-* *thaliter.* *3. a. 4. dub. 1. 2. n. 3. Et allici potest ad hanc sen-* *tentiam Manu. p. 1. sum. c. 24. n. 1. docens, si Me-* *dicus licentiam alicui daret edendi oua, ut va-* *letudini indulgeret, non posse edere lacticia,* *si saluti nociva essent.*

¹⁴⁷ Non delinquit lethaliter contra hoc pceptum abstinendi a carnibus. Quia Ecclesia *Non delin-* *quit.* per dispensationem omnino tollit carni prohibitionem: prohibitio autem haec omnes carnes includit. Ergo & dispensatio absoluta debet ablationem abstinendi a qualibet specie carni tam proficua, quam nociva includere. Ita Villalob. p. 1. sum. c. 24. dub. 8. n. 11. Diana p. 1. tr. 9. resol. 47. Sanch. lib. 8. de matr. d. 1. num. ult. Machad. lib. 2. p. 4. tract. 1. docum. 2. m. 5. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 2. n. 9. Sanch. in select. d. 51. n. 20. & 21. Pasqualig. decis. 46.

¹⁴⁸ Exstimari, probabilius esse, eum peccare *Auctoritas* *placitum.* contra naturale pceptum, quo tenetur ad non inferendum sibi aliquod grave damnum circa corporis valetudinem; sed non contra pceptum abstinendi a carnibus. Quia licet motuum dispensandi sit necessitas illius, cum quo dispensatur, non tamen sit dispensatio iuxta necessitatis mensuram, sit enim absoluta, unde absolute tollitur abstinendi a carnibus imposita ab Ecclesia obligatio.

DVBIVM IX.

An qui ex dispensatione in diebus prohibitis carnes, vel oua ac lacticia comedit: possit etiam simul pisces comedere?

¹⁴⁹ Minime potest. Quia si pisces ei afferunt *Minime* *potest.* nocumenrum, eorum comestio est peccaminosa: si non nocent, non tenet dispensatio, cum ad illam concedendam ratio non ad sit. Sic Grassi p. 1. decis. l. 2. c. 1. 7. n. 59. Labori. p. 1. de tubil. c. 20. m. 18. Navar. tom. 1. Confil. 5. de observ. ieiun. n. 2.

¹⁵⁰ Potest omnino. Quia qui dispensat, ut possit in diebus prohibitis carnibus vesci, nullatenus prohibet, ne simul piscibus vescaris. Ergo cum alias horum esus sit licitus in his diebus, in quibus carnes prohibentur, licite poterit carnibus ac piscibus simul vesci. Quo quidem damno gravi, vel levi, grave ille vel leue piaculum contra naturale pceptum prospiciendi corporee salutis perpetrabit. Ita Henr. l. 7. c. 1. 3. n. 3. liter. F. Azor. l. 7. c. 10. qu. 5. Reginal. l. 4. m. 168. Manu. prac. 4. l. 1. c. 2. n. 18. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 2. m. 10. Lezan. v. ieiunium. *H* *n. 11.*

SCORBAR
col. Mor.
XVIIII
E. IV
G

n. 11. Villalob. tr. 2. 3. diff. 8. n. 10. Diana p. 1. tr. 9. res. 26. & alij communiter.

151
Cum his
opinor.

Cum his opinor. Quia si piscium esus non est, peccabit ille, non quia ieiunij legem violavit, sed quia cibo minimè sibi salubri vitur. Si verò ei non nocent, non delinquit, quia suo fungitur privilegio, & privilegium Principis valet, quando solum suæ legi derogat, non iuri diuino, aut naturali.

DVBIVM X.

Tibi ex dispensatione conceditur ouorum esus, haud facta lacticiuorum mentione: poterisne edere lacticia?

152
Nō poteris.

Non poteris. Quia privilegium Principis, quando iuri communi derogat, strictè debet interpretari, non latè, ita ut saluentur tantum privilegij verba, & ad aliud non extendantur: unde cui vnum conceditur, non idèd conceditur alterum. Sicut è contrario si alicui concedatur facultas lacticiuorum vescendi, non idèd conceditur vescendi ouis. Sic quidam, quos nominibus pressis memorat Azor. p. 1. l. 7. cap. 10. q. 4. innuens esse probabile Bonac. de prec. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 2. num. 4.

153
Poteris quidem.

Poteris planè. Quia oua, & lacticia eiusdem videntur esse rationis, cum ex carne ducant originem. cap. Denique, dist. 4. Igitur cui vnum ex his conceditur, censetur simul alterum concessum esse. Ita Medi. sum. l. 1. c. 14. §. 10. Azor. p. 1. l. 7. c. 11. q. 4. Fagund. prec. 4. l. 1. c. 2. n. 17. Sanch. to. 2. de matr. l. 8. d. 1. n. 39. & l. 4. sum. c. 11. num. 57. Trull. in Bull. l. 1. §. 4. dub. 3. num. 8. Palqual. decis. 76. num. 2. Villalob. tom. 2. tract. 23. diff. 18. num. 16. Barbof. ad cap. Denique, dist. 4. numer. 2. Lezana verb. Ieiunium, numer. 11.

154
Longè hoc sententiam. Quia plerumque lacticia cum ouis assolent in cibos parari. Porro primæ sententiæ fundamentum verum habet, quando vnum pro alio in iure non sumitur: at in iure oua pro lacticiis, & lacticia pro ouis sumuntur, cum omnia sementinam ducant originem à carnibus, uti ex cap. Denique citato liquefcit.

DVBIVM XI.

Cui licet vesci in diebus prohibitis ouis, ac lacticiis, potestne etiam porcinum sagimen comedere?

155
Questionis
status.

Certum mihi, (quidquid in contrarium. Ananias, & Felinus ad cap. consuluit dictent) eum, cui conceditur vesci ouis, ac lacticiis, minime posse animalium sanguinem edere. Nam sanguis censetur esse in eodem genere cum carne: est enim præcipua pars constitutiva animalis, & in proximo statu, ut in carnem conuertatur. Quæsierim verò, num liceat sagimine porcino, aut aliorum anima-

lium lardo vesci ei, cui ouorum, aut lacticiuorum esus conceditur?

Licet equidem. Quia sagimen, seu pinguedo non est caro: ut enim Arist. l. 1. de generat. animal. c. 18. probat, finito naturali animalis augmento, pinguedo accrescit: & sagimen calore liquefcit, non autem caro. Igitur sagimen, vel pinguedo potius se habet in genere lactis, & ouorum, quam in genere carnis: ergo lacticiis, & ouis concessis, concessum etiam sagimen censi debet. Adde, in cap. Presbyter, dist. 81. Sagimen apponi simul cum ouis, & caleo. Agenti enim penitentiam ob fornicationem conceditur, ut in certis diebus possit uti sagimine, quando venia datur uti ouis, & caleo vesci valeat. Unde innuitur, sagimen potius ad oua, & lacticia, quam ad carnes pertinere. Sic Gloss. ad cap. Presbyter, ver. Sagimine, & ad c. Admonere, v. Carnem 3. qu. 2. Sylvest. v. Ieiunium, §. 5. n. 16. citans Hostiensium, & Abbatem. Angel. v. Ieiunium, sine. Tabie. §. 7. Palqual. decis. 74. n. 4. & 6. citans Azorinum, & alios Barbofa ad cap. Presbyter.

Non licet. Quia probabilius est, sagimen magis ad carnem, quàm ad lacticia pertinere: est enim pars verè animalis constitutiva, sicut alie, quæ propriè & strictè sunt caro, ut nervi, medulla, cartilaginès. Ita Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 19. n. 7. Fagund. prec. a. c. 2. n. 49. in ult. edit. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 5. Villalob. p. 1. tr. 2. 3. diff. 8. n. 16. Bassæ v. Ieiunium, l. n. 3. citans Syluium. Filliac. tr. 27. p. 1. n. 61. Manu. in Bull. §. 6. num. 1. Vega. p. 1. sum. c. 14. casu 1. Henricq. l. 7. c. 13. n. 11. Medi. sum. c. 14. §. 10. Trull. in Bull. l. 1. §. 4. dub. 3. num. 11.

Profectò si sagimen idem sit quod porcina caro pinguior, crassior, & solidior, eius esus in diebus prohibitis mihi videtur illicitus lethali- ter, si verò idem sit sagimen atque adeps porcini, existimo, primam sententiam esse quidem, quàm par est, laxiorem. Nam dato, quod sagimen non sit propriè, & in rigore caro (uti vult Aristot.) non inde colligo, quod illo uti liceat, quando prohibita sunt carnes, ac oua, & lacticia concessa; sanguis enim animalium, medulla, nervi, & ius carniū non sunt propriè caro, & tamen eis vesci non possumus in diebus prohibitis, eo quod sint proximè, caro, vel animalium partes, vel in existimatione hominum pro carne habita. Ergo quāvis gratis demus, sagimen nō esse carnem, nō inde sequitur, quod eo in diebus prohibitis uti possimus; quia sufficit, ut vel sit animalis, vel proxime caro, aut pro tali cōmuniter existimata, ut ab illo abstinere debeamus. Ex Trullenc.

DVBIVM XII.

Vouit quis certa die à carnibus abstinere, aut ouis, aut lacticiis: peccatne toties, quoties comedit?

Recolo, toties te delinquere, quoties carnes, oua, aut lacticia in die prohibito comederis. Quia præceptū id prohibes, est negatiuū, & pro semper obligat. Requiro autem, num qui vouit certa die à carnibus, vel ouis, aut lacticiis abstinere, toties delinquit, quoties carnem, oua, aut lacticia comedit? Non

Non

160 Non delinquit toties. Quia votum non co-
noscitur medendi carnes pro aliquo die emissum semel
fractum non potest amplius obligare: est enim
de ea privatione carnis pro illo die: ergo si se-
mel destruitur per unum actum, haud potest
amplius observari. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4.
n. 39. D. Antonin. p. 2. tit. 1. c. 2. §. 2. Tabien. v.
Votum 3. n. 8. Palqual. de i. 66. num. 3. non bene
citans Trullenchem, & Dianam.

161 Toties delinquit, quoties comedit. Quia
quoties votum abstinendi à carnibus, ovis, seu lactici-
niis etiam pro aliqua die, est negativum, ad in-
staur quidem præcepti Ecclesiastici de abstinē-
tia à carnibus indici. Ita Bossio. 3. tit. 2. §. ult.
n. 157. Diana p. 10. tr. 14. resol. 32. citans Lean-
dram. Maior. in 4. dist. 18. qu. 6. Supplem. Gabr.
q. 1. n. 3. Angel. v. Votum 3. n. 27. Sanch. l. 4. sum.
c. 11. n. 4. Navar. sum. c. 2. n. 57. Suar. de Relig.
tom. 2. l. 4. de voto, c. 7. n. 12. Azor. p. 1. lib. 12. c. 20.
quæst. 8.

162 Certe sicut præceptum indicens à carnibus
abstinentiam, per unum actum non extingui-
tur, ita & votum: præceptum namque cum
negativum sit, pro semper obligat, cuius natu-
ram pro semper obligandi votum huiusmodi
imitatur. Vnde longe probabiliorem hanc sen-
tentiam esse crediderim.

DVBIVM XIII.

Vouit quis certa die ieiunare. An toties
peccet, quoties esus carniū di-
stinctos moraliter multi-
plicat?

163 Toties delinquit, quoties multiplicat car-
niū esus. Quia votum ieiunandi absti-
nentiam à carnibus includit: Ergo qui vouit
carniū esus ieiunium, vouit simul à carnibus abstinentiam
multiplicat. Ieiunio quidem essentialiter. Sic Azor. p. 1. l. 1.
c. 20. q. 6. Suar. tom. 2. de Relig. l. 4. de voto, c. 7. n.
12. Oppositum vocitans absurdissimum.

164 Non peccat toties, quoties carnibus vesci-
tur, sed prima vice. Quia in hoc voto non in-
cluditur directe à carnibus abstinentia, sed in-
directe solum, quatenus est pars essentialiter
ad ieiunium requisita, & accessoria ipsi ieiu-
nio. Quare cum semel violato ieiunio cesserit
obligatio circa principale, circa accessoriam
à carnibus abstinentiam etiam cessare videtur.
Ita Sanch. l. 4. Decal. c. 11. n. 42. Laym. l. 4. tr. 4.
c. 3. n. 1. Diana p. 1. tr. 9. resol. 37. Barth. à Sancto
Fausto in Theau. Relig. l. 1. q. 140. n. 2. & alij.

165 Hanc sententiā probabiliorē quidē, præ-
fero. Quemadmodū enim, quia promissio ieiu-
nii nō promittitur directe vnica comestio, sed
indirecte, & accessorie, quatenus est ad ieiuniū
necessaria: semel hoc violato, non amplius obli-
gat; sic in nostro casu dicendum, cum non di-
recte, sed indirecte, & accessorie promissa sit à
carnibus abstinentia, tanquā pars ad ieiunium
necessaria: eo vel maxime, quod magis essētia-
lis sit ieiunio vnica comestio. De ea enim om-
nes consentiūt, non autē de abstinentia à car-
nibus. Secus autem contingeret, vbi quis ex-
presse oneret vnica in die comestione: peccaret enim absque dubio toties, quoties
præter vnica illa die comederet. Sācius mecū.
Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIVM XIV.

An si ante septennium puer vsu pollet rationis,
liceat ei, in diebus prohibitis carnibus, ac lac-
ticiis vesci.

166 SUppono, pueris septennium, in quo eis ra-
tionis vsus elucescit plerūque, id licitum esse. Quia
positivæ leges, seu rationis non obli-
gant eos, qui rationis sunt expertes. Quæ-
stioni autem do, an eis liceat carnis, aut lac-
ticiiniorum esus, si ante septennium vsu pol-
leant rationis?

167 Minime licet. Quia lex abstinendi à carni-
bus, & lacticiis pueros obligat statim, ac vsū
rationis attigerint, siue id illis contingat ante
septennium, siue postmodū. Nā in quacumque
ætate vsus rationis contingat, pueros efficit
culpæ capaces: ergo, & obligationis per legē:
nisi aliās materia legis, aut legislatoris inten-
tio, aut consuetudo aliud declaret. Sic Baldel. l.
5. d. 30. n. 8. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 8. Diana p.
1. tr. 9. resol. 42. Trull. in Bull. 1. §. 4. d. 2. n. 4. & l.
3. De al. c. 2. d. 2. n. 11. & d. 6. nu. 1. Azor. p. 1. l. 7.
c. 17. q. 2. Villalob. p. 1. sum. tr. 23. diff. 8. n. 7.

168 Licet omnino. Quia positivæ leges ante illā
ætatem, in qua communiter lumen rationis est
solum illucescere, obligare non intendunt:
& per accidens est, in vel alio puero rationis
vsus accelerari. Ita Sanch. in select. d. 51. nu. 31.
Ioan. de Escobar de viroque foro d. 6. m. 3. citās
male Castrum Palao 10. 3. d. 1. pun. 4. §. 2. num. 3.
Nec enim inibi vllū verbū circa quæstionem
inueni. Palqual. dec. 50. n. 2. Did. Narb. de ætate
ad human. aet. requis. anno 7. qu. 6. num. 3. Favent
Henr. l. 1. c. 49. n. 2. lit. N. & Ledesma 2. p. 4. qu.
17. a. 6. dub. 2. quatenus docent, consuetudinem
ferre, vt parum post rationis vsus pueris in
diebus prohibitis lacticiis dentur.

169 Quamvis ante septennium puer doli sit ca-
pax, nullo præcepto positivo obligari reor: cū
leges positivæ iuris ante ætatem illam, in qua mihi
communiter rationis lumen oriri est solum,
obligare nō intendāt. Nā ad ea, quæ frequen-
ter accidunt leges adaptantur, ex l. Nā ad ea,
ff. de legib. Palao 10. 1. tr. 3. d. 1. pun. 24. §. 2. num. 3.
Hinc colligo, ante septennium expletum lici-
tum esse cuique, (licet consuetudo non adsit)
pueris carnes, oua, & lacticia ministrare.
Quia pueri ante septennium nulla obligantur
positiva lege etiam orta ex consuetudine.

DVBIVM XV.

An peccet qui perpetuò amentibus carnes,
aut lacticia in veteris diebus mi-
nistrat?

170 Peccat quidē, quamvis ipsi sint peccandi in-
capaces. Quia licet ebrius non delinqueret
hocce cibo comedēdo, peccaret quidē qui eos dem.
illi ministraret. Nec obstat, amētiā esse perpe-
tuā, & absque culpa incurri, ebrietatē verò tē-
poraneā, & culpabilem. Impedimentū enim tē-
porale, & culpabile ita excusat tēpore, quo du-
rat, sicut perpetuū excusat perpetuo. Sic Sāci.
in select. d. 51. n. 30. Azor. 10. 1. l. 7. c. 18. n. 3. docēs
fas

fas esse ministrare hos cibos p. p. tuo amen-
tibus, ubi fuerit recepta hos ministrandi con-
suetudo. Vnde clare videtur sentire, seclusa
consuetudine, non lice e.

¹⁷¹ Minime peccat. Quia si amentes sint ad
tempus, vel in vna solùm materia, aut Incidis
interuallis fruuntur, cum recuperandæ salutis
spes addit, & amentia sit morbus grauissimus,
indigent cibis salutaribus. At si amentia per-
petua sit, ac salus desperetur: dixerint credo
Medicos, eos his cibis indigere, sicut perpetuo
paralyticos, ne cibis minus salubribus humor
ille melancholicus angeatur. Præterea cum nō
sint capaces operandi modo humano, non sūt
obnoxij obligationi. Ita Sanc. l. i. Decal. c. 12.
n. 16. Angl. p. 1. q. de ieiun. diff. 6. Fagund. præc. 4.
l. 1. c. 8. n. 8. Diana p. 1. tr. 9. resol. 42. Ludo. de S.
Iuan. p. 1. sum. tr. de ieiun. a. 6. Pasqualig. decisio.
34. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 1. n. 11.

¹⁷² Eto cibi illi amentibus necessarij non es-
set, cum hi perpetuo excusentur ab impletio-
ne præcepti illiusque sint incapaces, iure op-
timo reputari eos vt infantes rationis vsu
carentes, vt credendum sit, Ecclesiam habere
illos vt omnino suis legibus solutos: ac proin-
de quisquis poterit eis cibos veritos ministra-
re. At ebrijs credo non posse. Quia ebrietas
non est morbus his cibis indigens, cum potius
indigeat inedia, & est temporalis, breuisque
vlus rationis priuatio.

CAPVT XIII.

Circa ouorum, ac lacticiuorum absti-
nentiā.

DVBIUM XVI.

An oua, & lacticia sint in ieiunijs Qua-
dragesimæ prohibita à iure sub lethali?

¹⁷³
Non sunt
sub mortali
prohibita.

Non sunt sub lethali, sed solùm sub
veniali prohibita. Quia Pontifex in
cap. Denique respondet pluribus quæ-
stionibus ab Augustino Anglorum
Episcopo sibi propositis, & omnes resoluit per
verba clarè, & absolute affirmatiua, aut nega-
tiua, at quando responderet quæstioni, An in
Quadragesimæ abstinentum sit ab ouis, & lacti-
cinijs, aut sementinis, mutat modum responden-
di, & non dicit absolute esse abstinentum, sed
Par est, vt abstineamus. Ergo aperte innuit Pon-
tifex, se hoc non præcipere, sed tantum propo-
nere vt quid conueniens. Vt enim lex inducat
obligationem sub lethali, debet verba clarè
præceptiua continere, vt habetur ex cap. erit
autem, dist. 4. ibi: Manifesta quoque, ne aliquid
per obscuritatem contineat. Glossa, Ne alicui la-
quos pareatur per ipsum. Adde, neque ex Canone
56. Sextæ Synodi Trullanæ colligitur, absti-
nentiā ab ouis & lacticiinijs sub mortali ob-
ligare: Quia Canones Trullani non fuere Ca-
nones illius Concilij generalis, quod quidem
nullos sancit, sed quorundam Orientalium
Episcoporum, qui post dissolutionem Synodi
Constantinopoli continere, sine Pontificis

authoritate, in Palatio Iustiniani II. Impe-
ratoris (quod Trullanū appellatur, à quo & Ca-
nones Trullani dicti fuere,) & illos Canones
sub nomine Sextæ Synodi diuulgauerunt. Ergo
ex nullo iure scripto talis obligatio sub mor-
tali colligitur: siquidem nullus alius locus in
toto Iuris corpore reperitur, vnde hæc lethali
obligatio deducatur. Sic plura alia cogeret
P. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 1. n. 6. 10. & 11. in edit. t. in
2. verò Lugdunensi anni 1632. latius à nu. 15.
vsque ad 36. citans Dominici ad cap. Denique
rit. Glossa, Palaciū, Caietanū, Innocentiū, Fer-
dinandū Perez, Jacobū de Geyneros, Baptistā
Fragosum & nostra Societate in manuscriptis.
Alagonā, Gratianūque ad e. Denique. Quis ad-
diderim Pasqualigū decis. 17. & nostrū Pelliza-
riū in Manu. Regul. to. 1. tr. 5. c. 5. n. 20. 21. & 22.

Sunt prohibita sub lethali. Quia in cap. De-
nique prohibentur oues, & lacticia in Qua-
dragesimæ sub peccato, vt Doctores primæ sē. li probua-
rentur profertur non sub veniali, nā morta-
teria est grauis, vt constat, capax vtique grauis
obligationis: ergo si prohibita sub peccato sunt
debet censi sub peccato graui prohibita. Et
quia talis ouorum, ac lacticiuorum prohibi-
tio lata in cap. Denique, intimata est fidelibus
sub præcepto, & non proposita sub consilio.
Quæruit enim Augustinus Anglorū Episco-
pus à Papa Gregorio, (vti Gratianus ait) An si-
cut in ieiunijs Quadragesimæ abstinentum est à
carnibus: ita etiam abstinentum sit ab ouis, &
lacticiinijs? Ac si requireret, nūm præceptum
prohibens in Quadragesimæ carnes, extendat-
ur ad oua, ac lacticia prohibenda? Et respon-
dit affirmatiuè Pontifex: postmodumque ra-
tionem conuenientem assignauit, ob quā præ-
ceptum de abstinentia carniū ad oua, & lacti-
cinea prohibenda extendatur. Par (inquit) est,
vt quibus diebus à carnibus abstineamus, ab om-
nibus quoque, quæ sementinam carnis trahunt ori-
ginem, ieiunemus. Quare cum ibi Pontifex non
constituit nouum præceptum: sed declarat ex-
tensionem præcepti iam existentis, necessariū
non fuit vt alijs verbis præceptiuis, præter
verba affirmatiuè respondentia interrogatio-
ni Augustini, quæ vim habent præcepti. Ad-
de, prohibitionem ouorum, & lacticiuorum
facta in Sexta Synodo generali can. 56. obligat
sub mortali: prohibetur enim Clericis vsus
ouorum, & lacticiuorum in ieiunijs Quadra-
gesimæ sub suspensionis pœna, laicis vero sub
pœna excommunicationis, quæ pœna grauem
supponit culpā, vt cōmuniter Doctores pro-
ferunt. Denique quia Pontifices dispensant in
Bulla Cruciatæ ad oua, & lacticia, cum illis,
qui eā accipiunt: si autem non essent sub mor-
tali prohibita, dispensatio necessaria non esset.
Ita ex Canonistis Bellamera ad cap. Denique
to. 1. Decret. Hostiens. sum. de obseru. ieiun. n. 2. &
3. Innocent. ibi. n. 5. Abbas n. 5. citans Innocē-
tium. Nauat. sum. c. 1. n. 15. Couat. l. 4. variat. c.
20. Et Theologis verò D. Thom. 2. 2. q. 147. a. 8.
ad 3. Caiet. ibi, & in sum. v. ieiunium, c. 1. Durā-
dus, Armil. Angel. Medina, Syluester, Gratian.
Concilij Tolerauū IV. c. 10. & VIII. c. 9. Graf.
Medina alter, Mosell. Llamas, Sancius, Ioannes
à Cruce, Manu. P. Ledesma, Villalobos, Diana,
Leand. de Murcia, Beja, Machado, & alij, quos
citatur, & sequitur Leand. præc. 4. tr. 5. d. 3. q. 2. Et
ex Societate nostra Hen. l. 7. c. 13. n. 8. lit. F. Sua-
tom.

Sectio II. Dubia, De Pcepto IV. 89

175
Annotat.
refolutio.

176
Non sunt
prohibita.

177
Sunt
prohibita.

178
Primam
sententiam
propono.

179
Tenetur
planè.

180
Non tenetur.

181
Cum his
opinor.

182
Sunt probi-
bita.

DVBIVM XVIII.

*An teneamur ex vi consuetudinis, (ubi vi-
gere videatur.) abstinere ab ouis, & lac-
ticiniis in ieiuniis extra Quadragesi-
mam?*

Tenetur planè. Quia consuetudo legitimè
introducitur vim exerceat obligandi. Sic Tam-
burin. tom. 2 de iure Abbat. d. 12. q. 9. n. 7. Bonac. planè.
de prec. Eccl. d. ult. q. 1. p. 1. n. 2. Lessi. l. 4. cap. 2.
dub. 2. n. 8. Angles in floribus, de ieiun. q. 9. diff. 2.
Nauar. sum. c. 2. n. 15. Medina l. 1. sum. c. 14. §. 10.
Alcozer sum. c. 24. Candelabr. aureum in ap-
pend. c. 15. m. 16. & Synodus Granaten. sub D.
Petro Guerrero coacta anno 1572. l. 3. tit. 32. de
obseru. ieiun.

Non tenetur. Quia ut aliqua consuetudo
obliget ad mortale, non sufficit, quod ab im-
memorabili sic tempore introducta; sed requi-
ritur, introductam esse cum animo se obligan-
di ad mortale, & sic esse à Superioribus ap-
probata. At consuetudo abstinendi ab ouis,
ac lacticiniis in ieiuniis extra Quadragesimā,
introducitur non est cum animo se obligandi
ad mortale, cum de huiusmodi animo minime
constet, imò ad sit in contrarium præsumptio:
nempe ex ignorantia esse introductam, qua
vulgariter creditur, id sibi esse prohibitum. Ita
Sanch. l. 4. Decal. c. 1. n. 52. citans Concilium
Provinciale Toletanum anni 1583. & Syno-
dum Granatensem anni 1568. Trull. l. 3. Dec.
c. 2. dub. 3. n. 4. Pasqualig. decif. 69. n. 2. Boss. de
Iubil. sect. 4. casu 18. m. 32. Sanci. in select. d. 51.
n. 19. Valq. 1. 2. tom. 2. d. 177. c. 6. num. 15. Diana
p. 1. tr. 9. resol. 41. Henricq. l. 7. c. 1. num. 6. Filluc.
tr. 4. p. 2. n. 49. Manuel. tom. 1. sum. c. 23. conclus. 3.
& alij.

Cum his opinor. Nam eiusmodi consuetu-
do, ut vim legis exerceat, debet esse præscripta
quadragesima annorum spatio, & sponte indu-
cta animo obligandi. Quare examinanda est
consuetudo Regionis, aut Urbis. Unde existi-
mo consuetudinem in fere cunctis Hispaniæ
locis haud fuisse scienter seu sponte introdu-
ctam, sed ob frequentes Ballarum expeditiones,
quas pene omnes capiunt, reputare sim-
pliciores viros ac fœminas per errorem, se ob-
ligari, ab ouis & lacticiniis non solum in iei-
uniis extra Quadragesimam, imò in diebus
cunctis Veneris abstinere.

DVBIVM XIX.

*An oua, & lacticinia sint in Quadragesima
Dominicis prohibita per Cap. Denique?*

Sunt quidè prohibita. Quia cap. Denique ex-
presse prohibetur usus ouorum, & lacticinio-
rum in Quadragesima: sed dies dominici sunt probi-
bita. Quadragesimæ dies, ut constat ex c. Quadra-
gesima, de consecr. dist. 5. ubi diebus omnibus
Quadragesimæ dicitur ieiunandum præter
dominicos: ergo dies dominici sunt dies Qua-
dragesimæ. Igitur si in diebus Quadragesi-
malibus illicitus est ouorum, ac lacticiniorum
usus,

H 3

DVBIVM XVII.

*An oua, & lacticinia sint sub lethali
prohibita vi iuris in ieiuniis extra Qua-
dragesimam?*

Prohibita non sunt. Quia nullus textus re-
peritur in iure, qui ouorum, ac lacticinios-
rum usum extra Quadragesimam prohibere
videatur. Nam Caput Denique, & Canon, 56.
Sæcæ Synodi generalis, manifestè de ieiunio
Quadragesimali loquuntur. Sic D. Thom. 2. 2.
q. 147. a. 8. ad 3. Henricq. l. 7. c. 3. n. 9. Sanch. l. 4.
Decal. c. 1. n. 52. Azor. to. 1. l. 7. c. 10. q. 2. Fagund.
prec. 4. l. 1. c. 2. n. 10. Bonac. de prec. Eccl. d. ult. q.
1. p. 1. n. 2. Filluc. tr. 27. p. 2. n. 45. Trull. l. 3. De-
cal. c. 2. dub. 1. n. 3. Diana p. 1. tr. 9. resol. 41. Pas-
qualig. decif. 68. m. 2. citans Reginaldum, Villalo-
bos, Ledesam, & alios.

Sunt prohibita. Quia quamvis in cap. Deni-
que, & Canone 56. solum prohibeantur oua, ac
lacticinia in Quadragesima, ratio tamen pro-
hibitionis, quæ inibi apponitur, in omnibus
militat ieiuniis. Illa autè ratio est, nam oua, &
lacticinia originem à carnibus trahunt, à qui-
bus ex essentia ieiunij necessariò est abstinend-
um, quæ ratio eadem est in omnibus ieiuniis.
Ita Alexand. ad cap. Denique, dist. 4. nu. 6. & ibi
Præpositus Dominic. ad cap. Rogationes, de con-
secr. dist. 3. Graff. to. 1. l. 2. decif. 36. n. 10. Gome-
zius in Bul. claus. 7. n. 3. Couar. l. 4. variar. c. 20.
n. 15. Machado l. 2. sum. p. 4. tr. 3. docum. 4. nu. 3.
alios citans Aftenf. sum. p. 1. tit. 28. a. 3. q. 5. Ri-
chard in 4. dist. 15. a. 3. a. 5.

Existimo, omnibus ieiuniis extra Quadra-
gesimam edendo lacticinia absque Bulla satis-
fieri. Quia est probabilior opinio, id iure mē-
nime interdici.

Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

SCORBAR
col: Mer.
XVIIII
E. IV
6

efus, in Dominicis Quadragesimae edi non possunt. Sic Lopez p. 2. Instruct. c. 112. Barbof. tom. 1. in Decret. in addit. ad dist. 4. Diana p. 10. tr. 11. resolut. 46. Palud. in 4. dist. 15. d. 18. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 6. Conar. l. 4. var. c. 20 n. 11. Sanch. l. 4. Decal. c. 11 n. 53. & l. 5. consil. c. 1. dub. 19 n. 3. Sancius in select. d. 51 n. 25. Trul. lib. 3. Decal. c. 2. dub. 2. nu. 3.

183 *Prohibita non sunt.* Prohibita non sunt. Quia in cap. Denique permittit Pontifex vesci carnibus in diebus Dominicis Quadragesimae, ut ex secunda capituli parte constat. Ergo à fortiori minus prohiberetur ouorum, & lacticiuniorum usus. Adde, per cap. Denique solum prohibet ova & lacticia in diebus ieiuniorum, ut ex interrogatione Augustini constat. Quæsierat enim Augustinus (p. 3. huius cap.) an ieiuniorum tempore sit ab ovis, caseo, & lacte abstinendum? & Gregorius Papa affirmativè respondit. Tunc sic dies Dominici Quadragesimae non sunt ieiunij dies: ergo per cap. Denique non prohibetur in illis ouorum, & lacticiuniorum efus. Ita Machad. sum. l. 2. p. 4. tr. 3. docum. 4. n. 4. afferens, hanc sententiã esse communiorẽ. Did. Narb. de atar. anno 60. q. 3. n. 3. m. 3. & 4. Fagund. l. 1. c. 2. n. 44. Pasqualig. decis. 72. Llamas p. 3. Meth. c. 5. §. 26. Gom. in Bul. Crucis. claus. 7. n. 7. Leand. præc. 4. tr. 5. d. 3. q. 8.

184 *Hanc teneo opinionem.* Primam sententiam probabilem admodum, imò, Machadi venia, communiorẽ esse reor. Attamen adhuc secunda. Nam cap. Denique solum prohibet ouorum, ac lacticiuniorum efum in Quadragesimae ieiuniis. Cum igitur Dominici dies Quadragesimae non sint dies ieiunij, minimè in illis huiusmodi cibi prohibentur. Profectò licet liceat concedere, quod hi Dominici dies Quadragesimales dicantur, attamen non ideo est, quia in illis seruanda sit Quadragesimalis abstinẽtia, sed quia inter dies Quadragesimae incidunt.

DVBIVM XX.

An ex vi decreti alterius ex consuetudine ova & lacticia prohibeantur, sub mortali in Quadragesimae Dominicis?

185 *Prohibentur.* Prohibentur ex vi decreti alterius. Quia Sexta Synodus generalis can. 56. reprobatur. Sicut edendi ova in Dominicis Quadragesimae reprobatur sub gravi pœna: ergo sub mortali. Et ex vi consuetudinis. Quia in vniuersa Ecclesia viget antiquissima consuetudo abstinendi in Dominicis Quadragesimae ab ovis, & lacticiis, ut patet ex verbis præfati can. 56. At huiusmodi consuetudo obligat sub mortali, cum sit de re gravi introducta quidem, cum animo se obligandi, à fidelibus. Sic Rodrig. in Bul. §. 6. n. 8. Vega p. 1. sum. c. 14. casu 26. Lop. p. 2. Instr. c. 22. 1. Lezana v. Ieiunium, m. 3. Diana p. 3. tr. 6. resol. 80. & p. 5. tr. 14. resol. 13. Leand. de Murcia in expos. Regula D. Francisci, cap. 3. qu. 1. numer. 3.

186 *Non prohibentur.* Nec ex vi alterius decreti, nec ex vi consuetudinis sub mortali efus ouorum ac lacticiuniorum in Dominicis Quadragesimae prohibetur. Quia per Sextam Synodum non prohibetur.

tur, cum canon 56. citatus illius Synodi non sit. Et quia consuetudo generalis abstinendi ab ovis & lacticiis in Quadragesimae Dominicis, non est introducta animosè obligandi ad mortale: nec enim id constat: ergo solum est ex deuotione, ac pietate populorum inducitur. Ita Pasqualig. decis. 72. à n. 3. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 44. in ult. edit. Corduba, summ. quæst. 168. Llamas p. 3. Metho. cap. 5. §. 26. Gomez in Bul. claus. 7. num. 7.

Crediderim, quamvis olim ex vi decreti Sextæ Synodi (si Canones Trullani illius sint) aut saltem ex vi consuetudinis prohibitus fuerit generaliter sub mortali ouorum, ac lacticiuniorum in Dominicis Quadragesimae efus: nunc autem non esse ita vniuersaliter prohibitam in multis Prouinciis præsertim Hispaniæ est illa lex Synodi generalis, aut consuetudinis per contrarium vsum abrogata. Vnde absolute loquendo veram esse crediderim primam sententiam secundam autem solummodo esse certam in Prouinciis, vel Regnis, in quibus aut nulla introducta fuit consuetudo circa huiusmodi abstinẽtiam; aut si introducta fuerit per contrariam consuetudinem abrogata.

DVBIVM XXI.

An abstinẽtia à carnibus Rogationum triduo, quæ ex consuetudine est introducta, obliget ad lethale?

188 *Non obligat.* Non obligat. Quia post abrogatum præceptum de ieiunio in his feriis, consuetudo huiusmodi sit à fidelibus cum animo se gat. obligandi introducta. Sic Pasqualig. decis. 79. num. 7. & probabile ait esse Leander præc. 4. tract. 5. d. 3. quæst. 13.

Obligat planè. Quia probabilius est eam consuetudinem introductam fuisse à fidelibus animo se obligandi, ut ex communi hominum quidem patet æstimatione. Ita Leander citat. Barbo. ad cap. Rogationes, de consecr. dist. 3. num. 1.

Ego quidem existimo certum, quod licet olim esset abstinendum ex iure à carnibus in Rogationum triduo, nunc autem minimè. Quia esse præceptum abstinendi à carnibus obligatio. Vnde solum ex consuetudine retinetur. Vbi autem hæc consuetudo viget, obligat ad lethale talis abstinẽtia; vim enim obligatiuam illis adstruit communis hominum æstimatio.

DVBIVM XXII.

An satisfaciatur ieiunio Quadragesimali, qui sine dispensatione, aut Bulla ouis, seu lacticiis vescitur?

191 *Non satisfaciunt.* Non satisfaciunt. Quia ieiunium Quadragesimale eodem modo exigit abstinẽtiam facit.

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 91

ab ouis, & lacticiis, sicut exigit à carnibus abstinentiam, ut colligitur ex *cap. Denique* Sed qui carnibus vescitur, ieiunium non seruauerit, nec qui ouis, aut lacticiis reficitur. Angel. *v. ieiunium, initio. Manu. 10. 1. sum. c. 184. n. 10. 1. edel. 2. p. 4. dist. 17. art. 1. Syluest. v. ieiunium, qu. 3. Tabie. 9. 1. Armil. n. 1. Iannit Henric. l. 7. c. 10. n. 4. Et apud Pasqualigum *decis. 78. Azorius, Cordub. Filliuc, Medina, & alij.**

¹⁹² Satisfacit profectò. Quia ieiunium Quadragesimale non est diuersimodè essèntialiter ab aliis extra Quadragesimam ieiuniis: sed hæc non exigit essèntialiter ab ouis & lacticiis abstinentia: Ergo nec Quadragesimale ieiunium. Igitur præcepto formali ieiunandi satisfacit qui sine Bulla, aut dispensatione ouis ac lacticiis vescitur. Ita D. Antonin. p. 1. tit. 6. c. 2. §. 3. Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. art. 4. Ludouic. de la Cruz d. 1. in Bull. Cruc. c. 5. dub. 14. Pasqualig. *decis. 81. Sanch. l. 5. sum. c. 1. a. n. 50. ad §. 3. Portel. in dub. Regul. v. ieiunium. in Addit. n. 8.*

¹⁹³ Peccabit proculdubio, qui oua, aut lacticia in ieiuniis Quadragesimæ sine Bulla, aut dispensatione comederit, si alicubi ex consuetudine non exculatur. Attamen ieiunandi præcepto satisfacit. Quia non eodem modo ieiunium Quadragesimale abstinentiam ab ouis, ac lacticiis exigit, sicut à carnibus: hanc enim exigit ieiunium secundum substantiam & essentiam, quam ex Ecclesiæ habet institutione: illam vero ex accidenti adiuncto ex alio præcepto. Etenim præceptum de abstinentia ab ouis, ac lacticiis pro diebus Quadragesimæ suæ de nouo impositum, suæ per extensionem præcepti de abstinentia à carnibus de iure habetur in *cap. Denique, & can. Sexta* Synodi. Hoc probabilis iudicio, fateor tamen primam sententiam valde esse probabilem. Ex Sanch.

DVBIVM XXIII.

An agricola, & quilibet pauperes possint in ieiuniis Quadragesimæ sine Bulla, aut dispensatione ouis, & lacticiis vesci ex eo præcepto, quod pisces, quæ res reficiunt, non subsumuntur?

¹⁹⁴ Possunt planè. Quia Ecclesia non intendit tam incommodum ieiunium indicere, quale foret à piscibus abstinentia, si ab ouis etià & lacticiis esset abstinentium. Vnde dum pisces desunt, sufficiens adest motuum interpretandi Ecclesiæ voluntatem. Sic Pasqualig. *decis. 80. Pena apud Henriquez l. 7. c. 13. tit. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 6.*

¹⁹⁵ Ex hoc præcepto capite minime possunt. Quia licet piscibus careant, possunt ex aliis cibis sufficiens alimentum habere sufficiens namque rusticis in montanis degentibus reputatur. Si subsistat panis, herbarum, legumina, &c. ut constat experimento. Leander præc. 4. tr. 5. d. 3. qu. 16. Sanch. l. 5. *consil. c. 1. dub. 19. n. 4.* citans Henricum, & doctos alios iuniores.

¹⁹⁶ Ego existimo, posse agricolas & quosvis pauperes ratione paupertatis edere oua, & la-

cticia diebus prohibitis, si non possunt commode pisces habere, & oua & lacticia domi subsint: vel possint hæc facile inuenire, non vero pisces. Fateor, securius esse id cum dispensatione gerere, sed ubi necessitas est patens, haud erit dispensatio necessaria. Eadem autem causa seu necessitate exigente, poterunt oua & lacticia domesticis suis die vetito exhibere illique licet careant Bulla poterunt sine scrupulo absumere.

DVBIVM XXIV.

An seclusa consuetudine licitum sit panem biscotum etiam in quantitate magna in ieiuniis Quadragesimæ sine Bulla, aut dispensatione comedere?

¹⁹⁷ Est licitum. Quia licet tunc quantitas ouorum notabilis esset seorsim sumpta, immixta tamen huiusmodi panis ita est absorpta in panis substantia, ut nunquam quis velci ouis censeatur. Prohibentur namque oua propterea sunt moraliter oua, & cibi, qui constant ex ipsis, ut ex parte componente: non autem id, quod non est moraliter ouum, nec constat ex ouo, ut ex parte constitutiva. Sic Pasqualig. *decis. 85. num. 3.* Nonnulli, quos citat pressis nominibus, Ioan. de la Cruz p. 1. *Dilector. præc. 3. artic. 1. 4. dub. 8. concl. 4.* Et Bossius de subtilao, *sect. 4. casu 18. numer. 138.* probabile reputat.

¹⁹⁸ Licitum non est. Quia quando prohibetur, non est licitum. oua absolute & absque ulla limitatione prohibetur. Igitur siue admisceantur farina triticæ siue aliis cibis, cibis erit prohibitus ex huiusmodi enim admixtione nullatenus deperditur substantia ouorum, alias frustra adhiberentur. Ita Vega tom. 1. *sum. c. 14. casu 9.* Ioan. de la Cruz citans Bossius ubi supra. Diana p. 1. *tract. 16. resol. 17.* Trull. lib. 3. *De al. cap. 2. dub. 3. num. 8.* Manu. p. 1. *sum. cap. 23. ante 1. concl.* Villalob. tom. 1. *sum. tr. 23. diffie. 7. nu. 3.* Ledema 10. 2. *sum. tract. 27. cap. 2. diffie. 5. post. 4. concl.*

¹⁹⁹ Certam omnino hanc sententiam esse crediderim. Nam cum oua pars constitutiva panis biscoti sint, cibis constans ex parte illa prohibita, absolute prohibitus remanebit. Adde huiusmodi panem minimè vtilem esse, alias valde posset consecrari, quod nemo admittet: Ergo ideo est, quia in pane biscoto remanet ouorum substantia. Abnego autem notabilem ouorum quantitatem ita reddi in farina absorptam, ut quis ouis velci non censeatur. Experientia enim propositionis huiusce aperit falsitatem, cum ex maiori quantitate ouorum, manente eadem farina quantitate, panis biscotus maior in quantitate fiat, quod non contingeret, si ouorum quantitas in substantia farina absorberetur.

CAPVT XIV.

*Circa unicum in die ieiunij
prandium.*

QVÆSTIO INCIDENS.

*Num potus vini in magna quantita-
te sumpti vnica conestioni contra-
rietur?*

200
Status que-
stio. 15.

SUPPONO potum lactis, iuris
& aliorum liquidorum similium
vnica conestioni essentiali ad
ieiunium contrariari. Quia hu-
iusmodi liquida habent rationem
cibi, per se primo ad nutritionem ordinati.
Quæserim verò num potus vini in magna
quantitate ei contrarietur.

201
Contraria-
tur.

Contrariari videntur. Quia vinum ad nu-
tritionem ordinatur, cum ad robur corporis
adaugendum pluribus non inualidis cibis sit
præponendum. Sic apud Antonium de Leon
in q. de chocolate part. 2. §. 5. num. 4. Chryso-
st. Clemens. Cyril. Ierosolym. Theodoret. Theo-
philus Alex. Origen. Basil. & August. Ale-
xand. Alenf. part. 4. memb. 8. artic. 1. §. 3. Ci-
tat ille & Azorium, Antonium Rosellam, Me-
tinam, & Reginaldum, sed non bene, cum con-
trariæ adhæreant opinioni. Porro Couar. tr. de
quatuor virtut. Cardin. dist. 63. asserit potum
ante prandium ieiunium soluere, post pran-
dium minime.

202
Non con-
trariatur.

Non contrariatur, etiam si ante prandium,
& in magna quantitate sumatur. Quia vinum
nec est cibus, nec ex natura sua ad nutrien-
dum ordinatur, sed ad sitim extinguendam.
Ita D. Thom. in 4. dist. 15. question. 4. artic. 4.
Nauar. cap. 21. summ. num. 13. Syluest. verb.
Ieiunium question. 3. Rosel. numer. 3. Ta-
bie. numer. 24. Valent. tom. 3. dub. 9.
question. 2. punct. 3. Filliuc. tract. 27. par-
te 2. numer. 62. Lessi. libr. 4. cap. 2. du. 2. nu. 10.
& omnes ferè Doctores.

203
Certum est, si
non contra-
riari.

Fateor, olim veterum Christianorum more
inductam fuisse vini abstinenciam in ieiuniis
præsertim Quadragesimæ. Attamen huius-
modi abstinenciam iam est per contrarium
vsum sublata obligatio. Vnde iam est licita
vini potio, primaque sententia nullam habet
probabilitatem. Poterit magna meri quan-
titas ledere temperantiam, non
autem soluere ieiunium.

DVBIUM XXVI.

*An vinum, ceruisia, ac similia liquida
soluant ieiunium, si non ad sitim extin-
guendam sed ad famem sedandam absu-
mantur?*

SOLUIT quidem. Quia cum vinum, sicera, &
simile quodlibet liquidum vim habeat re-
ficiendi vires, & nutriendi, etiam si id primo
& per se non habeat, nec ad id munus sua ex
natura ordinetur: attamen intentio fumentis
efficit, ut iam ex se reficiat & nutriat ciborum
in morem. Sic D. Thom. in 4. dist. 15. q. 3. a. 4. Ri-
chard. a. 3. q. 7. ad 2. Palat. d. 8. Gabr. dist. 16. q. 3. a. 3. Abul. q. 16. ad c. 6. Matth. Medi. C. de ie-
iun. Reginald. l. 4. n. 153. Sylui. 2. 2. q. 147. art. 6.
Rosel. v. Ieiunium. n. 4. Tabie. q. 2. Syluest. qu. 3.
dicto 1. Angel. n. 5. Ghetius c. 1. nu. 6. Tho. Hur-
tado d. de chocolate.

Minime soluit. Quia Ecclesia vinum non
prohibens, consequenter non prohibet
nutritionem illam, quæ ex illius sumptione
provenit. Certè cum potus meri, ceruisie aut
similium liquidorum per se primario ad nu-
tritionem non ordinetur, sed ad sitim extin-
ctionem, etiam si sumatur in eam finem, in
quem sumitur cibus, haud poterit sumi ut ci-
bus, aut per modum illius. Ita Paul. de Palac.
sum. v. Ieiunium. Vega. to. 1. summ. c. 14. casu 31.
Filliuc. tr. 27. p. 2. nu. 42. Leym. l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 7.
Molfes. to. 1. sum. tr. 1. o. c. 1. n. 45. Lezana v. Ieiunium.
n. 2. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. num. 47. Diana
p. 1. tr. 1. tract. 9. resol. 23. Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub.
23. numer. 4. Bossi. de Iubil. sect. 4. casu 18.
num. 12.

Cum his opinor. Quia fumentis intentio nō
potest meri, ceruisie & c. mutare naturam, quo-
rum vis per se, & ex se non ad nutritionem,
sed ad extinctionem sitis ordinatur.

DVBIUM XXVII.

*An potus aquæ Saccharo aut melle mixta con-
tradictur vnica refectio, vel leui
piaculo?*

CONTRADICIT. Quia Saccharum, aut mel ha-
bet cibi rationem. Vnde parua materia
peccatum veniale constituit, notabilis verò
lethale. Sic Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 23. n. 1. citat
doctos Recentiores Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 2.
num. 15.

Nō contradicit vel leui piaculo si materia in-
fusa paruum quantitatem non excedat. Quia
licet Saccharum aut mel habeat cibi ratio-
nem, non tamen per modum talis adhibetur,
sed per modum electuarij ad aquæ crudicatem
inhibendam. Ita Anton. de Leon. question. de
chocol. part. 1. §. 6. nu. 6 & §. 11. num. 4. Luil. Tur-
rian. parte 1. summ. capit. 256. dub. 24. con-
cl. 1. 2. & 3. Palqualig. decisio. 118. nu-
mer. 2.

Ego quidem horum menti subscribo, dum-
mo

Hiis mō. modo in aquam maior valde sacchari aut mellis quantitas non infundatur, sic enim cibirationem haberet. Hinc sine veniali piaculo allero sumi possemus, quod vulgare vocatur Ale, a Hipocras, Limonada &c.

D V B I V M XXVIII.

An potio, quæ Chocolate vocatur, ledat unicam ieiunij refectonem, si in magna sumatur quantitate toties quoties libe-

rit?
Lædit plane Quia omnia quæ ex se seu ex natura sua habent cibi rationem ieiunium violant, etiam si potabili modo sumantur. Sed Chocolate natura sua est cibus, cum potius ad nutriendum, quam ad sitim sedandam ordinetur: Ergo etiam si potabili modo sumatur ieiunium violabit. Sic Diana p. 4. tr. 4. resol. 194. parte 5. tract. 5. resol. 11. Anton. de Leon. quæst. de chocol. part. 3. num. 20. Trull. lib. 3. De d. cap. 2. dub. 2. num. 15. Pasqualig. decis. 141. num. 2. Leand. de Murcia qu. 15. ad c. 3. Regule D. Francisc. 8. Ioan. de Sancto Thoma in expol. Doctr. Christ. ad 4. præc. Solorzano in Toli. lib. 2. cap. 10. citans Patrem Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 4. num. 14. Sed non apte, cum ille de poculis quæis est cibus permixtus & quæ præcipue nutriunt, de sua primaria institutione ad nutriendum ordinantur, loquatur.

Non lædit. Quia Chocolate ex sua primaria institutione non est cibus, nec ut telis institutus ad inediā sedandam, sed ut potus ad sitim inhibendam, pectusque refrigerandum. Sed quodlibet poculum, quod ex natura sua non est ordinatum ad nutriendum, aut ad famem sedandam, ieiunium non lædit. Ergo potio hæc etiam si in magna quantitate sumatur, & quoties libuerit, ieiunium non soluet. Ita Luis. Turian. summ. part. 1. cap. 256. dub. 24. concl. 4. & 7. Lezana verb. Ieiunium, num. 2. Ludovic. Lopez tom. 2. Instruct. cap. 112. Thom. Hurtado d. de chocol. memb. 3. citans Magistr. Antolinez Compofcellanum Archiepiscopum, Basilium, Cornejo, aliosque doctissimos viros. Leander præc. 4. tract. 5. d. 5. quæst. 5. me citato, & alij.

Recolo, quod non semel in libello Hispanico, & in Latino Confessariorum Examine asserui Chocolate lacte aut ouis admixtum ieiunium violat, quia cibi ex se habet rationem. Si potio hæc sit admodum crassa, ita ut in quantitate valde aquam excedat, ieiunium violabit, quia in ratione cibi simpliciter remanebit. Si vero ita aqua hac materia Indica temperetur, ut liquida satis potio exponatur, sine violatione ieiunij potest toties quoties libuerit vel in magna absumi quantitate; potus namque proculdubio est. Quod si requiras qualiter mixtio hæc gerenda sit, ut potus rationem non excedat, à timoratis didici, ad vasculum, quod *Gicara* vocatur, implendum sine ieiunij læsione, posse vnciam Chocolate cum vncia sacchari admisceri. Cum vero eiusmodi admixtio semper maneat in ratione potus, poterit quoties libuerit & in qualibet quantitate epotari. Scio à pluribus Auctoribus

citari Pontificis summi declarationes circa materiam hanc, quæ licet veræ sint, & authenticè consent (de quo dubito) non inde colligendum, quod quælibet potio choloatica sit absolute licita, sed illa solum declaratur potus habere rationem, quæ modica præfata materia conditur. Profecto huic morem gero sententiæ, non ut approbem huius potus usum tam oppositum ieiunij merito, cum omnino repellat inediā; sed ut à piaculo valeam exculare illos, qui hoc adminiculo non tam vires ad ieiunandum reficiunt, quam totam fere ieiunandi molestiam auferunt. Porro quia malè me circa materiam hanc à multis citari legi, præcipue ab amicissimo Antonino Diana, vberius mentem exprimere operæ pretium duxi.

D V B I V M XXIX.

An Poma, vuae, mala maslica, Hispanè limon & naranja sumpta ad sitim extinguendam soluant ieiunium?

Non solunt. Quia quamuis comestibilia hæc sint, non tamen ad nutriendum ordinantur, sed potus in morem sumuntur: unde cum liceat die ieiunij bibere poma hæc licebit absumere. Sic Bossi. de libil. sect. 4. casu 18. n. 13. Gabri. in 4. dist. 16. quæstion. 3. art. 3. dub. 1. Trull. lib. 3. Decal. capit. 2. dub. 1. fine. Filiuc. tract. 27. part. 2. cap. 1. num. 43. Pasqualig. decis. 135.

Solunt plane. Quia ex natura sua sunt cibus ad nutriendum ordinatus. Ergo si in magna quantitate sumantur grauitè ieiunium violant, si in parua vero leuiter. Ita Paludan. in 4. dist. 15. quæstion. 4. artic. 4. concl. 3. Leand. præc. 4. tract. 5. dub. 5. quæstion. 6. 7. & 8.

Existimo, poma, vuas & similia per se violare grauitè ieiunium, leuiter vero ex materia paruitate. Quia si ex se, & ex natura sua ordinantur ad nutriendum, hand poterunt vnuquam aliter, quam ut cibus sumi: intentio enim sumentis nequit naturam pomi, vuæ ac similia mutare.

D V B I V M XXX.

An possis ad sitim sedandam, pomorum, vuarum, &c. succum dentibus expressum absumere, substantia solida ex ore reiecta.

Potes plane. Quia idem est, ac si biberes. Vnde etiam ex eiusmodi succo pomorum & vuarum potus fieret, ac vini fieri assoler, qui licite potest sedandæ sitis in die ieiunij quoties libuit exhauriri. Sic Pasqualig. decis. 135. num. 4.

Minime potes. Quia coterere poma seu vuas dentibus, eaque masticare, ac deglutire succum ex

SCORAR
Lok Mor.
XVIVII
E. IV

ex illis expressum, nil aliud est, quam aliquid per modum cibi trahere, quod ieiunium violat. Ita Antonius de Leon, q. de hoc. p. 2. §. 6. numer. 1. & Paragraph. 5. numer. 14. Diana p. 10. tract. 14. resol. 56. Leander prec. 4. tr. 5. d. 5. quæst. 9.

218
Cum his
sentio.

Cum his sentio. Nam difficile mihi est, posse quem ita dentibus poma, seu vuas conterere, earumque deglutire succum, quin aliquam substantiam cibi rationem gerentem traiciat. An non, si inedia afficiaris, tam apte poteris ad succum pomorum, seu vuarum hoc modo expressum accurrere, cum alius non subest cibus, quam ad sitim extinguendam? Quis autem id concedet?

D V B I V M X X X I.

An, ne potus noceat, possit quis cuiuscunque generis portunculam assumere?

219
Questionis
status.

Certe ne potus noceat, poterit quis quoties bibat aliquid cibi sumere, modo in ieiunij fraudem non gerat. Nam Ecclesia ieiunanti potum, quoties libuerit illi, concedit. Ergo simul permittit quicquid ne noceat, erit necessarium. Sic Doctores communiter. Quæsierim verò, num dimidiæ vnciæ quæ conceditur, ne potus noceat portunculam possit, quis ex quocumque genere cibi sumere?

220
Non potest.

Non potest. Quia cum per modum medicaminis ne potus noceat, assumatur, necessarium est, ut sit ex rebus, ad id appositis, ut parum sacchari rosacei, quinque vel sex amygdalæ saccharo præparatæ, aut similia: non autem pomum, vel olera, quæ quidem potius potui addunt nocumentum, quam ne noceat, efficiunt. Sic Azor. lib. 7. cap. 10. quæst. 7. Sylvest. v. Ieiunium, num. 9. Abul. quæstion. 169. ad cap. 6. Matth.

221
Non potest.

Potest quidem. Quia cibus cuiuscumque generis in modica, seu minima illa quantitate poteris per modum medicamenti adhiberi. Ita Fagund. prec. 4. lib. 1. cap. 2. numer. 20. Laym. lib. 4. tract. 8. cap. 8. num. 7. Bonac. de præc. Eccl. d. ultim. quæst. 1. punct. 3. num. 4. Molfes. tom. 1. sum. tract. 10. cap. 5. numer. 23. Diana part. 1. tract. 9. resol. 24. Sanchez lib. 5. Conf. cap. 1. dub. 22. numer. 3. Bossi, de subil. casu 18. numer. 16. & alij.

222
Hoc proba-
bilis mihi.

Hanc sententiam longe probabiliorem esse existimo. Nam quod adicit P. Azorius: Dummodo cibus non sit panis, aut fructus arboris, eius venia non approbo. Panis enim frustulum, & pyrum seu pomum parvulum per modum medicinæ possunt assumi, materiæ enim paruitas cibi supplet ineptitudinem.

D V B I V M X X X I I.

Etiamsi nihil sumas cibi, scis, tibi potum minime nocere: Potesne tamen id præsumere sine veniali semel, sine lethali sæpius?

222
Potes qui-
dem.

Potes quidem. Quia ex se potus solus stomacho non confert, accidentaliter autem

huic, vel illi non nocet. Et quia cum materia parua sit, quoties sumitur sine causa, grauis culpe scrupulus non est admittendus. Sic Pasqualig. decis. 119. n. 7.

Minime potes. Quia ideo solummodo licitum est, quidquam cibi ante potum sumere, ne hic noceat stomacho. Igitur si, certus sis, quod tibi non noceat, licitum non erit, cum cesset causa, ob quam erat licitum. Vnde si semel præsumas sine causa venialiter delinques, si vero sæpius ita ut notabilem quantitatem exæquas, lethali crimine reus existes. Ita Leander prec. 4. tr. 5. d. 5. q. 13.

Hanc sententiam veram esse crediderim, de sententia verò Pasqualigi maxime dubitarem. Nam si peccatum veniale sit, parua cibi quantitas sine cibo sumere: & lethale, si sæpius quisumat refectiunculas, quæ simul sumptæ notabilem quantitatem reddant, id etiam certum erit in nostro casu, cum certus es, tibi potum minime nocere. Ratio namque illa, quod potus ex se stomacho non confert, non urget, cum adest circa contrarium certitudo. Si tamē aliquis adesse dubitatio, secus dicerem, quia stat iuris possessio.

223
Non potes.

224
Auctor
resolutio.

D V B I V M X X X I I I.

An ab amico rogatus, poteris absque veniali, aliquid cibi in die ieiunij sumere.

Non poteris nisi per ignorantiam, vel obliuionem bona fide gesseris. Quia non videtur causa legitima ab omni culpa excusans voluntas ac petio amici. Inter Christicolæ enim non est censendus inurbanus, qui amico responderit, se à cibo abstinere, quia urget Ecclesiæ præceptum, quod fas non est vel leuiter violare. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. a. 2. Richard. ibi, q. 3. a. 4. Antonin. 2. tit. 6. c. 1. §. 6. Caiet. 2. 2. qu. 147. a. 3. Sylvest. v. Ieiunium, qu. 1. Nauar. sum. cap. 21. num. 13. Azor. l. 7. c. 9. qu. 1. Manu. p. 1. sum. c. 23. n. 1. Villalob. p. 1. sum. tract. 23. diff. 5. n. 4. Leand. prec. 4. tr. 5. d. 5. q. 14.

Poteris equidem. Quia legitima causa est, ne quis amico roganti inurbanus appareat. Ita Medina sum. l. 1. c. 14. §. 10. citans Victoriam. S. a. v. Ieiunium, num. 8. Fagund. prec. 4. c. 1. c. 4. num. 3. Cenedo qq. canon. qu. 4. 1. Bonac. de præc. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 3. n. 4. Reginald. l. 4. n. 174. & 189. Lezana v. Ieiunium, num. 4. Sanch. l. 5. consil. c. i. dub. 2. n. 6. Diana p. 1. tr. 9. resol. 29. & alij.

Hoc probabilius esse reor. Nec video rationem congruentem, ob quam te ab amico rogatum à veniali piaculo non excusent, cum tunc modicum cibum capias non ex intentione comedendi, & voluntate propria; sed ex intentione obsequendi iustè & vrbane amico. Nam ut addit Fagundez) vnica comestio, quæ in hoc præcepto iniungitur, vnica est reputanda ex intentione comedendi, non ex casu occurrenti, vti hic accidit. Ex Fagund. accipi.

227
Hoc proba-
bilis est
reor.

D V B I V M

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 95

DVBIVM XXXIV.

An possis sine veniali culpa, & non possit, parum cibi sumere, si prandium ex urgenti causa valde sit differentum?

²¹⁸ Non potest. Quia ieiunanti vnica comestio indicitur, quæ quidem abstinentia aliquam supponit futuram esse incommoditatem. Sic Caiet. *sum. v. ieiunium*, c. 1. Sanch. l. 5. *confil. cap. 1. dub. 24. numer. 2.* Pasqualig. *decif. 129.*

²¹⁹ Potest quidem. Quia diutina prandij dilatatio communiter loquendo, nunquam non debilitatem causat, propter quam vitandam licitum est, manè aliquid cibi præsumere. Ita Abul. *question. 144. ad cap. 6. Matth. Diana p. 10 tract. 14. resol. 61.* citans Leandrum, & Pasqualig. n. 4. his subscribitur.

²²⁰ Ego equidem illum ob dilationem prandij minime excuso, nam si debilitate non labore non video, unde possit licite gerere: ex debilitate verò qua ex huiusmodi dilatione prandij quis affolet laborare, certum iudico, posse aliquid absumere. Id profecto experimento edices.

DVBIVM XXXV.

An inseruientes mensa tam seculares, quam Religiosi, vel lecturi, dum Religiosi prandent, possint aliquid cibi præsumere?

²²¹ Non possunt, nisi ministraturi sint solemniconiuiui, quod longo tēporis interstitio perdat. Quia ordinario prandio inseruire nullā aut exiguam molestiam affert. Sic Angles *9. de ieiun. a. 2. diffc. 1. Apend. 3. Abul. qu. 145. ad c. 6. Matth.*

²²² Possunt plane. Quia futurus labor, sufficiens causam ad id gerendum exhibet. Ita Caiet. *sum. v. ieiunium*, c. 1. Syluest. *qu. 3. Angel. m. 16. Nauar. sum. c. 21. m. 13. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 4. m. 2. Diana p. 4. tr. 4. resol. 142. Layman l. 4. tr. 8. c. 2. n. 3. Lessi. l. 4. cap. 2. dub. 2. m. 11. Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 40. Tolet. l. 6. c. 2. m. 7. & alij.*

²²³ Certum hoc puto. Quia tam pro dominis, ac Religiosis, quam pro inseruientibus prandium censetur inceptum, quod post ministeriū absolueri possunt. Hæc à Doctoribus ratio solet communiter afferri. Ast ego absolute existimo ratione laboris excusari.

DVBIVM XXXVI.

An ob graueolentiam oris licitum sit absolute, aliquid cibi aromatici præsumere?

²²⁴ Non est licitum absolute, sed solum quando quis cum primatibus debeat, negotia

gerere, qui quidem delicatioris naturæ facilius assolent ex graueolentia offendi. Quia horum respectu id intra medicinæ latitudinem computatur. Sic Angles *qu. 9. de ieiun. a. 2. diffc. 3. Apend. 2.* Ludov. de San. Iuan. *sum. question. vnic. de ieiun. articul. 12. diffc. 2. Apend. 2.*

²³⁵ Absolute est licitum. Quia licet non occurrat cum primoribus confabulatio, vel vulgaris quique ex oris graueolentia offenditur. Unde sine scrupulo poterit aliquid ad eam vitandā assumere. Ita Bonac. *de præc. Eccl. d. ult. q. 1. pen. 1. n. 7. in nona edit. Trull. 3. Decal. c. 2. dub. 3. m. 11. Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 22. citans, pressio nomine, doctos Recentiores. Filliuc. tr. 27. p. 2. m. 37. Pasqualig. decif. 131.*

²³⁶ Sine leuis piaculi scrupulo existimo posse illum aliquid per modum medicinæ absumere, quamvis nec primores, nec vulgares alloquutus sit. Graueolentia enim oris etiā ipsum, qui ea afficitur, non leniter offendit. Quod sufficit, ut eiusmodi medicamine ad eam vitandam vtatur.

DVBIVM XXXVII.

An inseruientes mensa, vel legentes possint in magna quantitate cibum præsumere?

²³⁷ Minime possunt. Quia ideo eis est licitum solummodo, ne hisce ministeriis incipientes deficiant. At sufficit ad debilitatem vitandam modicum alimenti præsumere: Ergo sine ieiunij violatione nequeunt in notabili præsumere quantitate. Sic Abul. *ad cap. 6. Mat. question. 144. Bonac. de 4. præc. quest. 3. pen. 3. m. 10. Fagund. præc. 4. libr. 1. cap. 4. numer. 2. Angles question. 9. de ieiun. art. 2. diffc. 1. ap. pend. 3. Azor. lib. 7. cap. 9. q. 1. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. m. 11.*

²³⁸ Possunt quidem. Quia præfata cibi præsumptio est veluti prandij inchoatio post ministeria illa futuri. Ita Pasqualig. *decif. 128. m. 6. & 7. Sanchez lib. 5. confil. cap. 1. dub. 24. m. 2. ex Caiet. Diana part. 10. tract. 14. resol. 61. citans Leandrum.*

²³⁹ Existimarim, probabiliorem esse primam sententiam, satis vero probabilem esse secundam. Nā præsumptio illa cibi in notabili quantitate cum sequenti moraliter colligatur, præcipue si duratio mensæ, cui illi ministrant, sit moderata.

DVBIVM XXXVIII.

An si vnica comestione ventrem adcoopples, ut ieiunij difficultatem minime experiare: Violas ieiunium?

²⁴⁰ Violas quidem. Quia ieiunium est abstinentia victus ab Ecclesia præscripta ad passionem infrenandas, corpusque macerandum:

SCORAR
cos Mor.
XVIIII
E. IV

dam: quod redundantia cibi vel semel sumpti
minime præstatur. Sic Martinus Ayala Episc.
Guadixien. l. 3. de tradit. Eccle. de ieiun. Maior.
in 4. dist. 15. q. 3. & Couart. l. 4. variat. c. 20. n. 11.
hanc quætionem dubiam sibi esse proficetur,
licet nihil resoluat.

241
N^o violas.

Non violas. Quia licet ieiunium sit abstinentia victus ad corporis macerationem, tamen in ieiunio non tantum abstinentia attenditur, sed & Ecclesiæ consuetudo spectatur. Ita Innocentius in Rubr. de obser. ieiun. n. 4. Caiet. 2. 2. q. 147. n. 3. Ioan. de Med. C. de ieiun. c. n. rem. rest. C. de iis, quibus ieiun. soluitur. Abulad. c. 6. M. at. q. 166. Reginal. l. 4. n. 163. Bonac. d. ult. de præc. Eccl. q. 1. pun. 2. 7. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 4. n. 1. Pasqual. de ciss. l. 120. citans Gerium, Trullenchum, Bassium, Laymanum, Syluium, Llamas. Lublinum.

242
Hoc mihi
indubitatum.

DVBIVM XXXIX.

*An violet ieiunium, qui ex necessitate
(aliquo occurrente negotio virgenti)
per longum tempus prandium
interrumpit?*

243
No violat. **N**on violat. Quia cum illa interruptio sit
ex necessitate, secunda comestio pars, &
complementum prioris comestionis censetur,
quæ quidem imperfecta fuit relicta. Sic Palq.
decis. l. 2. m. 5.

244
Viola quies-
cens.

Violat planè. Quia longa illa interruptio
efficit, vt non vnica, sed duplex comestio con-
tra ieiunij legem existat. Ita Sanch. lib. 5. consil.
c. 1. dub. 24. n. 1. Portel. qq. regular. v. ieiunium, in
add. n. 10. Azor. l. 7. c. 9. 1. Diana p. r. v. 9. ref.
33. Reginald. l. 4. n. 177.

245
*Auctoris
resolutio.*

Quo quidem existimari, eum qui prandiu
per duas circiter horas interfecit, non posse
illud rursus iniire, si cibi quantitate corpori
reficiendo ieiunanti sufficientem absumpsit,
secus si per minoris temporis spatium inter-
rupit, aut in prima comestione haud suffi-
ciens ad tolerandum ieiunium assumpsit ali-
mentum. Mecum Iesai. l. 4. c. 2. n. 11. Sancius in
select. d. 5. n. 4. citans Angles. Dianque p. 10.
rr. 14. resol. 6. plures adducens.

DVBIVM XL.

*Surgis à mensa animo non redeundi, sed
mutata intentione prandium nondum
absolutum resumis: Violasne
ieiunium?*

246
Violaspha-
nide
Violas plant. Quia per intentionem am-
 plius non comedendi, comestio illa phy-
 sicè, & moraliter interruptur. Sic Nauar.
sum. c. 13. n. 15. Pedraza prac. 3. Angl. qu. 9. de iu-
rim. a. 1. diff. 1. append. 1. & alij.
 247
Nō violas. Non violas. Quia licet intendis amplius

Nō violas. Non violas. Quia licet intenderis amplius

Sectio II. Dubia De Præcepto IV. 97

communiter intolerabilis sine refectiuncula
solicimento existeret. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. g.
1. o. Syluest. v. leiniunum, nu. 19. Lublin p. 1. sum.
v. leiniunum, n. 3. Getius in Thesau. anima, v. leiu-
nium, c. 1. n. 4. citat Pasqualig. decis. 87. n. 3. To-
letum, Medinam, Lessium, & Azorium, qui
quidem oppositum docere legenti constab-
bit.

²⁵³ Fuit inducta ratione medicinarum, non alimen-
ti. Quia olim prandium semper propè noctem
fiebat: Ego non causa nutritionis, seu roboris
naturæ, sed medicaminis ratione refectiuncu-
la fuit inducta, videlicet, vel ad captandū som-
nam, vel ne potus noceret stomacho. Ita D.
Antonin. p. 2. tit. 6. c. 2. §. 9. Villalob. p. 1. tr. 23.
diffic. 7. Tolet. l. 6. c. 2. nu. 5. Angel. v. leiniunum,
n. 3, citans Caietanum, ac Paludanum. Ledef.
2. p. 4. qu. 17. art. 5. Bossi. de Iubil. sect. 4. casu 18.
n. 124. Molfes. sum. tr. 10. c. 3. n. 43. & alij.

²⁵⁴ Probabilius existimo, inductam fuisse ex
medicamine, ne scilicet potus noceret, ne som-
nium ab eluriente aufereret. Ast nunc con-
suetudo obtinuit, vt eiusmodi refectiuncula
ad naturæ nutrimentum vtamur. Vnde in
hunc finem communiter ab omnibus asso-
let adhiberi. Imo & quantitas, quæ licite pos-
set absumi id haud obscure manifestat.

D V B I V M XLIII.

An huius refectiuncula quantitas men-
suranda sit pro personarum, ac con-
suetudinis Regionum va-
rietate?

²⁵⁵ Non est mensuranda pro varietate per-
sonarum. Quia daretur ansa, vt quis sibi
nimium indulgeret, exilimanti se maiori,
quam par sit, quantitate indigere. Nec pro
Regionum consuetudinis varietate. Quia mi-
nime constat de quantitate per consuetudi-
nem determinata, vnde etiam daretur maio-
rem, quam par sit, quantitatem sumendi occa-
sio. Sic Pasqualig. decis. 88. numer. 2. 3.
& 4.

²⁵⁶ Mensuranda est pro personarum varietate
Quia plus concedendum refectionis magis in-
digenti naturæ quam minus egenti. Idem di-
cendum de consuetudinis locorum varietate.
Nam qui in frigidioribus Regionibus degunt
maiori cibi indigent portione ad virium fri-
gore attritarum recuperationem: vnde vsuum
seu consuetudinem exorta varietas. Ita Azor.
p. 1. l. 7. c. 8. §. 8. Bossi. de Iubil. sect. 4. casu 18.
n. 149. Reginal. l. 4. n. 185. Filliuc. tr. 27. nu. 31.
Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub.
3. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. nu. 1. & alij commu-
niter.

²⁵⁷ Hanc sententiam certam esse iudico. Nam
cum iam refectiuncula hæc ad naturæ nutri-
mentum absumatur, eius quantitas iuxta per-
sonarum indigentiam erit assignanda. Nobi-
liores enim personæ, & quæ studiis vacat am-
pliori possunt refectiuncula vt; quia fa-
cilis in hisce natura deficit. Porro qui apud
frigidiores Regiones commorantur maiori in-
digent refectiunculæ quantitate. Vt valeant
ieiunij pondus sustinere. Hinc Regionum ob
Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. l. p. II.

orta consuetudo, cuius præscriptionem potest
quis vbique terrarum sine scrupulo plane se-
ctari. Refectiuncula namque vespertina fuit
per consuetudinem inducta: vnde potest sumi
in ea quantitate, quam ipsa præscripsit.

D V B I V M XLIV.

An possit sumi pro refectiuncula octo vn-
ciarum quantitas?

²⁵⁸ Vpono, debere pro refectiuncula ferotina
certam quantitatem communiter assignari,
nec vniuscuique relinquendum consci-
entia, vt vult Getius in Thesau. v. leiniunum, c. 1.
n. 4. Quia ex opposito sequeretur maxima in-
ter fideles confusio, quorum conscientia in-
numeris scrupulis pungerentur.

²⁵⁹ Minime potest. Quia huiusmodi quantitas
refectiunculæ terminos nimium excedit, cum
alicui valeat pro principali comestione suffi-
cere. Sic Grassi. part. 1. decis. lib. 2. cap. 27. num.
29. Azor. Homobon. Victor. Naldus, Leza-
na, & Sà apud Leandrum de præc. Eccl. tr. 5. d.
12. Hieron. Perez sum. part. 1. præc. 3. Parag. de
ieiunio.

²⁶⁰ Potest plane. Quia huiusmodi quantitas
terminos refectiunculæ non excedit, siquidē
iam ad nutriendam aliquam naturam ordi-
natur, & ad adiciendas ei vires, vt suis valeat
functionibus operam impendere. Ita Fagund.
præc. 4. l. 1. c. 4. n. 13. citans Suarium Villalobi.
tom. 1. sum. tr. 23. diffic. 7. n. 4. Sancius in select. d.
52. n. 7. Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 25. n. 3. Henriq.
in compen. casuum consilien. c. 18. n. 2. & 3. Diana
p. 1. tr. 9. resol. 1. Leand. citat. Luis. Turrian. p. 1.
sum. c. 256. dub. 38. concl. 1. Trull. l. 3. Decal. c. 2.
dub. 3. n. 9. & alij.

²⁶¹ Scio, Doctores in assignanda certa refectiū-
culæ quantitate variè scripsisse. Quidā enim
assignant quatuor vnciarum portiunculam
Azor sic p. 1. l. 7. c. 8. §. 8. Lezana v. leiniunum, n.
4. Sà v. leiniunum, n. 8. Alij ad sex vncias exten-
dunt. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 32. Molfes. sum. tr. 10.
c. 3. num. 7. Communiter verò hodie Auctores
affirmant, posse octo vnciarum quantitatem
assumi. Nam cum refectiuncula hæc iam su-
matur ad aliquod naturæ falcem, non opor-
tet scrupulorum laqueos timoratis conscientia
iniicere. Addiderim dimidiam hanc libram re-
fectiunculæ posse absque vlla necessitate su-
mi consuetudinis ratione. Nam id per accidēs
deputatur. Alias qui vnica satiaretur vnaia, nō
posset duas edere, quod nemo audebit asserere.
Ad hanc sententiam allicio doctrinam il-
lorum, qui affirmant, licitum esse ad refectiun-
culam sumere quartam cœnæ partem. Deni-
que ex Pasqualigo aduerto, eum qui per
vnam vnciam plus minulve designatam exce-
deret quantitatem, ieiunium grauiter non
violare; nec animi grauis hic excessus est repu-
tandus.

DVBIVM XLV.

An in vigilia Natalitij Domini possit sumi refectiuncula absque mensura, aut limite ex his cibis, quos licet in collatione absumere?

262
Nonnihil
suppono.

Suppono contra Nauarrum *sum. c. 21. nu. 1.* Manuelem *sum. to. 1. c. 23. n. 9.* & alios posse in vigilia Domini sumi refectiunculam in maiori quantitate. Quia iam est consuetudine inductum ob tanti festi solemnitatem, ut duplo maior solito ad minus refectiuncula existat, vti Fagund. *prec. 4. l. 1. c. 4. n. 19.* ex communis affirmat. Quæstio est, an absque mensura seu limite valeat absumi, ex rebus, quæ vici in collatione licet?

263
Non potest.

Non potest quis quantum libuerit sumere. Quia duplex comestio contra ieiunij essentiam existeret. Sic Nauar. *citatus*. ac Manuel. Pedraza *prec. 3. Decal. fol. mibi 4.* Bossi. *de Inbil. fest. 4. casu 18. num. 150.* Fagund. *vbi supra.* Filliuc. *tract. 27. num. 34.* Turrian. *sum. part. 1. cap. 256. dub. 3. concl. 3.* Diana *p. 1. atr. 9. resol. 35.* Trull. *lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 3. num. 9.* & alij.

264
Potest quidem.

Potest equidem. Quia iam apud timoratos hæc invaluit consuetudo, Prælati annuē cibis, imo idē genutibus. Ita Medina *in Instr. Conf. p. 1. c. 14. § 10.* Llamas, quæ citat, & sequitur Leander *prec. 4. tr. 5. d. 4. q. 16.* Cenedus *q. 41. n. 5.* Sancti. *in selest. d. 5. 2. n. 10.* citans Ledesma, Azorij, Cenedum, Vegam, Ludovicum de San. Iuan. Nieua. Chacon, summam Coronam, Sanchez & Ioannem de Medina. Sed malè Azorius, Fillicius. Fagundez adducuntur. Anton. de Leon. *q. de chocol. p. 2. fundam. 5. § 1. n. 9.* & alij.

265
Hoc satis
probabile
esse indico.

Hanc sententiam satis probabilem esse reor. Et quidem non video, qua ratione concedi debeat, ut valeas ieiunans eo die pro refectiuncula sexdecim vnciarum, imo iuxta P. Sanchez vigintē & quatuor quantitatem absumere ex cibis quæ licet in collatione vti & non possis maiori refici quantitate: si quidem sexdecim vnciarum epulum omnino violat vnicam comestionem? Crediderim itaque ieiunium hac die vsque ad refectiuncule instantiam vigere, postmodum autem dispensari ab Ecclesia, ut ex cibis collationi adhiberi solitis ob tanti festi solemnitatem possit absumi, quantum quis non ieiunans absumere valeret.

DVBIVM XLVI.

Vult quis in vigilia Natiuitatis Domini refectiunculam serotinam sumere, An mane possit illam in quantumque libuerit qua nitate præsumere?

266
Statim
questionis.

Suppono, posse quem sine lethali piaculo sinuere prandij ac refectiunculae tempus, sumens mane refectiunculam, prandiumque differens in vespertum, de quo inferius: &

rogito, an in Natalitij Domini perugilio qui mane vult refectiunculam sumere, possit eam sumere in qua libuerit quantitate?

Potest quidem. Quia ratio inducendi consuetudinem refectiunculae adeo magnæ est ex. *Potest excellentia festi, & non solus labor nocturni officij:* At hæc ratio æque procedit siue collatio meridie sumatur, siue vespere, ut patet: Ergo. Sic Pellizar. *in Man. Regular. to. 1. tr. 5. c. 5. n. 13.* Diana *p. 9. tract. 6. resol. 17.* id probabile putat, eo quod hoc ieiunium sit plane lætitiæ. Leander *de prec. Eccl. tract. 5. dub. 4. question. 16.*

Non potest. Quia huiusmodi consuetudo in refectiuncula nocturna solummodo prævaluit. Ita Sanch. *to. 2. confil. l. 7. c. 1. dub. 26. nu. 6.* Trull. *lib. 3. Decal. cap. 3. dub. 6. num. 11.* Diana *citatus.*

Hoc probabilius esse existimo. Quia Ecclesia permittit ieiunij laborem hac die laeta. Hæc probabile collatione terminari, non autem ut laborem bilium esse lætitiæ præcedat. Et quidem in re ieiunij re. existimo, cepta consuetudo est attendenda.

DVBIVM XLVII.

Perugillum Natalitij Domini in Sabbatum incidit, festum autem in feriam secundam: licet refectiunculam sumere, in qua libuerit quantitate?

Minime licet. Quia quamvis Vigilia Natiuitatis sit, non tamen adest vespertum illius festi, cuius causa hæc in Ecclesia invaluit consuetudo, imo instat eo die ieiunij Quatuor temporum strictior obseruantia. Sic Bossi. *de Inbil. fest. 4. casu 18. num. 156.* Ioan. à Sancto Thoma *in ex pos. Doctr. Christ. p. 2. vbi de prec. 4. Eccl.*

Licet omnino. Quia cum hoc privilegium pro huius solemnitatis ieiunio vigeat, ipsum, quocumque die fiat proculdubio sequitur. Ita Sanch. *l. 5. confil. c. 1. dub. 26. n. 3.* Sancti. *in selest. d. 5. 2. n. 10.* Luis Turrian. *sum. p. 1. c. 256. dub. 38. concl. 4.* Pasqualig. *decis. 92. num. 7.* Caramo. *in Reg. S. Benedicti d. 128. n. 1613.* citans Basilium Legionensem. Pellizar. *in Man. Regul. 10. 1. tr. 5. c. 5. n. 13.* Diana *p. 9. tr. 6. resol. 17. p. 10. tr. 12. resol. 41.* Leander *tr. 5. d. 4. q. 17.* quem Magister Iordan immerito carpit.

Hanc sententiam probabiliorē esse crediderim, licet illo sabbato simul ieiunium Quatuor temporum occurrat. Adhuc enim est Vigilia Natiuitatis, & id quod dignius est trahitur. Porro hoc privilegium Perugillum Natalitij Domini sequitur ob tanti festi solemnitatem?

DVBIVM XLVIII.

In perugilio Paschatis, & Pentecostes, licetne sumere refectiunculam largiorem, ubi non adest consuetudo?

Non licet. Quia quæcumque commoditates ad ieiunij molestiam minuendā spectant, non licet.

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 99

ex præscripta iustè consuetudine habent exor-
tum: At nullam talem videmus vigere consue-
tudinem. Ergo absolute non licet eiusmodi li-
centia vti in Paschatis, ac Pentecostes peri-
gilio. Sic Filliuc. *tr. 27. n. 34* id solum concedens
vbi adest consuetudo assistendi officio noctis.
Fagund. *præc. 4. l. 1. c. 4. num. 20*. Gregor. Gobat
de Iubil. *duplici capit. 28. numer. 208*.
& alij.

174 Licet profecto. Quia non ob aliam ratio-
nem licitum est in Natalitij Domini vigilia
collationem absumi solita maiorem, nisi ad
lætitiæ offensionem: At festiuitas Resurrectio-
nis & Pentecostes ineffabilem fidelibus læti-
tiam indicit. Ergo debet, quemadmodum Na-
talij vigilia largiori refectiuncula celebrari.
Et quia probabilius est, quod consuetudo vti
de largiore collatione in vigilia Natiuitatis,
non fuit introducta ob assitentiam ad Offi-
cia Sacra nocturno tempore. Aliàs qui no-
cturno officio non assisteret, non posset lar-
giori refectiuncula vti: sed ob huiusce festiui-
tatis excellentiam. Ita Lubin Dominicanus
in *sum. v. ieiunium. n. 4*. Pasqualig. *decis. 93. m. 2*.
qui non benè pro hac sententia citat Azor-
ium. Leander *tr. 5. d. 4. q. 18. & 19*.

175 Primam ego sententiam præfero, asserens
absolute nō licere, sed solummodo in Regio-
nibus, vbi id fuerit vñ receptum. Tunc autem
sumendū non est quicquid quisque voluerit,
sed vñ collatione paulo largiori. Et quidē
auctore Ioan. Maiore in *4. dist. 15. q. 5*. Britannij
maiori in vigilia Paschatis refectiuncula assolēt
vñ, quam Hispanij, & Galli. Addiderim asser-
mare Basilium Legion. *l. 5. de matrim. c. 8. n. 2*.
licitam esse apud Granatenses refectiunculam
solito largiorem in D. Ioannis Baptistæ peri-
gilio. Attamen meus Fagundez *præc. 4. l. 1. c. 4.*
num. 20.

DVBIVM XLIX.

*An licitum sit Regularibus, vti amplioris
refectiuncula sumenda privilegio cum
licet secularibus?*

176 Non licet. Quia cum licentia hæc pēdeat
ex recepta consuetudine, huiusmodi apud
Regulares consuetudo non inualuit. Sic Diana
p. 1. tr. 9. resol. 35. Bosli. *de Iubil. sect. 4. casu 18. n.*
160. Villalob. *tr. 2. diff. 7. n. 5*. Et sub dubio id
versat Petr. Ledes. *tr. 27. c. 2. concl. 4*.

177 Licet planè. Quia probabilius est, id etiam
apud Regulares esse vñ receptum. Sic Luif.
Turrian. *sum. p. 1. c. 256. dub. 38. concl. 4*. Sanci.
in *select. d. 5. m. 10*. Llamas *p. 3. sum. c. 5. §. 25*.
Pasqualig. *decis. 94*.

178 Potest equidem Regulari vti collatione se-
cularium, si non sit contra statutum aliquod
peculiare suæ Religionis. Nam etiam si dare-
mus, quod apud Regulares hæc consuetudo
non inualuisset, vti asserunt primæ sententiæ
Auctores, vt beneficio privilegiij seu consue-
tudinis seculariū possint gaudere, sufficit, quod
inualuerit consuetudo hæc apud illam sæcu-
larium Rempublicam, seu communiatem, cui-
us ipsi pars existunt.

Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIVM L.

*An qui vovuit, in vigilia Natiuitatis ieiun-
nare, possit refectiuncula vberioris illius
vti licentia?*

272 Si vovuit absolute ieiunium, non potest lar-
giori collatione vti. Quia ampla illa refe-
ctiuncula siue potius refectio duplicem con-
tra ieiunij communis essentiam comestionem
constituet. Sic Manuel. *p. 1. sum. c. 23. num. 10*.
Petr. Ledes. *tr. 27. c. 2*.

Potest quidem. Quia secundum interpreta-
tiam vouentis intentionem, intelligendū est. Potest qui-
tuam vouentis intentionem, intelligendū est. Potest qui-
voluisse eum exercere ieiunium iuxta Ecce-
dem. sic in eo die consuetudinem Ita Sanch. *lib. 4.*
Decal. c. 11. nu. 65. & l. 5. consil. c. 1. dub. 26. nu. 3.
Pasqualig. *decis. 95. n. 3*. Barth. à Sancto Fausto
l. 1. Theq. q. 151. Leand. tr. 5. d. 4. q. 24.

281 Verius hoc esse puto, nisi vouens alias ha-
buerit expressā ab ampliori refectiuncula ab-
stinendi. Nam illius diei ieiunium absolute
ieiunij ex Ecclesiæ privilegio implet essentia,
vnde vovuit ille, & implet ieiunium iuxta il-
lius conditionem.

DVBIVM LI.

*Curia Romana incola extra illam peregrinus,
potestne refectiunculam largiorem more
Romano sumere?*

282 Consuetudine est introductum & à summo
Præfule toleratum, vt in Romana Curia
possit quilibet aliquanto vberiorē consue-
ta alibi refectiunculam sumere. Aliquanto di-
xi vberiorē, non autem ita largam, vt valeat
pro cœna sufficere, vt concedit Boslius de
Iubil. *sect. 4. casu 18. n. 154*.

Potest quidem. Quia leges loci peregrinos
non obligant ibi existentes. Ergo iuxta pa-
triam legem, aut consuetudinem poterit ali-
quanto largiorem collationem absumere. Sic
Pasqualig. *decis. 97*. Vega *part. 1. sum. cap. 14.*
casu 5.

284 Non potest. Quia peregrini legibus ac con-
suetudinibus locorum, vbiq̃ue existunt, vel
per quæ gerunt iter tenentur. Leand. *tr. 5. d. 4.*
qu. 27. Idque affirmare tenentur qui docent,
peregrinos legibus locorū, vbi commorantur,
teneri. Hi sunt P. Sanch. *l. 3. de matrim. d. 18. nu.*
9. & tom. 1. in Decal. cap. 12. n. 38. & plures alij,
quos citat, & sequitur Leander *tract. 1. d. 3.*
ques. 19.

285 Huic menti subscribo, iudicans tamen, pri-
mam sententiam sua probabilitate non care-
re. Minime autem toleranda est sententia,
quam Veg. *vbi sup.* tuetur, nempe vbiq̃ue ter-
rarum ieiunium non violare, qui Romano
more refectiunculam largiorem absumeret.

D V B I V M LII.

*An qui exercitiis ingenij non continuo,
sed certis horis vacat possit largiorem
collationem sumere?*

286
Non pos-
sunt.

Qui studiis vacant, vel ingenio laborant, scilicet Procuratores, Advocati, Iudices, &c. si continuus labor non existat, sed certis horis eiusmodi ministeriis curā impendant, nepe quinque vel sex, non possunt hac uti licentia. Quia ea mentis defatigatio non est tam gravis iudicanda, ut debeat largiori refectiuncula reparari. Sic Pasqualig. *decis.* 99.

287
Possunt qui-
dem.

Possunt quidem etiam si labor continuus non existat, dummodo per aliquot horas, scilicet quinque vel sex huius functionibus occupentur. Quia huiusmodi labor non modicā adfert debilitatem iustē largiori refectiuncula reficiendam. Ita Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. Leand. tr. 5. d. 4. q. 30. & 31.

288
Hoc mihi
certum.

Hoc certum mihi. Nam si huiusmodi exercitia solvant omnino ieiunij obligationem, quando sine notabili incommodo haud possunt ieiunando exerceant magis reddent licitam paulo laxiorem refectiunculam, quando censetur necessaria ad vitandam debilitatem. Profecto ipse Pasqualig. *decis.* 333. n. 1. docet, eos, qui continuo student etiam recreationis causa non solum posse uti largiori collatione, verum etiam esse ad ieiunij obligatione immunes. Male igitur hic affirmat, solum posse uti largiori refectiuncula, qui continuo vacat studiis. Sufficiet igitur, quod per quinque vel sex horas quotidie studio vacent, etiam si id recreationis causa gerant, ut licitē largiori possint refici collatione. Ex Leandro.

D V B I V M LIII.

*An liceat tibi, totam quantitatem panis,
aut fructuum siccorum sumere vino ma-
defactam?*

289
Non licet.

Non licet. Quia ex pane & vino, lex fructu (v. gr. Orejones, vel Ciruelas passas) & vino sit unicus cibus solidus, cuius quantitas mensuram licitam refectiuncula excedit. Vnde demere debes ex iis, quod debita mensuram, seu pondus excedit. Sic Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 31. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9.

290
Licet qui-
dem.

Licet quidem. Quia vinum quod panis, aut alij cibo solido admiscetur non auget substantiam cibi in ordine ad nutrimentum. Ergo eadem solummodo quantitas cibi nutritui sumitur, ac si siccus absumeretur. Ita Pasqualig. *decis.* 106. asserens sentire sic doctissimos Recciores, & à viris prudētibus observari. Bossi. de lubil. sect. 4. casu 18. nu. 128. Leand. tr. 5. d. 4. quæst. 35.

291
His adha-
reo.

His adhæreo. Nā mei P. Filliucij venia, illud augmentum ponēderis omnino est accidentale, nec rationem substantiæ ad nutritionē ordinate attingit. Comede panem, aut siccum fructum, mox merū haurian nō ad rationē nutrimenti idē operabuntur, ac si panis madefactus

aut fructus meronectus absumeretur. Ergo necessariū non est liquid ex quantitate ac cidentaliter accrescente repellere. Me quidem ac Pellizarium citans, probabile dicit Diana p. 9. tr. 6. resol. 29.

D V B I V M LIV.

*An herba, aut legumina quæque iusculo
condita, cremore amygdalinus vel
triticeus in assignata quantitate possint
pro collatione assumi?*

Minime possunt. Quia in collatione solummodo sumi, possunt bellaria, hoc est, fructus, dulciaria, & alia, quæ ante prandium ad excitandū appetitū, vel post ad sigillandū cibū solent apponi. At legumina aut olera cocta non sunt ex his cibis communiter. Et quia consuetudo non induxit, ut hæc in refectiuncula sumantur. Sic Azor. l. 7. c. 8. q. 8. Lezana v. ieiunium, n. 4. Diana p. 1. tr. 9. resol. 1. & 34. Fagund. *prec.* 4. l. 1. c. 4. n. 2. Filliuc. tr. 27. p. 2. nu. 30. Villalob. tr. 23. diff. 7. n. 7. Reginal. l. 4. n. 185. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 8. & alij.

Possunt equidem. Quia legumina, & olera viridia v. gr. fabæ, ciceres, amygdalæ &c. communiter pro collatione assumuntur: Ergo & cum iusculo condita possunt assumi, cum eandem omnino retineant substantiam, & non misceantur liquori in die ieiunij prohibito, sed aquæ oleo, sili ac piperi, quæis conduntur. Ita Pasqualig. *decis.* 110. Bonac. d. vltim. de *prec.* Eccl. q. 1. pun. 3. num. 3. Bossi. de lubil. sect. 4. casu 18. n. 128. Bizozet p. 4. de 3. *prec.* Decal. c. vltim. memb. 3. n. 3.

Video, apud doctos admodum, quos consului hanc sententiam probabilem satis haberi nec audeo improbare. Nam omnes communiter admittunt olera, legumina, amygdalas, substantiæque triticæ posse in collatione assumi: Ergo consequenter debent concedere posse assumi hæc omnia decocta licito condimento: cremoreque amygdalinus, triticeo ex amygdalis, ac tritico expressos. Non enim debet pro refectiuncula ferotina negari id, quod alias conceditur, ex eo, quod subeat aliquam accidentalem mutationem, cum hæc virtutem nutritivam vix augeat.

D V B I V M LV.

*An licitum sit piscibus recentibus, pro col-
latione in quantitate debita vti?*

Est licitum. Quia pisces sunt cibus macerati, utriusque nutrimenti: unde si in refectiuncula adhibeantur, maceratio proportionata ieiunio servabitur. Sic Laviore. p. 1. de lubil. c. 20. n. 10. Caiet. *sum. v. ieiunium.* §. 1. Ghetti. v. ieiunium §. 1. Bonac. de *prec.* Eccl. d. vlt. p. 1. pun. 3. n. 1. Azor. p. 1. l. 7. c. 8. q. 7. quos citat, & sequitur Pasqualig. *decis.* 113. n. 3. Vidal. Marchant. Zanbellus, & alij, quos memorat Diana citandus.

Licitū non est. Quia consuetudo, ob quā refectiuncula est licita, oppositum tenet: Ergo illos

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 101

illos edere illicitum erit. Ita Laym l.4. r.8. c. 1. n. 6. Reginald. l.4. n. 185. Fagund. præc. 4. l.1. c.4. n. 8. Filliuc. tr. 17. n. 30. Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 24. m. 4. Ledef. tr. 27. c.2. Diana p.1. tr. 9. resol. 1. & alij communiter.

197 Ego autem existimo, minime licere octo vnciarum quantitatem ex piscibus sumere; erit enim secundum prandium contra ieiunij essentiam. Pisciculos verò paruos, vel grãdioris piscis particulam sumere duarum vnciarum vel erit solum veniale ob materia paruitatem, vel licitum ex sententia illorum, qui in collatione non tam ponderant qualitatem cibi quã quantitatem. Ab his autem omnino recedo, vindicoque meum Azorium à Pasqualigi malacitatione. Nullatenus enim ille, asseruit licitum esse piscibus recentibus ad collationem vitari eum q.8. *Ita proinde corruptela sit, si ybi sumantur, qui potissimum ad nutrimentum valent, qualia sunt pisces. Vnde qui his, dum refectiunculam capit ve perinam, vitur, cenat proculdubio, & ieiunium soluit.* Non demum abnegarim alicubi vigere consuetudinem sumendi pisciculos tam levis substantiã, & in tam parua quantitate, vt vix exæquet vim octo vnciarum ex frugibus. Porro si consuetudo communiter recepta vigeat, licita omnino huiusmodi refectiuncula existeret.

DVBIVM LVI.

An licitum sit ad refectiunculam piscibus piscis, seu sale preparatis vni?

198 **L**icitum est. Quia hi pisces adeo robur ad nutriendum deperdidere, vt vix valeant panis aut oleum, frugum que aliorum vim adæquare. Sic Laym. lib. 4. tract. 8. c. 1. n. 9. qui citat Azorium p.1. l.7. c.8. q.7. Bossi. de subtil. sect. 4. casu 18. n. 16. Pasqualig. decis. 112. adiciens ita debere sentire, qui defendunt, non esse attendendam qualitatem cibi, qui sumitur: sunt autem apud ipsum Bonacina, Ghetius, Caietanus, & Bizozerus.

199 **N**on est licitum. Quia consuetudine ubique recepta, est, vt panis ac fruges, vel olera sumantur: & hanc consuetudinem excedere nõ est licitum, sicut non est licitum legem excedere: nam consuetudo vim habet legis. Ita Fagund. præc. 4. m. 18. Diana p.1. tr. 9. resol. 1. citans Villalobos, Azorium, Reginaldum Angles, & alios Et p.5. tr. 14. resol. 14. assert Bossium. Ant. de Leon. q. de chocho. p.3. n.4. Leand. tr. 5. d.4. q.42.

200 **V**ides, meum Azorium qui q. 8. mordicus abnegavit refectiunculam ex piscibus esse licitam, q.7. concessisse tantem: *In collatione serorina potest sumi parvum panis vel seorsum, solum vel una cum fructibus herbis, vel aliis cibis lenioribus, cuiusmodi sunt ficus, una passa, nuces, pyra, poma, vel alia ex Sacharo, melleque confecta, vel pisciculus parvulus.* Aut ergo, re melius cõsiderata, prudens mutavit sententiam, aut vna in clausula recentium piscium improbauit esum, & altera autem siccorum qui minus substantiã ad nutrimentum sunt, approbauit. Horum autem Doctorum non adeo improbare sententiam si in aliqua Provincia esset mos su, Ezech. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

mendi in collatione pisciculum, aut piscis particulam, scientibus, ac non repugnantibus. Sed magis pendeat ieiunij res ex more, ac consuetudine, quam ex lege aut præcepto. Existimo vero, apud Hispaniam si aliqui pisces adhibeant, id quidem per corruptelam agere, non per legitimam consuetudinem. Diana mecum.

DVBIVM LVII.

An liceat ad collationem caseum, vel quid, quam ex lacte confectum assumere, cum licitum est in prandio edere lacticiuia?

Licet quidem. Quia cum caseus & lacticiuia non sint prohibita in die ieiunij, & habeant illas condiciones, quas requirunt, qui rigide in assignandis cibis pro refectiuncula opinantur: nõ enim inter fercula annuerantur, post prandium vel ante id apponitur inter bellaria, non apparet ratio, ob quã licite non valeant pro collatione assumi. Sic Pasqualig. decis. 114. citans Laymanum l.4. tr. 8. c. 1. num. 9. Luinium Turrian. p.1. sum. c. 156. dub. 38. concl. 2. Syluium 2.2. q. 147. a.6. quesito 2. Ghetium in Thesau. v. ieiunium, c.1. num. 4. Bossium de subtil. sect. 4. casu 18. Caietanum, Bonacinam n. 132. adiciitque in hanc sententiam Dianam inclinare p.5. tr. 14. resol. 12.

302 **M**inime licet. Quia consuetudo esum lacticiuorum in refectiuncula nõ introduxit. Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 24. m. 4. Diana p.1. tr. 9. resol. 1. Leand. tr. 5. d.4. q.44.

303 **E**go autem existimo Pasqualigi sententiam infirmo fundamine niti, nec auctoritate fulciri, vnde eam generatim omnino reiicio. Ratione non nititur, quia ferè omnia, quæ ex lacte conficiuntur, inter fercula, in cœnis solita apponi enumerantur, vt cibus albus, qui Hispanè dicitur *Manjar blanco*, placentiæ, quæ ex lacte, caseo, ac butyro constant. Nec auctoritate fulcitur. Nam Diana citans oppositum proculdubio asseruit his verbis: *Multi possunt in collatione sumunt pisces, oua, ac cetera lacticiuia quibus possunt ex privilegio vesci. Ideo assero in dicta collatione sub onere peccati mortalis, quantitatem licitam non posse sumi in piscibus, ouis, & aliis lacticiuiis in cena manducari solitis.* Adiciitque oppositum esse contra omnes Theologos, & improbabile, falsum. Porro meus Laymannus illam sententiam absolute non docet; ait enim: *In septentrionalibus regionibus, ubi fructuum inopia est, multi etiam modo caseo cum pane vescuntur in cœnula ieiunij: quod propter consuetudinem reprehendi non potest.* Non aliter reliqui, quos assert Doctores. Nec enim Caietanus, & Bonacina expresse id tuentur, & Bossius cum timore pronunciat, adiciens in fine, tutius esse abstinere à caseo, idque poenitentibus consulendum.

~~~~~

QVÆSTIO INCIDENTS.

Num cum tibi licitum est ovis in die ieiunij vesci, possis ova in collatione sumere?

304
Poteris.

Possē quidem videris. Quia cibus hic proportionatus refectiuncule exiguitati apparet ut scietur afflictio ieiunij: plus enim fames sedatur fumendo nuges, panem, ficus, & alios huiusmodi cibos, quā eādem ex ovīs quantitatem. Et quidem ova inter bellaria annumerantur: unde assolent passim in ientaculis matutinis forbilia lūni, in vespertinis obdorata. Sic Pasqualig. *decis.* 115. citans Caietanum, Bonacinam, & Bizozer docentes, non referre, quid fumatur in collatione, dūmodo debita quantitas non violetur. Citat & Bassæum probabilem esse sententiam hanc edocentem Caietanum enim & Bonacinā id expresse non asserūt: & Bassæus existimans id Bonacinam docuisse, eius sententiam omnino probat. Llamas autē asseruit p. 3. *Merhæ.* 5. §. 24. citans Sorum, qui usque ad paris ovorum esum in collatione cōcedit. Asserit & D. Garcia de Porras Cathedræ vespertinæ Canoniam in Academia Salamanicensi Rector, quem asserit Machado l. 2. p. 4. tr. 3. *domm.* 7. n. 5. Vidal in *Arca. Theol. Mor. de ieiun.* inquis. 1 n. 140.

305
Non poteris.

Minime poteris. Quia hucusque non est vñs ovorum in refectiuncula inductus: Non igitur possunt adhiberi. Ergo ex hoc capite nequeunt in refectiuncula adhiberi. Ita cuncti Theologi antiqui, & ex modernis Sanch. l. 5. *consil.* c. 1. *dub.* 2. 4. n. 4. Turrian p. 1. *sum.* c. 256. *dub.* 37. & in *select.* *centur.* 2. *dub.* 94. ubi oppositam sententiam scandalosam, temerariam, ac contra bonos mores appellat. Bossi. *de libil.* *sect.* 4. *casu* 18. n. 134. Diana p. 1. tr. 9. *resol.* 1. & p. 10. tr. 14. *resol.* 57. citans Angles, Leandrum, & alios. Vilalob. p. 1. tr. 23. *diffic.* 7. n. 3. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 30. Petr. Ledef. tr. 27. *cap.* 2. & alij communiter.

306
Primam re. probo sententiam.

Primam sententiam falsam omnino, improbabilemque esse iudicamus. Nam si quis licite posset vti pro refectiuncula ovis, posset licite in ea sumere duo vel tria cum duabus, vel tribus panis vñciis, cum tota hæc quantitas octo vñcias non excedat.

D V B I V M L V I I I.

An liceat ex pane, ovis ac farina perfecte sumere in refectiuncula totam permisam quantitatem?

307
Licet quidem.

Licet quidem. Quia modica quantitas ovorum huic pani (qui Hispanè *Vizcocho* vocatur) contingit: & minus satisfacit, quam si dimidia libra ex pane vñuali fumeretur. Sic Sanchi in *select.* d. 52. n. 7. locutus de biscottis, qui communiter publicè diuenduntur. Pasqualig. verò, qui *decis.* 115. ovorum esum concedit, debet à fortiori huic menti subscribere.

Minime licet. Quia non modica ovorum quantitas dimidiā panis biscotti perfectiora requiritur etiam, ut regulariter fieri essent biscotti, qui publicè diuenduntur. Ita Rodrig. *sum.* c. 23. ante 1. *conclus.* Leand. tr. 5. d. 4. q. 48. & Vilalob. p. 1. tr. 33. *diffic.* 7. n. 8. Trull. l. 3. *De al.* c. 2. *dub.* 4. n. 8. & Diana p. 1. tr. 9. *resol.* 31. admittentes solum, posse te absque labe lethali, & fractione ieiunij fumere in collatione exiguum, id est, dimidiæ vñciæ quantitatem.

Ego autem hanc tenens sententiam, admitterem, sine veniali posse vñum biscottum, quod quidem communiter vix dimidiā vñciam superat, cum aliis cibis ad refectiunculā permixtis in quantitate debita absumere. In hac enim modica quantitate, ubi farina adhuc prævalet aded exigua ovi particula relinquatur, ut pro communi buccella panis assumi valeat. Vidi scrupulosos viros doctos nullo ex huiusmodi licentia scrupulo fungi.

D V B I V M L I X.

An sit mortale sine vlla causa sumere collationem mane, aut meridie, dilato in noctem prandio?

Mortale est. Quia refectiuncula est à consuetudine introducta vel contra ius, ut aliqui volunt: vel contra vniuersalem Ecclesiæ consuetudinem vñcam imperantem refectiuncule: Ergo non est redigenda, seu amplianda hæc consuetudo ad diuersa tempora ab eo per consuetudinem inductam, ut collatio fiat mane, aut hora prandij: Ergo absque ieiunij graui violatione nequit ea hora sumi. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 9. 6. Fagund. *prac.* 4. l. 1. c. 4. n. 16. & Caiet. v. *ieiunium*, §. 1. Nauar. c. 2. l. num. 14. & alij à Bossio de *libil.* *sect.* 4. *casu* 18. nu. 105. citantur nempe Grassius, Cenedo, Lanorius, qui quidē solum dicunt, non esse licitum absque causa legitima mane sumere refectiunculam, ac vespere cenare: non vero affirmant lethalem esse eiusmodi commutationem.

Non est mortale. Quia qui hanc gerit commutationem substantiam ieiunij non violat nunc ex prandio vñco, & vñca refectiuncula constans: sed solummodo tempus: Igitur ieiunium quoad leuem violat circumstantiam, venialiter solum. Ita Bonac. *de prac.* *Eccle.* d. vñ. qu. 1. p. n. 3. nu. 6. Bossi *citatur.* Quintanadue. *de libil.* c. 8. n. 17. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 10. Filliuc. tr. 27. n. 28. Lessli. l. 4. *dub.* 2. n. 11. Angles de *ieiun.* 9. 9. a. 2. *diffic.* 5. Vega p. 1. c. 84. *casu* 5. Tolet. l. 2. c. 2. num. 9.

Hanc sententiam, mei Azorij ac Fagundij venia, longe probabiliorem esse reor. Seruata enim ieiunij substantia, non video, vndenam grauis violatio oriatur. Leuis quidem violatio proculdubio erit: nam qui mane aut hora prandij refectiunculam sine causa sumit contra Ecclesiæ receptam consuetudinem agit.

CARVT

CAPVT XVI.

Circa horam, qua in die ieiunij instituen-
dum est prandium.

DVBIVM LX.

An qui sine causa notabiliter horam pran-
dij anticipat, violat grauitur ie-
iunium?

RECOLO ex section. i. horam sumen-
di refectionem in omnibus Ec-
clesiis ieiunij esse sextam, seu
meridianam. Quia ita vniuersali
consuetudine est introductum, &
contrarium ab ipsa abrogatum. Quæsierim
autem, num mortale piaculum sit notabili-
ter hanc prandij horam sine causa anti-
cipare?

Mortale est. Quia qui manet, aut ante con-
suetam horam comedit, non ieiunat. Sic Fa-
gundez precept. 4. lib. 1. cap. 3. num. 4. addens,
semit horam, respectu horæ prandij, quæ est vin-
decima hora diei apud nos, esse tempus nota-
bile. Nauarr. summ. cap. 2. 1. num. 27. Syluest. ver.
ieiunium, num. 13. Tabien. quest. 5. Azor. part. 1.
lib. 7. cap. 1. 1. quest. 3. Llamas part. 3. c. 1. et hodie.
cap. 5. §. 2. 5. Reginald. libr. 4. numer. 160. Barbosa
in collect. D. D. ad Decret. dist. 25. c. vnum hora-
rium, n. 5. & alij.

Non est mortale. Quia hora sumendæ re-
fectionis non est de ieiunij essentia, sed illius
circumstantia, seu conditio quædam. Igitur nõ
seruata hora prandij, verè præcepto satisfacit
quoad substantiam: nec peccabit grauitur, qui
horam præscriptam pro prandio non seruat.
Ita Pasqualig. decis. 146. n. 3. & 4. citans plures
Canonistas. Lessli. l. 4. c. 2. d. 2. n. 13. Tolet. l. 6. c. 2.
n. 5. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 72. Bassæ. v. ieiunium 1.
n. 16. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 4. n. 13. Tamburin.
rom. 2. de iure Abbatis. d. 12. qu. 10. nu. 9. Bonac. de
prac. Eccles. d. ultim. qu. 1. punct. 4. num. 5. Diana
p. 1. tr. 9. resol. 27. Layman. l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 11.
& alij.

Fateor, olim lethalem fuisse notabilem re-
fectionis præuentionem, quando vnicum præ-
dium sumebatur cenæ tempore. Nunc verò
quia cœna mutata est in prandium, mortale
non esse, sed veniale tantum probabilius esse
crediderim.

DVBIVM LXI.

Præueniens, notabiliter absque causa
prandium, tenetur ne iam ea die
ieiunare?

Non tenetur. Quia grauitur deliquit, &
ieiunium omnino violauit: ergo iam eo
die sine nouo crimine poterit, quoties ei li-

buerit, manducare. Sic Sancius in select. dub.
53. num. 5. citans Lessium, Paludanum, ac Syl-
uestrum. Et consequenter tenentur hoc fateri
Doctores pro prima sententia Dubio præce-
denti adducti.

Tenetur omnino. Quia anticipando nota-
biliter prandium ieiunium grauitur non vio-
lauit, sed tantum leuiter: ergo tenetur ceptum
ieiunium perficere. Ita Pasqualig. decis. 153.
citans Manuelem, Lopez, Azorium, Reginal-
dum, Laymanum, Fagundez, Villalobos, Trul-
lench, & alios. Viuald. in append. ad capit.
15. de ieiun. Quadragesim. numer. 59. Do-
ctoresque pro secunda sententia Dub. 64.
adducti.

Cum his opinor eorum vero fundamine ni-
xus. Nec pariar, Paludanum, Syluestrum, ac
Lessium pro contraria sententia à Sanctio im-
merito citari. Nam Auctores hi loquuntur de
eo, qui sciens siue cum culpa, siue sine illa
sumpsit mane ientaculum, aut prandium non
ieiunandi intentione: quo in casu edocent,
esse probabile ea die non teneri ieiunare,
cum ieiunium iam fuerit voluntarie vio-
lata.

DVBIVM LXII.

An in Quadragesima ieiunio liceat, Cle-
rico, aut seculari prandere, prius-
quam vespere di-
cantur?

Non licet. Quia in cap. Solent, de consecr.
dist. 1. dicitur, Solent plures, qui se ieiunare
putant, in Quadragesima, mox ut signum audie-
rint ad horam nonam, comedere. Qui nullatenus
ieiunare credendi sunt, si ante manducauerunt;
quam vespertinum celebretur officium. Afferit D.
Thomas 2. 2. q. 147. art. 7. Canonem hunc esse
Concilij Chalcedonenis. Sic Palud. in 4. dist.
15. q. 4. artic. 4. concl. 1. Albertin. apud Viuald. in
append. ad Candelabr. c. 15. num. 51. Citantur, &
Ledesma, Richardus, ac Syluester. Decius cap.
ad audientiam, de rescriptis, n. 21.

Licet plane. Quia Vespertini officij recitatio
nullam habet cum vnica concessa in die ieiunij
comestione connexionem. Ita Barbosa ad ne.
cap. Solent: cit. de consecr. dist. 1. n. 2. Nauarr. summ. c.
21. n. 27. Caiet. v. ieiunium, c. 1. Syluest. num. 12.
Pasqualig. decis. 44. Reginald. l. 4. num. 159. Fa-
gundez præc. 4. l. 1. c. 3. num. 9. Medina Cod. de ie-
iun. qu. 2.

Profecto, quidquid sit de Canonis vi, quem
apud Concilium citatum, aut alibi non inue-
nio, consuetudo præscripta probat eum iam
abrogatum, nec necessarium esse ad ieiunium
debitè implendum, prius vespertinas recitari
preces, quæ nullum ordinem ad ieiunium du-
cunt: vnde nec Clerici tenentur dicere Vesp-
eras ante prandium. Admittens verò gratis,
quod Canon nunc vigeat, intelligo eum de
hora, in qua vespere debent recitari, vt scili-
cèt, ante ipsam non comedatur: non verò quod
non comedatur ante ipsam recitationem.
Assolent enim vespere in Quadragesima vn-
decima hora apta iam prandio recitari. Cum
Fagundez loquor.

si iusta addita causa, poterit vel notabiliter praeueniri.

DV BIV M LXIII.

An possit ieiunans per unam integram horam ante meridiem absque villo piaculo prandium finire?

³²³
Non potest. **N**on potest sine lethali. Quia graviter tempus à consuetudine praescriptum, pervertit. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 1. §. 4. Non potest sine veniali. Quia sine rationabili causa prandium anticipat saltem leuiter receptam consuetudinem violat. Sic Vigner. c. 7. institut. §. 3. vers. 1. Graff. p. 1. l. 7. decis. l. 2. c. 37. n. 35. Manu. in Bulla §. 6. Tolet. l. 6. c. 3. num. 5. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 4. num. 2. Villalob. tractat. 23. difficult. 9. numer. 1. Sancius in select. dub. 53. numer. 1.

³²⁴
Potest quidem. Potest sine villo piaculo. Quia iam apud omnes consuetudine est inductum, vt mox post vndecimam horam ieiunans possit prandium incipere. Ita Pasqual. decis. 147. n. 4. Fagundes prac. 4. l. 1. c. 3. n. 4. Ludou. de San. Iuan. quem citat, & sequitur Leand. tr. 5. d. 5. qu. 12. Angl. de ieiun. q. 9. d. 3. diffie. 1. conclus. 2. & alij communiter.

³²⁵
Hec verius mihi. Existimo hanc sententiam esse veriozem, postquam hodie tam saeculares quam Religiosos vndecima hora comedere, id obtinente, & Romae, & vbique terrarum consuetudine, quae vim obunet legis.

DV BIV M LXIV.

An ieiunans possit absque vlla culpa prandio dare operam ante vndecimam (v. gr.) horam iam à Doctores, aut à consuetudine praescriptam.

³²⁶
Non potest. **N**on potest. Quia dum Doctores vel consuetudo statuunt, tali hora posse sumi cibum, indulgent totum id, quod possunt: & assignant totum id, quod anticipari potest, ita vt nihil amplius anticipari valeat: ergo quaecumque anticipatio respectu horae ab ipsis praescriptae non erit levis, sed notabilis, & ita constituet non solum leue, sed graue piaculum. Sic Ioann. Sancius in select. dub. 53. numer. 2.

³²⁷
Potest plane. Potest licite omnino. Quia hora praescripta pro prandio siue à Doctores, siue à consuetudine, est hora, quae seruanda est morali modo: Ergo poterit dari aliqualis anticipatio, iuxta quam absque culpa prandere valeas. Ita Pasqual. decis. 147. n. 2. Diana part. 5. tractat. 5. resol. 18. Bossi. de iubil. sect. 4. casu 18. num. 20. Leand. tr. 5. d. 5. q. 13.

³²⁸
Cum his Pinor. Cum his opinor existimans amicum meum Ioannem Sancium alias in re morali benignum, circa hanc quaestionem rigidum admodum se ostendisse. Vnde crediderim, posse ieiunantes, ante horam à consuetudine, vel Doctores praefixam per aliquod breue tempus nempe dimidia circiter horae prandium anticipare, nulla causa iusta interueniente. Nam

DV BIV M LXV.

Quid dum cenat, pulsus horologij vnici mediam noctem designantes exaudiat: teneaturne à cena cessare, si die sequenti ieiunare debeat?

³²⁹
Non tenetur. Quia quando cenans si-
gnum mediae noctis exaudiat, est in cena. Non tenetur possessione, quae est actio pertinet ad diem, tunc. quae tunc finitur: Poterit igitur continuare cenam quousque illam perficiat; praecipuum namque ieiunij non obligat, vt quis se possessione, quam habet supra diei antecedentis commestione, abdicet. Sic Pasqual. decis. 160. allegans id à viris doctis admodum affirmari, quos se consultasse testatur.

Tenetur omnino, mox vt audierit horam duodecimam à cena cessare. Quia dato vltimo horologij pulsu mediam noctem designantes, incipit dies sequens ieiunij: ergo incipit ieiunandi obligatio. Ita Sancius l. 2. de marimon. d. 41. num. 40. Villalob. part. 1. sum. tractat. 1. diffie. 21. num. 7. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dubio 4. num. 8. Sancius in select. d. 42. num. 19. & 20. Palao part. 1. tract. 3. d. 3. punct. 8. numer. 10. Fagundes praecip. 4. lib. 1. cap. 10. num. 2. & 3. Diana p. 3. tr. 4. ref. 36. & p. 10. tr. 16. resol. 17. citans Leandrum.

³³¹
Certum hoc mihi. Nam ex prima sententia sequeretur, posse te saltē absque graui piaculo, carne in die ieiunij vesci, si incepit in die noctis ieiunij paulo ante mediam noctem cenare. Et licet demus Pasqualigo, dari paritatem materiae respectu temporis, non tamen id ei concedam respectu quantitatis notabilis cibi, quae ex illo perbreui tempore potest absumi, & per quam ieiunium violatur. Ex Diana.

CAPVT X.

Circa dies, quibus ex iure aut ex consuetudine est seruandum ieiunium.

DV BIV M LXVI.

An Quadragesimale ieiunium sit ex iure diuino?

³³²
Sit de iure diuino, non solum de Canonico. Quia id asserit Esch de iure Sanctorum Patrum auctoritas, quae locum valide rationis ingerit. Nam D. Augustinus Epist. 118. ad Ianuar. cap. 5. & ad Psalm. 100. D. Ambrosius serm. 23. & 24. D. Leo

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 105

³³³ Leo *serm.* 1. & 12. de *Quadragesim.* Beda, Telephorus, & alij id docuere. Sic graues Doctores quos pressio nomine affert Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 12. quest. 1.* Cenedo in *collect. ad Decret. collect. 53. n. 3.* Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 5. num. 4.*

³³³ Non est de iure diuino, sed solum de Canonico. Quia minime constat datum à Christo Domino de hoc ieiunio præceptum: ergò id non est adstruendum. Ita Syluest. *verb. ieiunium. quest. 1.* Nauarr. *summ. cap. 21. num. 12.* Azor. *citat. Couarru. lib. 4. variarum. capit. 20. num. 4.* Fagundez *ubi sup.* Valent. *rom. 3. d. 9. q. 2. p. m. 1.* Laym. *l. 4. tr. 8. c. 1. n. 1.* Trull. *l. 3. Dec. c. 2. n. 1.* Sylui. *2. 1. q. 147. art. 5. quest. iunc. 1.* Reginal. *lib. 4. num. 130.* Bonac. *de prac. Eccl. d. ultim. q. 1. p. m. d. 5. num. 1.*

³³⁴ Longe probabilior hanc sententiam longe hoc esse reor. Nam si hoc præceptum esset diuino, num non ita facile à Summis Pontificibus dispensaretur. Indictum ergo est Quadragesimale ieiunium ab Apostolis in ieiunij Domini apud desertum memoriam, & ut decimas temporis Domino reddamus, & propter bona innumera, quæ à ieiunio proueniunt, ut monet Viguer. *de institut. Theolog. cap. 7. de temper. §. 3. vers. 1.*

DVBIVM LXVII.

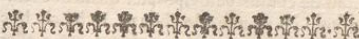
An omnia quatuor temporum ieiunia sint de iure Canonico?

³³⁵ Non sunt omnia de iure, sed de Apostolica solummodo traditione. Quia omnes *Non sunt* canones, qui de his ieiuniis loquuntur, solum decernunt tempus, in quo debeant celebrari, ipsorum supponentes institutionem. Sic ex D. Leone, & Clem. Romano Pasqualig. *decis. 168. & 169.* D. verd Thomas *2. 2. quest. 147. art. 4. l. 3.* Caeteran. *summ. verb. ieiunium. cap. 2. & Syluest. quest. 1. num. 5.* afferunt ieiunia cuncta quatuor temporum esse de iure præter ieiunium trium dierum hebdomadæ Festi Pentecostes, quod de iure non est.

³³⁶ Omnia sunt de iure communi. Quia ex *Omnia de* pressio habetur in *cap. Statuimus dist. 79.* & *cap. Ieiunium eadem dist. ibi: ieiunia, quæ ter in anno apud nos celebrari didicisti, conuenientius nunc per quatuor tempora fieri decernimus: ut scilicet annis per quatuor uoluitur tempora, ita & nos quatuorcentum solemne agamus ieiunium per quatuor anni tempora.* Sic ibi ex Calisto I. & habetur *Epist. 1. Decretal. tom. 1. Concil. Ita Fagundez prac. 4. lib. 1. cap. 6. num. 1. & 2. Tolet. lib. 6. cap. 3. num. 3.* Azor. *lib. 7. cap. 14. quest. 1. & 2.* Bonacin. *dub. ultim. qu. 1. p. m. d. 5. numer. 3.* Fillic. *tratt. 27. part. 2. numer. 98.* Layman. *lib. 4. tr. 8. c. 1. n. 5.* Reginald. *l. 4. n. 1. 31. Lessi. lib. 4. c. 2. dub. 9. num. 67.*

³³⁷ Certum omnino est, quatuor temporum ieiunia de iure communi esse. Continentur autem hæc quatuor tempora hoc in carmine, quod Syluester citatus, ne memoria excideret, confixit:
*Quæ Crux, Encis, & Cinis, & Charismata dia,
Præiunetur quarta sequens feria,*

Id est ieiunia quatuor temporum celebrantur primis quatuor feriis, quæ sequuntur post Festum Sancti Crucis in mense Septembri, post Sancti Luciam Cineres, & Pentecostem. Cause verò, ob quas hæc ieiunia instituit Ecclesia, à Doctoribus annotata recenseo. Ut ea ieiunia Deo in peccatorum satisfactionem offeramus. Ut Deus sicut totius anni, motusque solis est moderator, & rector: sic totius vitæ nostræ actiones, & studia prospere moderetur, & regat. Ut hæc ieiunia veluti quatuor temporum primitias Deo offeramus. Ieiunamus autem in his quatuor temporibus feria quarta, sexta, & Sabbato, quia Christus Dominus feria quarta traditus est, feria sexta occisus, Sabbato sepultus: & par est, ut hisce diebus, quibus maxime afflictus est Dominus, iustitiam nostram per ieiunij afflictionem ostendamus.

QVÆSTIO INCIDENS.

Nūm quatuor temporum ieiunia sub lethale obligent?

³³⁸ **N**on videntur obligare. Quia solummodo ex traditione Apostolica originem: at hæc traditio nec ratione sui, nec ratione consuetudinis ad mortale ergo. Probo, quod ratione sui non obligent. Nam constitutio Apostolica, quam affert Clemens Roman. *lib. 5. cap. 18. ait,* æquum esse, & lætari de Dei dono, & ieiunare post hilaritatem. Loquitur de ieiunio quatuor temporum Pentecostes. Ergo solum de æquitate, non de præcepto hoc ieiunium tenemur obseruare. Quod verò hæc ieiunia nequeant ad lethale ex consuetudine obligare, ostendo: Nam si ratione suæ institutionis ad mortale non obligant, non possunt obligare consuetudinis ratione: quando enim per consuetudinem aliquid recipitur ut institutum ab alio, tunc consuetudo non obligat, si alias non obligat institutio: nam consuetudo recipitur iuxta mensuram institutionis: nec ad est animus se obligandi in ieiunantibus; recipitur enim cum intentione seruandi institutionem, & animus intentioni instituentis conformatur. Sic Pasqualig. *decis. 179. numer. 3.*

³³⁹ Obligant equidem. Quia omnia quatuor temporum ieiunia, (ut Dubio proximo vidimus) sunt de iure Canonico præcepta: ergò plane, hoc ex capite obligant ad lethale. Imò licet ex traditione Apostolica solummodo essent, tamen ex consuetudine obligarent. Sub onere enim lethalis piaculi sunt ab Ecclesia vniuersali recepta. Ita Sylui. *2. 2. q. 147. a. 5. quest. iunc. 4.* Villalob. *tr. 2. diff. 2. num. 4.* Viuald. *part. 3. cap. 1. 5. num. 8.* Machad. *lib. 2. part. 4. tract. 3. docum. 1. n. 1.* Barbol. *ad cap. ieiunium, dist. 36.* Ludouic. de San. Iuan. *artic. 3. diff. 6. dub. 2. & 3.* Et Doctores citati pro nostra sententia *Dubio 72.*

Exi

SCOBAR
Lof: Mer.
XVI. VII.
FE. IV

³⁴⁰ Existimo, primam sententiam falsam, & improbam probabilem omnino esse, ne dicam suspectam, sententiam cum expresse sit contra communem fidelium reiciendam. Quod quidem non solum in ieiuniis S. duxerim.

Crucis, D. Lucie, ac Cinerum certum esse affirmo, sed & in tribus Pentecostes ieiunio triplici: cum in cap. Statuimus, dist. 76. præcipitur, ut ieiunium hoc obseruetur: & quemadmodum tria alia temporum ieiunia obligant ad mortale ita, & hoc. Scio, D. Thomam 2. 2. qu. 147. art. 5. ad 3. contrarium prima specie innuisse, dum docet, toto Paschali tempore nullum esse ieiunium ab Ecclesia præscriptum; quod Sacri Canones indicant, eo quod sit tempus lætitiæ. At Paschale tempus quod attinet ad ieiuniorum vacationem computandum est à Paschate usque ad Pentecostem, in quod tempus ieiunia iure communi non cadunt. Addo, D. Thomam solum locutum fuisse de iure, non de consuetudine, propter quam hoc ieiunium iam ad mortale obligat. Imò licet hoc tempus etiam quoad ieiunium tempus esset Paschale, & Canones id eo tempore prohibeant: potest tamen ieiunium legitima consuetudine induci, uti notat Azor. libr. 7. cap. 15. quæstion. 4.

DVBIVM LXVIII.

An Pentecostes Vigilia ieiunium obliget, sub lethali ex consuetudine?

³⁴¹ Quæstionis status.

Suppono, ex iure non obligare. Quia verius est, nullum de ieiunio hoc in iure præceptum reperiri, cum potius hoc in iure constet, nullum à Pascha ad Pentecostem ab Ecclesia induci, ut habetur cap. Consilium. Quæstio autem, num ex consuetudine ad mortale obliget?

³⁴² Non obligat.

Quia ieiunium exultationis est, quod quidem non debet sub præcepto cadere, sed ex instinctu Spiritus Sancti, devotione instante obseruari: propterea Ecclesia toto tempore Paschali ieiunium non instituit: ergo ex necessitate fieri non debet, iuxta ca. Ieiunium. §. Non autem 76. Sic Gratian. ad cap. Scire, §. Necessario dist. 76. & cap. Nosse, §. observantia. D. Thom. 2. 2. qu. 147. art. 5. ad 3. Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. Et esse probabile indicant aperte Angel. v. Ieiunium, n. 7. Syluest. nu. 5. Pasqual. decis. 171. n. 3. licet in fine asserat, se definire nolle, num in praxi hæc sit amplectenda sententia. Amicus meus perdoctus Graña l. 2. Decret. de feriis tit. 9. n. 13.

³⁴³ Obligat quidem.

Obligat quidem. Quia Ecclesiæ generalis consuetudo id habet in cunctis Regnis Gallie, Castellæ, Navarræ, Lusitanie, Rome, & c. ut fert communis Doctorum sententia. Ita Syluest. citat. Gabriel. in 4. dist. 16. qu. 3. d. 1. morab. 2. Armil. v. Ieiunium, n. 2. Caiet. 2. 2. qu. 147. artic. 5. Laym. l. 4. tr. 8. c. 2. n. 6. Barbof. ad cap. Scire, dist. 76. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 5. nu. 16. & 17. Valent. tom. 3. d. 9. punct. 4. Tolet. l. 6. c. 3. n. 1. Sà v. Ieiunium, nu. 2. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. d. 12. quæst. 1. num. 1. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 18. num. 1. Lessius libr. 4. cap. 2. dub. 9. numer. 66. & alij.

³⁴⁴ Idem affirmo.

Idem affirmo, existimans D. Thomam de

communi iure fuisse locutum, non verò de consuetudine, quæ in præceptum transiit. Et quidem non bene circa id sentit Gratianus, cum consuetudo Ecclesiæ eius menti præiudicare videamus.

DVBIVM LXIX.

An obliget sub lethali ieiunia in D. Ioannis Baptista, Omnium Sanctorum, & D. Laurentij Vigiliis?

³⁴⁵ Non obligant. Quia non ex iure, ut omnes fatentur: neque ex consuetudine, licet enim inducta sint, non constat, an fuerint obligandi, an vero tantum ex lethali devotione: ergo incerta consuetudinis obligatio non potest contra certam possessionem libertatis prævalere. Addo, huiusmodi ieiunia valde esse antiqua, unde si ex consuetudine obligassent in corpus iuris Canonici reducta iam fuissent, cum consuetudo vim obtinuerit leg. s. Sic Pasqual. decis. 172. num. 2.

Obligant sub lethali. Quia certum moraliter est, hanc consuetudinem fuisse cum animo se obligandi inductam, cum ex immemoriali traditione habeatur. Ita Fagund. præc. 4. l. 1. c. 5. n. 10. Angel. v. Ieiunium, n. 7. Villalob. tr. 2. dist. 2. n. 4. Azor. l. 7. c. 13. q. 1. asserens ita esse decretum in Concilio Oxoniensi in Anglia ab Stephano Archiepiscopo coacto. Bonac. d. ultim. de præc. Eccl. q. 1. pun. 5. num. 1. Machad. Syluest. Armil. Innocent. Hostiens. Gabriel. Sanchez, Llamas, Sylui. & alij, quos citat, ac sequitur Leand. tract. 5. d. 7. q. 12. Diana part. 10. tract. 16. resol. 17.

Profectò de tribus hisce ieiuniis nihil est in iure communi expresse institutum, generali tamen consuetudine Ecclesiæ Latinæ, quæ vim legis habet, sub culpa est lethali ieiunium seruandum. Certe in Rubrica de ieiuniorum obseruatione, hi etiam dies inter alios ieiuniorum annumerantur. Vnde Pasqualis nequaquam exaudiendus.

CAPVT XVII.

Circa eos qui tenentur, vel non tenentur ad Ieiunij Præceptum.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num qui ante annum vigesimum primum sunt valde robusti, ieiunium seruare teneantur?

³⁴⁸ Idem affirmo. Idem affirmo, existimans D. Thomam de Idimus session. 1. nullum teneri ad ieiunij præceptum ante vigesimum primum annum. Quia usque ad huius anni finem ex statu sen

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 107

rentia Philosophi est tempus augmenti, unde corpus continuò nutrimento indiget, æquumque est. Matrem Ecclesiam pie cum his agere haud eos ad ieiunij legem obligantem. Quæstionem verò, an qui valde robusti sunt ante annum vigesimum primum ad ieiunij præceptum teneantur?

³⁴⁹ Teneri videntur. Quia cum res naturales non eodem modo sese in omnibus habeant, & idè liberentur à lege ieiunij adolescentes ut tempus augmenti, ac robori impleant, qui ante vigesimum primum annum tempus augmenti præuenire, præceptum implere tenebuntur. Sic Durand. in 4. dist. 15. qu. 10. num. 4. Joann. Pineda part. 2. agricul. Christi. dialog. 29. §. 20.

³⁵⁰ Minimè tenentur. Quia Ecclesia suis legibus solum ad id attendit, quod regulariter contingere assolet, non quod in vno, vel altero accidentaliter experimur. Ita Valent. tom. 3. de 9. pun. §. 5. citans Medinam. Sanchez l. 5. cons. c. 1. d. 2. num. 4. Palqual. decis. 249. & omnes communiter.

³⁵¹ Hoc omninò certum. Quia regulariter vique ad vigesimum primum annum protrahitur augmentum, unde regulariter adolescentes haud valent sine damno notabili tota speciatim Quadragesima ieiunare.

QVÆSTIO INCIDENTS.

Nùm adolescentes teneantur ante vigesimum primum annum aliquibus saltem diebus in Quadragesima, & in vigiliis per annum ieiunare?

³⁵² **T**ENERI apparet. Quia vnum vel alterum ieiunium non impedit corporis augmentum & æquum est, adolescentes ieiuniis ante vigesimum primum annum aduocare, ne repente eis difficillimum sit tot ieiunia obseruare. Sic Angel. verb. ieiunium, Syluest. ibid. quæst. 6. Maior. in 4. dist. 15. quæst. 3. Durand. quæst. 10. num. 4. Corduba summ. quæst. 6. Manu. part. 1. summ. cap. 23. numer. 1. Ludouic. Granat. Duce peccator. lib. 2. cap. 11. §. 2. Ioan. de Pineda dialog. 19. Angles de ieiun. quæst. 9. diff. 3. quæst. 1. D. Thom. in 4. dist. 15. artic. 2. in corp. id indicat haud obscure, dum docet, non archari pueros vsque ad septennij tertij finem ad seruanda omnia Ecclesie ieiunia, sed debere eis commensurari ieiunia secundum quod magis ad dictum terminum appropinquant.

³⁵³ Non tenentur. Quia Ecclesia sine exceptione aliqua eximit à præcepto ieiunij pueros vique ad vigesimum primum annum expletum. Ita D. Thom. 2. 2. quæst. 147. art. 4. Nauarr. summ. cap. 2. num. 16. Paludan. dub. 4. art. 2. conclus. 2. Medina summ. cap. 14. §. 10. Azor. lib. 7. cap. 17. quæst. 2. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 4.

Didac de Narbon. anno 21. quæst. 2. num. 4. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 2. num. 4. Sancius in select. 4. §. 4. nu. 7. Palqual. decis. 250. & alij communiter.

Oportet profectò pueros, adolescentèscque ad ieiunia allicere, ne ætate illa completa diff. 354
filiis ad omnia seruanda ieiunia adstringantur, attamen minimè ad id tenentur. Vnde primam sententiam practicè hodie parum, vel nihil probabilitatis habere reor.

D V B I V M L X X.

An Religiosi professi vigesimo primo anno minores teneantur ieiunia, quæ Regula præscribit obseruare?

³⁵⁵ **S**UPPONO, Religiosos, professos non teneri ad ieiunia Ecclesie seruanda ante annum vigesimum primum completum. Quia eadem est in hac re Religiosorum, ac secularium ratio, nempe natura subleuanda, vique ad augmenti terminum necessitas. Quæstio autem est, nùm ante id tempus ad ieiunia, quæ præscribit Regula teneantur?

Non tenentur, nisi legislator apertè ostendat, se obligandi etiam adolescentes intentionem habere. Quia si huiusmodi speciatim intentionem non aperitur, supponendum est, Regulam pietatem Ecclesie imitari voluisse. Sic Graff. part. 1. decis. lib. 2. cap. 37. num. 42. Medina lib. 1. sum. cap. 4. §. 10. in 1. edit. Tambu. 2. de iure Abbat. d. 12. quæstion. 4. numer. 4. Palqual. decis. 254.

Tenentur absolute. Quia Regula obligat ad hæc ieiunia: ergo qui huiusmodi Regulam profitentur licet vigesimum primum annum non expleuerint, eam sicut in aliis, sic in ieiuniorum præcepto obseruare. Ita Syluest. verb. ieiunium, quæstion. 6. Rosel. numer. 14. Tabien. quæstion. 16. numer. 17. Sà numer. 3. Lezana numer. 6. Azor. lib. 7. cap. 17. quæstion. 3. Sanchez summ. lib. quart. cap. 11. numer. 56. Filliuc. tract. 27. tract. 2. numer. 111. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. numer. 6. Reginald. lib. 4. cap. 17. numer. 207. Sancius in select. dub. 54. numer. tert. Trullen. lib. tert. Decalog. cap. 2. dub. 2. numer. prim.

³⁵⁸ Quamuis Religiosi professi vigesimo primo anno minores ad Ecclesie ieiunia seruanda non teneantur, tenentur tamen ex vi voti ad ieiunia Regule. Quia præceptum Regule omnes professos obligat: & quemadmodum adolescens potest spontè Deo votum emittere de ieiunio seruando, ita etiam potest se Religionem obligare, ita vt illius legibus sit adstrictus. Vnde hanc sententiam longe admodum probabilior em, imò mihi omninò certam esse crediderim, primamque infirmo niti fundamento.

QVÆSTIO

QVÆSTIO INCIDENS.

*An qui compleuit post Quadra-
gesimam inceptam annum
vigessimum primum, teneatur
diebus sequentibus usque ad
eius terminum ieiunare?*

359
Non tenetur.

Non teneri videberis. Quia ieiunij præceptum est pro tota Quadagesima impositum: Igitur qui pro aliqua eius parte à ieiunio eximitur, etiam pro tota excusabitur: nam qui totum non potest seruare præceptum, non tenetur ad partem. Sic nonnulli, quos pressio nomine memorat Sanchez libr. 5. consil. capit. prim. dub. secund. numero octauo.

360
Tenetur
planè.

Tenetur planè. Quia præceptum Quadagesimalis ieiunij non est vnum indiuisibile, sed integrale ex pluribus præceptis affixis singulis diebus constans: Ergo per partes potest obseruari. Igitur ad id tenetur etiam ille, qui ad totum non tenetur. Ita Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 6. num. 1. Lezana verb. ieiunium, num. 6. Sanchez libr. 4. summ. cap. 11. num. 56. Caietan. verb. ieiunium, cap. 4. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Ludouic. de la Cruz in Bul. di. p. 1. cap. 5. dub. 19. num. 3. Pasqualigus de cision. 151.

361
Hoc certè
fuit mihi.

Existimo hanc sententiam esse certissimam etiam casu, quo vnus tantummodo dies Quadagesimæ superesset, quando quis vigessimum primum annum completum attingit: Vnde primam sententiam falsam omnino esse crediderim.

DVBIUM LXXI.

Incepta iam ieiunij die complet quis vigessimum primum ætatis annum, cum adhuc nihil cibi assumpsit: teneturne ea die ieiunare?

362
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia tunc iam ille præcepto ieiunij obligatur, quod seruare potest, siquidem nondum ea die comedit. Sic Sanchez libr. 2. de marrimon. d. 24. numer. 23. Bonacin. de præcept. Eccles. dub. ultim. quest. 1. pun. ultim. num. 7. Lezana verb. Etas, num. 8. Ghilinus verb. Ieiunium, numer. 24. litter. A. Portel. 99. Regular. verb. Ieiunium, in addit. numer. prim.

363
Non tenetur.

Non tenetur. Quia ieiunij præceptum totum integrum diem respicit, vt indiuiduum obiectum non autem partem: Igitur si per aliquam diei partem quis fuit à ieiunij obligatione exemptus, totaliter eo die à ieiunij lege liberatur. Ita Narbona anno 21. question. 2. num. 14. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Naldus

verb. Etas, n. 3. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. Palqu. de cision. 152. num. 2. Sancius in select. d. 54. nu. 4. & alij.

Sententiam hanc probabiliorē esse crediderim: magis enim recepto vbique ferè vsui Probabilium conformatur. Accidentale namque est: seu ea hoc. suale ea die vti, poterat licite non comedisse priusquam hora, in qua vigessimum primum annum expleuit, aduentaret.

DVBIUM LXXII.

An vir sexagenarius liber sit absolute, à lege ieiunij?

Non est absolute liber sexagenarius. Quia sicut aliqui citius ad finem augmenti perueniunt, alij tardius; haud aliter alij senes citius, alij tardius deficere incipiunt: vnde si validi adhuc sexagenarij sint, à ieiunij præcepto minime excusantur. Igitur cum non detur certus ætatis terminus, in quo senes sint debiles, cum sapius videamus dari sexagenarios quadragenariis multis robustiores, haud determinari debet sexagenaria ætas, vt quis legi ieiunij nō sit obnoxius. Sic apud Pasqualigum, Viguierius, Medina, Pedraza, Philarchus, Manuel, Hugolinus, Ledesma, & alij. Valent. 1. 2. d. 9. q. 2. pun. 5. Tanner. d. 3. q. 3. sub 5. num. 91. Layna. 1. 4. tr. 8. c. 3. n. 1. & 2. Lessi. 1. 4. c. 2. dub. 6. num. 112. Reginald. 1. 6. a. num. 109. Azor. 1. 7. ca. 17. q. 4. Tolet. 1. 6. c. 4. num. 1. Fagundez præc. 4. l. 1. cap. 8. num. 9.

Est absolute liber. Quia ætas sexagenaria est ex se senilis: sed ætas senilis à lege ieiunij, iuxta omnes, excusat: ergo ætas sexagenaria absolute liberat à ieiunij onere. Maior probatur; quia natura hominis quantumvis robusti incipit tunc languescere, eo quo calor debilitari incipiat, & spiritus imminui, Authore Galeno lib. 5. de sanit. tuenda. Ita Sæ verb. Ieiunium, num. 9. Sanchez libr. 7. de marrimon. d. 32. num. 17. Angles in floribus, question. 9. de ieiun. difficult. 6. conclus. vnic. Llamas part. 3. Method. cap. 5. §. 20. Armil. verb. Ieiunium, numer. 1. Caietan. v. Ieiunium. Molles. part. 1. summ. tract. 10. cap. 4. numer. 37. Granad. 1. 2. controuers. 7. tract. 3. part. 1. d. 6. section. 5. numer. 39. Sancius in select. dub. 54. numer. 8. & alij.

Hoc probabilius esse iudico. Imò & Pius V. anno 1570. (Authore Llamas citato) id vi. Hanc seu voce confirmavit. Et quidem satis iuste, sententiā quam cum infirmitas à ieiunio liberet, & senes habiliorem ætatis infirmitas magna sit, imò infirmitatem esse existimantes, morbumque incurabilis, satis commode annus sexagenarius taxatur, ad quem hisce temporibus vix peruenitur, ne dicam robustè ad ieiunandum viuatur. Itaque sicut datur ætas iuuenilis viginti supra vnum annum, quæ eximit adolefcentes ab Ecclesiæ ieiunio: datur etiam sexagenaria ætas, quæ senes à ieiunij obligatione liberet. Ex Sanctio accipi.

DVBIUM

Implere nō singularia; præcipue quæ ad bonum particulare vouentis spectant, obligant iuxta vim Ecclesiastici præcepti. At præceptum ieiunij nō obligat viros post annum sexagesimum nec post quinquagesimum feminas: Ergo nec ieiunij votum. Ita Sanch. l. 4. Decal. c. 1. n. 54. Tambur. 10. 2. de iure. Abbat. d. 12. q. 5. n. 7. Pasqualig. decis. 260.

³⁷⁹ *Quid An. assignatam senectutis ætatē ieiunare, nisi alias expresse intenderint etiam in senectute obligare. Nam votum ex natura sua obligat iuxta vouentis intentionem: Igitur si vouentis intentio se extendit expresse ad ieiunandum in senectute etiam, post hanc etiam se voti extendit obligatio ex natura sua licet per accidens cessare possit obligatio ratione incapacitatis subiecti, debilitatis scilicet, ad eiusmodi obligationem sustinendam. Sanchez sic.*

DVBIUM LXXVII.

An ut quis à lege ieiunij liberetur ratione in somnū, necessum sit ut per totam noctem nequeat obdormire?

³⁸⁰ *Questionis status.* **V**idimus scilicet, excusari à ieiunio eum, qui nequit incenatus dormire. Quia substructio somnij notabile infert corpori damnum cum decoctionem impedit. Quæstio autem, num sit necessum, ut tota nocte quis nequeat dormire, ut à ieiunij obligatione liberetur.

³⁸¹ *Necessarium est.* Necessarium est Quia si quis somnum capiat, sufficere poterit decoctioni cibi operam impendere. Ergo hoc ex capite non erit à ieiunij liber obligatione. Sic Navar. summ. c. 21. n. 16. Reginal. l. 4. n. 209. Llamas p. 3. Methue. §. 2. 1. alios citans Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 14. n. 10. Gabri. in 4. dist. 16. q. 3. notab. 4.

³⁸² *Non est necessarium.* Non est necessarium, sed sufficit ut notabiliter impediatur per maiorem partem temporis, quo quis dormire consuevit. Quia ex huiusmodi temporis vigilia valde corpus patitur, nec percipit debitam virium instaurationem, Ita Ludovic. à S. Ioseph q. de ieiun. art. 7. diff. 7. in append. Pasqual. decis. 263. n. 3. Leand. tr. 5. d. 8. q. 28.

³⁸³ *Auctoris resolutio.* Certe non sufficit, ut à ieiunij obligatione quis sit immunis, quod somnium parum impediatur, nec etiam quod totaliter impediatur, requiritur; sed solum quod notabiliter impediatur. Et hanc sententiam puto esse probabiliorē. Ex notabilis namque consueti somnij portionis defectu nimium corpus debilitatur, præcipue si crebra ieiunia, ut in Quadragesima, occurrant. Nam si vnica solummodo dies ieiunij se offerat difficulter te à ieiunandi obligatione absoluerem, eo quod maiorem noctis partem in formis transigeres. Licet enim corpus defatigaretur, die sequenti facile posset ab illo incommodo reparari.

DVBIUM LXXVIII.

An qui duo habet cauteria Hispanæ Fontes liber sit absolute à lege ieiunij?

³⁸⁴ *Liber est absolute.* **L**iber quidē est. Quia ex humore profuente nimium vires debilitantur adeo, ut non mediocre nocumentum valetudini imminuat, si ieiunij vigeat obligatio. Sic Sanci. in select. d. 54. n. 17.

³⁸⁵ *Non est absolute liber.* Minime est absolute liber. Quia per cauteria, sola naturæ electione absque violentia profuunt humores noxii ad subleuandā potius, quam ad grauandā naturā, & ad conservandam sanitatem, si vore nonnunquam debilitas inferatur, per accidens est, raro, & debilitas exigua: Ergo ex duplici cauterio quis nō absolute est à ieiunij liber obligatione. Ita Pasqualig. decis. 266. & alij docti, quos consului.

³⁸⁶ *Mea sententia est.* Mea sententia est, non esse liberū absolute ob expressam pro secunda sententia rationē. Attamen si quis ex maiori humorū profuentia se notabiliter debilitari præsentiat, (humores enim noxii assolent & viles trahere) liber erit à ieiunij obligatione, etiam si vnico sit cauterio vulneratus.

DVBIUM LXXIX.

An qui carnibus vescitur ob præseruationem ab infirmitate quia pisces seu oua & lacticia ei afferunt nocumentum: eximatur à ieiunij obligatione?

³⁸⁷ *Quæstio status.* **Q**ui ob præsentem infirmitatem carnibus vescitur, à ieiunio eximitur. Nam præsentis infirmitatis ratione iustam habet causam pluries vescendi, cenandi, &c.

³⁸⁸ *Non eximitur.* Exemptus nō est. Quia ex privilegio carnibus in die ieiunij vescitur. Igitur cū huiusmodi privilegium contra ius commune sit, strictè est interpretandum. Vnde carnibus semel poterit vesci, sed simul debet à secunda comestione abstinere. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 8. Corduba in sum. q. 143. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. qu. 1. pun. 2. n. 3. Reginal. l. 4. n. 168. Comitoli in resp. moral. l. 4. q. 46. Gordon. l. 6. q. 18. c. 6. & alij.

³⁸⁹ *Eximatur.* Est quidē exemptus Quia de ieiunij essentie est abstinentia à carnibus cap. Stauimus diff. Eximatur 4. cap. Non oportet, diff. 3. Ergo quacūque ex causa quis ad edendas carnes dispensatur, dispensatus est simpliciter quoad ieiunium. Ita Caiet. 2. 2. q. 147. a. 8. Navar. summ. c. 21. n. 2. Azor. p. 1. l. 7. c. 10. q. 3. Tolet. l. 6. c. 3. n. 4. Henric. l. 7. c. 13. n. 13. Filliuc. tr. 27. nu. 25. Sanch. l. 1. Decal. c. 19. n. 6. Sanci. in select. d. 51. n. 4. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 5. Diana p. 1. tr. 9. resol. 25. Trull. libr. 3. Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.

³⁹⁰ *Probabilem fati reor esse primā sententiā, ut ieiunij præceptū quoad partem seruet, qui Probabilem non potest seruare quoad totum. Attamen hoc mihi. lōge probabiliorē secūdā esse credo. Nō soluta & dispensata præcepti essentia, totū præceptū necessariò soluitur: & contrariū est planè in intel*

Sectio II. Dubia De Præcepto IV. 111

intelligibile, maxime quando obiectum præcepti de se partibile non est, sicut partibile est debitum pecuniarium, & ideo qui non potest solvere totum debitu, partem illius tenetur solvere. Ad hæc Llamas p. 3. *Method. c. 5. §. 16.* asserit, post declarationem, quæ de hac re viua voce Pius V. fecit, esse luce clarum, quod dispensatus ad esum carniū, à ieiunij lege sit liber. Fagund.

DVBIVM LXXX.

*Ob præseruationē futuræ infirmitatis carni-
bus quis vescitur Teneturne ieiunare iis
diebus quæ non vult carniū vesci?*

³⁹¹ *Quæstio
fieri.* **E**tum mihi ad ieiunium non teneri eū, qui infirmitatis, aut debilitatis præsentis intuitu carniū vescitur, iis diebus, quibus pro libito à carniū abstinet. Quia præsens infirmitas, vel debilitas semper est sufficiens ad excusandum à ieiunio causa. Quæstio autē est nūm qui ex dispensatione carnes comedit ob futuræ infirmitatis præseruationem, ieiunare teneatur iis diebus, quæ non vult carnes comedere?

³⁹² *Tenor
idem.* Tenetur quidem. Quia à ieiunio excusatur cum carniū vescitur eo quod ieiunium cum esu carniū stare non potest: Ergo si in die ieiunij vult à carniū abstineri, necessario ei valenti inst. bit ieiunandi obligatio. Sic Sanchez l. 5. *confil. c. 1. dub. 10. nu. 3.* Diana p. 10. *tr. 1. resol. 4. Megalito. resol. mor. resol. 15. 3. n. 5.* Trull. l. 1. *Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.*

³⁹³ *Non tene-
tur.* Non tenetur. Quia per absolutam ad esum carniū dispensationē tollitur obligatio abstinendi à carniū, & à pluribus simul refectionibus. Ergo & obligatio ieiunandi tollitur. Igitur si dispensatus aliquo die vult à carniū abstineri, ieiunare non tenetur, cum obligatio sublata fuerit per dispensationem absolutam, & non conditionatam, *Si vitatur carniū*, quæ non reuiuiscit ex eo quod non vitatur carniū. Ita Pasqualig. *decif. 268. n. 3.* Leand. *tr. 5. d. 8. §. 35.*

³⁹⁴ *Com his
opin.* Cum his opinor mei Sanciij venia. Nam cum his dispensatus non habet obligationem ieiunandi, cum ei liberum sit ieiunare, & non ieiunare: Ergo liberum erit ei eligere vnum ex iis, quibus ieiunium constat scilicet abstinentiam à carniū, & non eligere alterum, nempe vnicam refectionem. Consequencia patet; nam ea quæ voluntaria sunt possunt dividi, & vnum fieri sine alio.

DVBIVM LXXXI.

Quis in Quadragesima non potest ieiunare nisi oua, ac lacticia comedendo, eo quod ex aliis cibis sufficientem non habet refectionem: teneturne oua comedere, ac ieiunare?

³⁹⁵ *Tenetur
loc.* **T**enetur plane. Quia præceptum ieiunij est principale: Ergo quando aliter seruari non potest, debet cum esu ouorum obseruari. *Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

Sic Sanchez. l. 5. *confil. c. 1. dub. 32.*

³⁹⁶ Non tenetur. Quia in hoc casu duo concurrunt præcepta ad lethale obligantia, præceptum de abstinentia ab ouis, & lacticiis: At hoc est vniuersalius cum etiam adulescentes adstringat: Ergo illi debet cedere de ieiunio præceptum. Ita Pasqualig. *decif. 272. & Sanchez.* probabile esse docet.

³⁹⁷ *Auctoris
resolutio.* Mea sententia est teneri in eo casu ona ac lacticia comedere, cum valeat si ieiunium asseruare. Profecto videmus innumeros vel ex Bullæ priuilegio vel ex dispensatione Medici, vel ex nota necessitate ouis & lacticiis vesci, nec ideo liberos esse ab obligatione ieiunij: Igitur credendum est, Ecclesiā nolle eos liberari à ieiunio, qui habent oua & lacticia solum ad refectionem, maxime cum ieiunij præceptum sit principale. Mecum Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 2. n. 3.* asserens, præceptum de non edendis ouis & lacticiis solum ad veniale obligare, quod alio ex capite supra reieci. Et Diana p. 10. *tr. 12. resol. 45.* citans Leandrum.

DVBIVM LXXXII.

In die ieiunij quis non habet nisi carnes ad refectionem: teneturne eis vesci, ac ieiunare?

³⁹⁸ **T**enetur carnes edere. Quia hoc in casu non adhibetur carnes, tanquā carnes, sed tanquam sustentationis materia necessaria ad prandium. Sic Abul. *ad cap. 6. Mar. qu. 171.* Hentiq. l. 7. c. 13. n. 17.

³⁹⁹ *Non tene-
tur.* Non tenetur. Quia edendo carnes minime ille poterit substantiam Ecclesiastici ieiunij tueri, quæ in abstinentia à carniū, & à pluribus refectionibus consistit. Igitur non tenetur carnes edere ad ieiunandum. Ita Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 8. n. 12.* citans D. Thomam, Richardum, Durandum, Nauarrum, Caietanum, Syluestrum, Rosellam, & Angelum. Azor. l. 7. c. 17. qu. 7. Pasqualig. *decif. 274.* Trull. l. 3. *Decal. c. 2. dub. 2. n. 7.* Sanchez. l. 5. *confil. c. 1. dub. 2. n. 7.*

⁴⁰⁰ *Hoc proba-
bilis.* Hanc sententiam probabiliorē esse crediderim. Nam si edendo carnes soluitur essentia ieiunij, quonammodo tenebitur ad carnes edendas vt ieiunet, qui eo ipso quod carniū vescatur, ieiunare non potest?

DVBIVM LXXXIII.

An qui solummodo ad refectionem habet panem & olera, vel fructus: teneatur ieiunium seruare, absolute loquendo?

⁴⁰¹ **S**cio, eum qui solummodo panem habet ad refectionem ieiunare non teneri, quia ad congruam sustentationem panis solus non sufficit. *Quæstio
statim.*

⁴⁰² *Tenetur
absolute.* Tenetur quidē regulariter loquendo. Quia in quampluribus regionibus tota refectio fit ex pane fructibus, vel oleribus: qui quidem cibi sufficientes vires corpori adiciunt: Ergo habens panem, olera, vel fructus in sufficiente ad vnicam refectionem quantitate, K 2 ieiuna

SCORAR

Lot Mor.

SVI.VII.

FE. IV

ieiunare tenebitur. Sic Ludou. de S. Iuan. q. de
ieiun. n. 7. diff. 7. dub. 3. append. 3. Leand. tr. 5. d.
8. q. 42. Lege Dianam p. 10. tr. 12. re. ol. 45.

403
Non tene-
tur.

Absolute loquendo non tenetur. Quia eius-
modi cibi ad congruam sustentationem sunt
insufficientes, & in quantitate ad vnicam re-
fectionem necessaria valetudini officiant. Ita
Angles q. 6. de ieiun. diff. 9. append. 1. Sanch. l.
5. consil. c. 1. dub. 15. n. 3. Leand. de Murcia c. 2.
§. 2. num. 38 pag. mibi 170. Pasqualig. decis. 275.
num. 3.

404
Cum his
opinor.

Crediderim, nihil de hoc casu posse genera-
tim, & absolute definiri. Nam si Magnates, aut
ei, qui debitate & splendide vesci assue-
rit, non dubito, quin à ieiunij obligatione exime-
retur, ei quidem nimis onerosi. Si autem id
contingat mediocribus ita haud diversitati
ciborum assuetis, non difficile admodum forte
eis habentibus panem & olera, vel fructus iei-
unare iudico; unde adstringi hosce lege iei-
unij non dubitarim.

DVBIVM LXXXIV.

*Teneantur Domini die ieiunij famulis au-
gere portionem, (qua alias sufficiens
non est) ut ieiunare va-
leant?*

405
Non ulla
suppono.

Suppono, famulos non adstringi lege ieiunij
si ita tenuis sit portio eis à domino assi-
gnata, ut cum ea sustinere ieiunij molestiam
nequeant, nec habeant aliunde unde congruè
prandere valeant. Hoc enim in casu eos pau-
peribus comparo, quibus non est refectione suf-
ficiens ad ieiunandum. Quæstio vero est, num
in hoc casu teneantur Domini si possint, fa-
mulis augere portionem, ut ieiunare queant?

406
Teneantur
plane.

Teneantur quidem. Quia ad eos attinet spi-
ritualis famulorum cura, ut legem impleant
ieiunij, sicut pertinet ad eos sollicitudo, ut Sa-
cramentis suscipiendis dent operam, quando
Ecclesiæ instat præceptum. Sic Angl. de ieiun.
q. 6. diff. 9. Ludou. de San. Iuan. art. 7. diff. 7.
dub. 1. append. 2.

407
Non tenentur.

Non tenentur. Quia ex iustitia non, ex hac
enim non tenentur nisi ad id, in quo conue-
nerunt: nec ex charitate, cum non sint in ali-
qua necessitate constituti: nec ex alio capite:
Ergo. Ita Pasqualig. decis. 277. n. 3. Leand. tr. 5.
d. 8. q. 47. Vega p. 1. sum. c. 14. casu 26.

408
Auctoris
sententia.

Ego autem sic quæstioni respondeo. Si do-
mini cum famulis conuenerit, ut quotidianus
eis victus reddendus esset sicut filiofamilias:
tenebitur dominus famulo ieiunanti provi-
dere sufficientem ad ieiunia sustinenda refe-
ctionem. Si verò certa portio eis fuit assigna-
ta pro diebus singulis, & ut vulgariter expli-
cem, *Si son criados de racion, cada para cada
dia: portionem non tenetur die ieiunij auge-
re.* Non enim famulo providere dominus de
cibo simpliciter, sed iuxta pactum & conven-
tionem cum eo factam debet.

QVÆSTIO INCIDENS.

*Num si coniugibus ieiunium im-
pediat, ne sibi invicem red-
dant debitum, teneantur à ie-
iunio abstinere?*

ERTVM existimo, non teneri hosce
ieiunare, rogitò autem, num tenean-
tur à ieiunio abstinere, si ieiunium
impedit, ne invicem debitum reddere
queant? Non tenetur abstinere à ieiunio. Quia ieiunio,
diebus ieiuniorum non debent delictorum actibus
dare operam. Sic Paludan. in 4. dist. 15. q. 4.

Teneri non ieiunare videntur. Quia præce-
ptum reddendi debitum est iustitiæ ac naturale
diuinum: Ergo præferendum præcepto ieiunij hu-
mano, ad temperantiam pertinenti. Ita Caiet.
sum. v. ieiunium. c. 3. Armil. n. 4. Navar. sum. c. 21.
n. 16. Sanch. l. 9. de matr. d. 3. m. 10. Fa-
gund. præc. 4. lib. 1. c. 8. n. 18. citans Philiacum,
Medinam, Ledesma. Lessi l. 4. c. 2. n. 41. Bonac.
d. vlt. de præc. Eccl. q. 1. pun. vlt. nu. 3. Pasqualig.
decis. 280 plures referens.

Hanc sententiam veram vnicè esse credi-
derim, nec enim prima solido nititur funda-
mento. Abstinere enim à delictis licitum
vix in die ieiunij consilium salubre quidem
est: at reddere debitum coniugi postulanti
est iustitiæ præceptum?

DVBIVM LXXXV.

*An vxor teneatur ad ieiunandum, ob rixas
cum marito precipiente ex rationabili
causa, ut non ieiunet vitandus?*

EXCUSATUR proculdubio vxor à ieiunio ob
viri præceptum, si excitandæ essent alias
discordiæ vel rixæ. Quia præcepta positiva
cum tanto dispensatio non obligant.

Non tenetur. Quia vxor sciens, si sine in-
commodo à marito excogitato ieiunare po-
test, implens quod Ecclesiæ præcipit, non vi-
detur scandalum, siue rixarum actuum occasio-
nem exhibere: unde scandalum marito erit
imputandum. Sic Paludan. in 4. dist. 15. q. 1. a. 1. Sanchi.
in select. d. 54. n. 26.

Tenetur à ieiunio abstinere. Quia maritus
rationabiliter imperat, & vxor irrationabili-
ter sese à præcepto eximit. Ita Leand. tr. 5. d. 8. plane.
q. 51. Pasqualig. decis. 283. n. 3.

Mea sententia est, vxorem non teneri à
ieiunio abstinere ob mariti scandalum quan-
do ille absque causa id rationabili præcipit.
Tunc enim scandalum ex mariti malitia ducit
ortum. At si rationabili ex causa id imperet,
(scilicet, ob aliquam illarum, quæ communiter
à Doctoribus afferuntur, ut quis sit ab Eccle-
siæ præcepto liber) tenebitur vxor obtemperare
non aliud posse existimo ab Authoribus pro
prima sententia adductis sustinere.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 113

DVBIVM LXXXVI.

An femina nubere è proximo intendens, si ex ieiunio formam timeas notabiliter obscurandam, possit absolute à ieiunio abstinere?

⁴¹⁶ **A**bsolute potest. Quia formæ deturpatio in ordine ad nubendum, ut damnum notabile reputatur, quo affici si femina timeat, lex ieiunij non obligat. Sanch. l. 9. de matr. d. 3. n. 1. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 18. Molfes. p. 1. sum. tr. 10. c. 4. n. 46. Sanci. in select. d. 54. nu. 25. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 25. Lopez p. 2. Infruct. c. 111.

⁴¹⁷ Non potest absolute à ieiunio excusari, sed sed solum quando id, experimento duce, formam notabiliter deturpatum esse videatur: vnum enim, vel alterum ieiunium formæ noxium non est, sed potius non semel eam reddit clariorem. Igitur non liberatur absolute mulier à lege ieiunij conseruandæ pulchritudinis ex ratione. Ita Pasqualig. de c. 385. per totam. Eum sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 53.

⁴¹⁸ Existimo feminā ab aliquibus Ecclesiæ ieiunijs, non ab omnibus excusari, nisi forte sit tam delicatæ complexionis, ut à quocumque ieiunio formæ speciositas notabiliter offendantur. Quia regulariter loquendo vnum vel alterum ieiunium non potest notabile formæ detrimentum impertire. Vnde assero debere eam in vigilijs ieiunare, in quatuor temporibus vnum saltem ieiunium inire, in Quadragesima bis aut ter in hebdomade Ecclesiæ præceptum obseruare.

DVBIVM LXXXVII.

An si prægnantes, vel lactentes adeo sint robustæ, ut vnicæ refectione meridiana, & refectiuncula vespertina valeant se, & infantes sustentare, teneantur, ieiunium inire?

⁴¹⁹ **V**idimus sect. 1. prægnantes & lactentes communiter non astringi ieiunij lege. Quia nequeunt vnica refectione sibi & infanti sufficere de alimento providere.

⁴²⁰ Tenentur quidem ad ieiunium. Quia cessat ratio exculationis, & quasi non prægnantes ac lactentes reputantur. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. q. 146. Caiet. sum. v. ieiunium. c. 3. & 2. 2. q. 147. a. 4. Syluest. v. ieiunium. q. 9. Graff. p. 1. l. 2. c. 17. n. 44. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 14. Philarc. de offic. Sacerd. 10. p. 2. l. 3. c. 23.

⁴²¹ Non tenentur. Quia lex ad ea, quæ acciderent, re frequenter assolent, adaptatur, leg. ex his, & leg. Nam ad ea, ff. de legib. Igitur cum prægnantes, & lactantes communiter ieiunare non valeant absque infanti incommodo, ut vltus Ecclesiæ approbat: omnes possunt eiusmodi favore vti. Ita Molfes. 10. 1. sum. tr. 10. c. 4. nu. 40. citans Paludanum, Gabrielem, Nauarrum, Reginaldum, Angles, Dianam, Trullæc, & Pasqualig. & Mend. Theol. Moral. Tom VI. p. 11.

lig. quos refert, & sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 53. Richar. de Mediaul. in 4. dist. 15. art. 3. quæst. 4.

Profecto si aperte constaret, aliquam ita esse robustam, ut semel capiendo cibum, & sibi ac puero valeat sufficienter providere; tunc ⁴²² *resolutio.* eam à ieiunio gerendo ego non excusarem. Attamen quia id raro aut nunquam potest euidenter constare, existimo nunquam non excusandas.

DVBIVM LXXXVIII.

An prægnanti, ac lactenti sit licitus absolute in die ieiunij carnum usus?

⁴²³ **N**on est licitus absolute. Quia si robustæ sint satis, & cibis non prohibitis vescentes, quoties libuerit, sufficienter sibi ac infantibus prouident, non apparet sufficiens ratio, unde licetia huiusmodi honestetur. Sic Bonac. de præc. Eccl. d. v. l. q. 1. pun. vii. nu. 3. Tolet. l. 6. c. 4. n. 1. Angl. q. 6. de ieiun. diff. 7. Bassæ. v. ieiunium. 2. n. 6. Ludon de San. Iuan. a. 7. diff. 6. append. 3. Geri. v. ieiunium. n. 6. & v. Infirmi.

Absolute est licitus. Quia communiter ciborum quadragesimalium qualitas & debilitatem ⁴²⁴ *Et licitus absolute.* femine prægnantis, seu lactenti ingerit, & infantibus solet esse noxia. Ita Funes in spec. p. 3. c. 2. nu. 6. & alij, quos presso nomine Bonacina refert.

Ego autem existimo, prægnantes posse, imo debere carnis vesci, quando eas vehementer appetunt; quia ex abstinentia posset infans periclitari, At si prægnantes, vel lactentes sint valde robustæ, non video vnde eis liceat caribus vti. Secus dixerim, si sint nimis delicatæ complexionis. Vel si licet robore polleant, duos simul lactet infantes. Quia tunc ob magnam cibi indigentiam solidiori poterunt vti alimento. Imo etiam si vnicum lactet infans, si præter consuetudinem debilis appareret.

DVBIVM LXXXIX.

An Artifex adeo robustus, ut simul possit artes laboriosas exercere, & ieiunare: teneatur ad id?

⁴²⁶ **C**ertum est eos, qui artes laboriosas exercent, v. gr. agricolas, fabros ferrarios seu lignarios &c. à ieiunio eximi. Quia præceptū ⁴²⁷ *Status quæ-* ieiunij cum tanto incommodo non obligat. Quæsierim autem, an qui adeo est robore pollens, ut simul valeat artes laboriosas exercere, ac ieiunare, ad id teneatur?

⁴²⁸ Ad id tenetur. Quia solū defatigatio, qua ex labore afficiuntur artifices, eos à lege ieiunij libera- ⁴²⁹ *Ad id tenetur.* tur. Ergo si robustis defatigatio non adest, sed facile labori accinguntur: non est, unde excusari valeant. Sic ad cap. 6. Mat. q. 143. Reginald. l. 4. n. 216. Medina C. de ieiun. q. 9. docens habentes causam ad non ieiunandum, non debere recedere à præcepto de abstinentia in die ieiunij, vltra quod recedere eis permittitur.

K 3 Ad

428
Nō tenetur.

Ad id non tenetur. Quia lex absolute eximit ad ieiunandi obligatione eos, qui artes laboriosas exercent: Ergo neminem huius generis obligat. Nam quod aliquis adeo robustus inueniatur, ut simul possit artes illas exercere, ac ieiunare, per accidens est, & de raro contingenti, quod lex non respicit. Ita Pasqualig. decis. 290. n. 4. Leand. tr. 5. d. 8. qn. 6. 1. & alij communiter.

429
Hoc mihi probabilius

Probabiliorem hanc sententiam esse crediderim. Nec enim verum puto robustiores facilius posse labori incumbere, ac simul ieiunare. Nam robustiores abundantiori alimentis assolent indigere: & si pro aliquo tempore valeant laboris, ac ieiunij sustinere molestiam: tandem fortasse magis quam debiliores deficient.

D V B I V M X C.

An Eugenij IV. declaratio, aut indultum excusans Artifices artem suam exercentes à ieiunij obligatione, comprehendat eos, qui artes laboriosas non exercent?

430
Solum comprehendit.

Non comprehendit nisi eos, qui laboriosas exercent artes. Quia expresse id declarat indultum, quod in Compendio privilegiorum Fratrum Minorum, v. ieiunium, nu. 2. his verbis refertur: Idem Eugenius declaravit, quod Artifices laboriosas artes exercentes, & rustici, siue diuites sint, siue pauperes, non tenentur ieiunare sub precepto peccati mortalis. Et quod absolui possint, & induci ad elemosynas, & alia bona faciendū. Ergo solum hoc privilegio, siue declaratione excusantur Artifices, qui laboriosas artes exercent. Sic Doctores, qui Sartores, Barbitonfores, Pictores, & alios haud laboriosas artes exercent, legi ieiunij subiaci docuere, quos suis exponam locis. Interim accipe Abulensem ad cap. 6. Mat. q. 143. Angles q. 6. de ieiun. diff. 10. apend. 1. Azorium p. 1. l. 7. c. 17. q. 8. Reginaldum l. 4. n. 2. 16. Filiucium tr. 27. nu. 17. Laymanum l. 4. tr. 8. c. 3. nu. 3. Tannerum 2. 2. d. 3. q. 3. dub. 5. n. 102.

431

Omnes Artifices absolute comprehendit.

Comprehendit omnes Artifices, licet artes laboriosas multū non exercent. Quia grauissimi Doctores Pontificis indultū, seu declarationem referentes, nullam de laboriosis artibus gessere mentionē, sed absolute dicunt, Eugenium declarasse solutos esse à ieiunio Artifices, seu opifices suas artes exercentes. Ita Nauar. sum. c. 21. nu. 16. Leander tr. 5. d. 8. q. 69. Fagund. prac. 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. praecipue in 2. edit. ubi haec adiecit verba: Et quamuis Ioan. Sanchez P. Ledesma, Grassi, Vega, Toletus, Lessius, Villalobos, & Filiucius, Sartores, & Barbitonfores non existerent ob exiguum laborem, quem habent: tamē non video rationem, ob quam non excusentur, cum Artifices, & opifices excuset Eugenius IV. & cū Papa eos excuset, contra rationem videtur, velle eos ad ieiunium obligare Ledesma p. 4. q. 17. a. 3. dub. 9. Sā v. ieiunium, n. 9. Machad. to. 2. l. 6. p. 8. tr. 7. docum. 5. n. 5. & tr. 8. docum. 8. n. 2. Centent, hanc sententiam esse probabilem Pasqualig. decis. 307. n. 3. Diana p. 8. tr. 8. resol. 55. & p. 10. tr. 15. resol. 37. Henrici in sum. sect. 16. q. 27.

432
Eque probabilem hanc crediderim esse sententiam. Imo ut probabiliorem eā esse aff. Eque pro. firmarem efficaci me allici ratioce proficeor, habilem. Nam siue indultū sit, siue declaratio, ille textus Eugenij. Quia de iis, qui artes nempe de fabricatoriis, aut lignariis, agricolis, fossoribus, ac similibus non poterat esse dubium, num ad ieiunium obligarentur, cum de se cōstet, ad id minime teneri. Aliis ergo Artificibus subleuandis debuit indultum impertiri, aut declaratio Pontificis adaptari.

D V B I V M X C I.

An sutores excusentur à ieiunij obligatione?

Non excusantur. Quia sedentes artem laboriosam minime exercent. Sic Angl. qu. 6. de ieiun. diff. 10. a. pend. 1. Llamas p. 3. c. 5. s. 21. Luis. Turrian. sum. part. 1. cap. 256. dub. 16. concl. 1. Ceteranus citatur à Fagundez ubi infra.

Excusantur planē. Quia quamuis sedentes suo ministerio incumbant, magnum tamen conatum adhibent manibus, brachiis, cruribus, ac pedibus. Ita Azor. lib. 7. c. 17. qn. 8. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 6. n. 43. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. n. 7. Pasqualig. decis. 296. nu. 2. Quintanad. de iubil. c. 8. nu. 17. Diana p. 1. tr. 9. resol. 7. Fagundez prac. 4. libr. 1. cap. 8. numer. 15. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 7. nu. 5. & alij.

Hoc plane probabilius. Licet enim Eugenij declaratio non extaret, ars consuecendi calceos, si pro maiori, vii assolent, dici parte bilis, exeratur, admodum laboriosa est.

D V B I V M X C I I.

An adstringantur Sartores legi ieiunij?

Adstringuntur quidem. Quia hoc exercitiū nō exhaurit vires cum à sedente fiat labore perfacili. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. q. 143. Azor. p. 1. l. 7. c. 17. q. 8. Filiuc. tr. 27. n. 17. Mol. fel. to. 1. sum. tr. 10. c. 4. n. 43. Raguti. in Vase Eccl. disc. prac. 7. q. 30. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 6. n. 43. Tolet. l. 6. c. 5. n. 4. Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 7. n. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 7. n. 9.

Non adstringuntur. Quia integrum diem insumunt, imo & partem non modicam noctis in vestibus suendis cum magna celeritate. Ita Fagund. prac. 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. Sā v. ieiunium, nu. 9. Machad. to. 2. sum. l. 6. p. 8. tr. 7. docum. 5. numer. 5. Henriquez sum. sect. 16. quassion. 27. Et probabilem esse docent Diana pari. 10. tr. 15. resol. 37. Azor. Sanchez, Trullench, & Pasqualig. decis. 296.

Profecto licet Sartores tota die suo ministerio operā non impenderēt, licet nimium non vigilarēt, non mediocrem ego reputarē laborem, tot horis addici sedili. Igitur totius diei, imo alicuius partis noctis in confuendis vestibus sufficiens plane erit, ut à legi ieiunij exci

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 115

eximantur. Attamen non ideo magistros incidentes vestes (idem dixerim de futoribus incidentes caleceos) & non conuientes liberos dixerim à ieiunio, nec per Eugenij declarationem. Quia existimo Pontificem supponere, maiorem diei partem esse in ministerio consumendam, quod regulariter in vestium, aut caleceorum incisione non accidit. Si autem accideret aliquando, eos assererem, à ieiunij obligatione esse etiam immunes. Didici à Facundio.

DVBIVM XCIII.

An Pictores, & Barbitonifores teneantur ieiunare?

⁴⁹ **T**eneantur quidem. Quia adeo facile ex-
tunc ministerium, vt facile valeant ei ieiunantes incumbere. Sic Fillius. *tract. 27. num. 17. Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 43. Layman. lib. 4. art. 8. cap. 3. numer. 3. Tolet. lib. 6. cap. 4. num. 5. de Barbitoniforibus. De Pictoribus vero Sic Azor. Angles. Molfes. Tolet. Layman. Bonacin. Tanner. Sanchez, Fillius. Reginald. & alij citati à Pasqualigo *decision. 306. Sancius in seless. d. 4. num. 16. Sylui. 2. q. 147. art. 4. Lessi. ubi sup.**

⁴⁰ **N**on tenentur. Quia intuitu priuilegij, aut declarationis Eugenij omnes Artifices suam artem exercentes eximuntur. Sic de Barbitoniforibus. Ledelm. 2. part. quart. *question. 17. artic. tert. dub. 9. Fagundez precept. quart. lib. prim. capit. octau. numer. 15. & 16. Sà. verb. Ieiunium 9. & alij. De Pictoribus vero Fagundez numer. 16. Pasqualig. *decision. 296. numer. tert. & quart. Ledelm. 2. part. quart. question. 17. artic. tert. dub. 9. Sà. Syluest. Tabien. Maior. apud Machad. lib. secund. part. quart. tractat. 4. docum. 1. num. 2. Diana part. 10. tractat. 15. resolut. 37. citans Leandrum.**

⁴⁴¹ **E**go autem existimo, non teneri vnum, &
alterum ieiunare, dum per integrum diem, vel maiorem ipsius partem suam artem exercent. At Barbitonifor. aut Pictor, qui solum per aliquam diei partem vacant ministerijs, non eximuntur ex indulto, vel declaratione Eugenij, supponentis, Artifices à ieiunio eximendos debere tota, vel maiori diei parte suis ministerijs incumbere, ex quo non mediocri molestia ieiunanti accrescit. Alias enim posset verificari indultum, vel declaratio de opificibus, qui per vnam solummodo horam suo muneri incumbunt, quod nemo dictabit. Porro qui in Barbitonifore totius diei, vel maioris eius partis laborem requiro, non tanti temporis instantiam in Pictore preferberem. Quia ars hæc intensam requirit mentis attentionem, quæ spiritus atterens, corpus ipsorum subsidio adeo priuat, vt egeat à ieiunio liberum reparari.

DVBIVM XCIV.

An Lanarij, Pictores, Fullones, Sculptores, Argentarij, Textores vitæ Sericeæ, lanceæ, vel lineæ, qui panes coquant Aurifices, Figuli, & alij huiusmodi Opifices excusentur à ieiunij obligatione?

Non excusantur. Quia horum omnium ars, licet ei tota die inferuiant, haud grauem corpori molestiam ingerit, vnde necessaria sit ⁴⁴² *Non excusantur.* multiplex refectio. Sic Pasqualig. *decision. 106. Luil. Turrian. part. 1. summ. cap. 56. dub. 16. a conclus. 1.*

⁴⁴³ **E**xcusantur quidem. Quia Argentarij, Aurificesque ex vsu mallei, & sumæ, & ex diuturnitate laboris, & attentione mentis necessaria, magnum corpori laborem ingerunt. Ita Pasqualig. *decision. 302. Azor. Reginald. Trull. Molfes. Bonacin. Fagundez, quos refert, & sequitur Leander tractat. 5. dub. 8. question. 73. Sculptorum autem labor tota die ministerio incumbendum vites quidem haud leuiter atterit. Ita Fagundez precept. 4. lib. 1. cap. 1. num. 16. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 9. & alij communiter. Textores vitæ sericæ, lanceæ, aut lineæ si per totum diem, & partem noctis de more laborent per Eugenium eximuntur, sunt enim Opifices. Ita Azor. Reginaldus. Molfesius, Trullench, & Bonacina apud Leandrum tract. 5. dub. 8. question. 75. absolute, & sine distinctione omnes textores à ieiunio eximendos. Demum Fullones. Lanarij, Pictores, & qui furnariam artem exercent, aut panes coquant, à ieiunio excusantur. Quia omnes hi generali nomine Artificum in Eugenij declaratione comprehenduntur. Ita Pasqualig. *decision. 298. Azor. lib. 7. cap. 17. question. 8. Reginald. Bonacin. & alij à Pasqualigo citati.**

⁴⁴⁴ **C**um his opinor, asserens hosce omnes Opifices si tota die labori dent operam proculdubio Eugenij aut gaudere indulto, aut declaratione comprehendi. *Idè assero.*

DVBIVM XCV.

An mulieres lin eam suppellectilem diluentes, aut post ablutionem complantes, eximantur à lege ieiunij, si solummodo partem notabilem diei in hoc exercitamento insumant, non diem totum?

⁴⁴⁵ **E**ximuntur quidem. Quia actus lauandi magnam virium conatu requirit: si autem *Eximuntur.* huic exercitio accedat preparatio eorum rerum, quæ necessariae sunt ad ablutionem, & post illam expansio, ac collectio pannorum: maximus, præcipue in femina, labor aestimatur auferens ieiunandi obligationem. Certè quando linea suppellex iam mundata com-

K 4 plicatur

plicatur ad huc labor notabilis est. Quia in ea extendenda, ac premenda, ut est opus, non levis conatus requiritur. Vnde hoc quoque exercitium etiam post ablutionis diem, tollit ieiunij obligationem. Sic Palqual. *decis.* 304. n. 1. 2. §. 4.

446 Non eximuntur. Quia si partem solummodo notabilem, non totam diem, aut maiorem illius partem huic ministerio impendant, non reputatur eorum labor admodum magnus, ut à lege ieiunij eximi debeant, maxime cum mulieribus hisce vulgaribus agnitis sit hoc ministerium, quod magna dexteritate, ac facilitate exerunt. Ita Diana p. 10. tr. 1. §. 6. sol. 76. Leander tr. 5. d. 8. q. 82.

447 Ego quidem sic quaestioni respondeo. Si in hyeme hoc ministerium exercetur, eximuntur à lege ieiunij, etiam si tota die non incumbant labori, sed partem solum notabilem infumant. Quia ex frigoris cruditate modico labori accedente, non modica molestia resultat. Si verò non in hyeme, sed alio tempore ministerio huic dent operam, ut à ieiunio eximantur, debere maiorem diei partem in ministerio infumere affirmo. Demum haud dubium mihi, quin ieiunare teneantur, quae solum plicandis pannis dedere operam. Quia huius exercitij labor levis est, & in illo brevis diei pars infumi a solet. Certè si huiusmodi exercitium sufficeret ad liberandas feminas à lege ieiunij, à fortiori esset sufficiens quodcumque aliud domesticum ministerium, quale est, nectere, in quo multoties totam diem fecerunt infumant. At hoc, vel aliud simile non excusat à ieiunio. Auctore Sanchez libr. 5. consil. cap. prim. dub. 7. numer. 7. Ergo minus illud excusabit.

DVBIVM XCVI.

An sint à lege ieiunij exempti characterum Compositores, in Typographica Officina?

448 Certum mihi Typographos praelum torquentes, aut attramentum ministrantes immunes à ieiunio esse. Quia ex ductione ac reductione preli robustae admodum vires laxantur. Quæsierim autem, num characterum compositores à lege ieiunij sint etiam exempti?

449 Exempti non sunt. Quia in hoc exercitio nullus ferè interuenit ingenij, & corporeus labor nimis est moderatus, cum absque vlla corporis fiat agitatione. Sic Gordon. libr. 6. q. 18. cap. 6. §. 5. Secunda excusans. Palqual. *decis.* 309. n. 1. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. Diana p. 4. tr. 4. resol. 134.

450 Sunt à ieiunio exempti, si tota die laborent. Quia licet labor ingenij sit modicus, labor corporalis ex continuatione per totum diem, ac partem noctis notabilis proculdubio est. Ita Machad. l. 2. l. 6. p. 8. docum. 4. n. 1. Quem sequitur iam Diana, prudenter mutato consilio, part. 8. tr. 1. §. 7. resol. 56. Leander tractat. 5. d. 8. quæst. 88.

451 Certum mihi oculato testi characterum Hoc mihi compositores sufficienti plane labore affici, ut à ieiunij lege liberentur. Accedit namque

compositioni plumbeæ characterum formarum huc illuc deportatio, earum in torculari appositio, quod quidem non mediocrem addit diuexationem. Quid plura? Certè si probabile admodum est, (ut videbimus) eos, qui tota die scribendi ministerio leui calamo operam expediunt, à ieiunio excusari: probabilius plane erit eximi à lege ieiunij, qui plumbeo, (ut sic explicem) tota diei instantia transcribunt. Licet autem hi ex tanto labore non excusarentur cum Artifices proculdubio sint, ex indulto, seu declaratione Eugenij liberantur.

DVBIVM XCVII.

An qui artes laboriosas exercet non ex officio, vel indigentia, sed diuerticuli causa, excusetur à ieiunij obligatione?

Non excusatur. Quia cum indigentia, vel officium ad laborem non obligat, sed solummodo labor, vel exercitamentum illud causa diuerticuli assumitur in die ieiunij: debet quis à diuerticulo abstinere, ut præcepto latissimum sit. Sic D. Thom. in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 2. quæst. iunc. 4. ad 3. D. Antonin. p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6. Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 3. artic. 1. notab. 4. Angel. verb. Ieiunium, numer. 15. Armil. numer. 4. Durand. in 4. dist. 15. quæst. 10. numer. 6.

Excusatur equidem. Quia non excusantur qui artem exercent titulo indigentiae, (hoc enim titulo minime excusantur diuites, qui non ex indigentia, aut officio ad victum comparandum, sed diuerticuli causa laborant, sed ex labore corpus affligente, indigens quidem virium reparatione. Si ergo diuites ei ministerio incumbat, quod ieiunij non subeat legi, æquè à ieiunij lege erit immunis ac ille, qui ex indigentia laborat. Ita Nauarr. summ. capit. 21. numer. 16. Syluest. verb. Ieiunium, quæst. 9. numer. 24. Toletus libr. 6. capit. quart. numer. tert. Lessius libr. quart. capit. secund. numer. 21. Azor. part. prim. libr. septim. capit. 17. quæst. octau. Reginald. libr. quart. numer. 213. Sanchez libr. quint. Consil. dub. septim. numer. quart. Sancius in select. dubio 54. numer. 14. Filiaciocis tractat. 27. numer. 120. Fagundez præcept. quart. libr. prim. capit. 8. numer. 15.

Probabiliorem hanc sententiam esse existimo. Nam in dispensatione, seu declaratione Eugenij expressè dicitur legem ieiunij non comprehendere eos, qui artes exercent, siue diuites sint, siue pauperes. Verbum autem illud diuites idem est, ac ij, qui non ad inopiam subleuandam, sed ad animi diuerticulum, corporisque exercitamentum artes exerunt.

DVBIVM

DVBIVM XCVIII.

An qui excusantur à ieiunij lege ex causa laboris, teneantur ieiunare illis diebus, in quibus vel ob festi religionem, vel ob pigritiam cessant laborare?

⁴⁵⁵ Tenentur quidem, nisi ex labore præterito debilitate afficiantur, aut præsentiant probabiliter ieiunium fore causam, ut die sequenti laborare non valeant. Quia huiusmodi debilitas communiter ex vno aut altero ieiunij die timeri non potest. Sic Angles *quæst. 6. de ieiun. difficult. 10. dub. 1. Medin. libr. 1. summ. capit. 14. §. 10. Reginald. libr. 4. numer. 114. Filiucius tractat. 27. numer. 121. Manuel. part. 1. summ. capit. 24. numer. 1. & 2. Sancius in select. dub. 54. numer. 15.*

⁴⁵⁶ Minime tenentur, licet præfata debilitas ex labore præterito, vel ineptitudo ad futurum non timeatur. Quia durum plane videtur, huiusmodi Artifices, qui nunquam soliti sunt ieiunare, vno, vel altero die, quo operam intermittunt, ad ieiunium obligari. Ita Fagundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. Azor. lib. 7. cap. 17. quæst. 8. Diana part. 1. tractat. 9. resolut. 9. Sanch. lib. 5. Confil. cap. 1. dub. 7. num. 10. Bassaus verb. Ieiunium. 1. numer. 7. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 8. Pasqualigus de ieiun. 293. numer. 1. Ioann. Henriquez summ. section. 16. quæstion. 18.*

⁴⁵⁷ Licet huiusmodi Artifices vna vel altera die non laborent, eos absolute à ieiunij lege liberos esse credo, sufficientem excusationis causam reddente labore præterito, ex quo debilitas, & futuro ex quo ineptitudo semper proculdubio timeretur. Moneo tamen, veram esse nostram sententiam, si operarij vna, vel altera die à ministerio cessent ob festum occurrens, vel ob aliam causam: non autem si cessatio longior esset; tunc enim diebus intermedijs, excepto primo, & ultimo tenentur ieiunare. Adnoto præterea, Artifices operis non laboriosi excusari quidem à ieiunio eis diebus in quibus laborant, ex indulto, aut declaratione Eugenij: non vero diebus, in quibus labori non dant operam; nam cum ex modico labore prælapso defatigati non sint, nec ad modicum seu leuem futurum opus debilitas non timeatur: non video vndenam eos si die ieiunij non laborent, eos ab eius obseruatione valeam excusare.

DVBIVM XCIX.

An pedestre iter leucarum trium sufficiat, ad tollendam ieiunij obligationem?

⁴⁵⁸ Vpono ex section. 1. iter pedestre continuum à lege ieiunij excusare, minimèque

ei adstringi, qui tota die pedestri operam dat itineri. Quia nimium corpus defatigatur, & debet iterata refectioe reparari. Quæstio vero, an sufficiat trium leucarum expeditio ad tollendam ieiunij obligationem?

Sufficit quidem. Quia præscindendo à quæscumque circumstantijs septem aut octo milliaria sufficiunt, ut corpus ineptum ad ieiunium reddatur, nimirum enim commouentur, & debilitantur membra: ergo efficacius à ieiunij lege soluat trium leucarum, seu novem milliarium expeditio. Sic Pasqual. *ecifion. 314. num. 4. Sanchez lib. 5. Confil. dub. 10. numer. 172. docens non excusari à ieiunio illum, qui iter ageret pedestre per vnam leucam cum dimidia. Ergo clare innuit excusari, si iter non ita breue pedes conficeret, nempe si trium leucarum tereret spatium. Leander tractat. 5. d. 8. quæstion. 95.*

Non sufficit, sed requiritur iter esse quindecim saltem milliarium, seu leucarum quinque. Quia minoris distantie iter non afficit corpus ut viatori liceat legem ieiunij non implere ad illius subleuationem. Ita Fagundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Azor part. 1. lib. 7. cap. 17. q. 9. Bonac. de præc. Eccles. d. ultim. q. 1. punct. ultim. numer. 11.*

Ego autem primam eligens sententiam, aliter non sufficere iter pedestre septem aut octo milliarium, ut Pasqualigus docet: nec necessarium esse quinque leucarum distantiam: sed sufficere, & esse omnino necessarium, præcis alijs circumstantijs, iter trium leucarum, ad tollendam ieiunij obligationem. Nam huiusmodi distantia requiritur, ac sufficit, ad ingerendam corpori eam lassitudinem, quæ requiritur multiplici refectioe auferri.

DVBIVM C.

An iter pedestre voluntarium tollas ieiunandi obligationem?

Non tollit, si iter necessitate non suscipitur, aut saltem commodè differri non potest. Quia qui merè voluntarium suscipit itineris laborem, quem poterat differre in alium diem, videtur etiam suscepisse illius diei ieiunandi obligationem. Sic Gabriel in 4. diff. 15. *quæstion. 1. Paludan. quæstion. 4. num. 10. Duran. quæstion. 10. Azor part. 1. lib. 7. cap. 17. quæstion. 9. Lessius lib. 4. cap. 2. numer. 43. Reginald. libr. 4. num. 217. Filiucius tractat. 27. part. 2. num. 125. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. Toletus lib. 6. cap. 4. num. 2. Villalobos tractat. 23. diff. 4. numer. 10. Layman. libr. 4. tractat. 8. capit. 3. numer. 4.*

Tollit quidem. Quia ieiunij præceptum non prohibet iter pedestre: ergo voluntariè potest suscipi à quocumque, & ieiunium non obligabit, si labor itineris sit cum eo incompatibilis. Ita Sanchez *Confil. capit. prim. dub. septim. num. 16. & 17. Manuel summ. part. prim. capit. 23. numer. prim. Ortiz. summ. capit. 19. numer. 12. Bonacin. præcept. Eccles. dub. ultim. quæst. 1. punct. ultim.*

ultim. num. 11. Lublin. verb. iei. ni. m. cap. 5. Bal-
laus. verb. ieiunium. 2. num. 7. Ledesma. 2. libr. 4.
quæst. 17. art. 3. prop. 2. Viguer. Inst. ii. Theol. cap.
7. §. 3. Sà. verb. ieiunium. num. 9. Medin. lib. prim.
summ. capit. 14. Paragraph. 10. Sancius in se-
lect. dub. 5. 1. num. 21. Pasqualig. decis. 314.
num. tert.

464 *Auctoris
resolutio.* Profectò perpendens primæ sententiæ fun-
damentum, Doctorumque eam sumantium
grauitatem, eis hæere decreueram. At legens
meum Thomam Sanchez maturiori consilio
mutasse sententiam, quam l. 5. Conf. c. 1. d. 10. n. 1.
docuerat secutus primæ sententiæ Auctores:
secundam saltem æque probabilem mihi eli-
gendam duxi.

DVBVM CI.

*An iter nouem, vel decem leucarum
vna die equo percurrens, li-
ber sit à lege ie-
iunij?*

465 *Non est li-
ber.* Liber non est. Quia leuis est molestia co-
litum, qui equo proficiscuntur: imo hoc
genus itinerandi facilius geritur cum ieiunio,
quam expleto ventre. Sic Bonacin. di. p. ultim.
de legibus. quæst. 1. punct. ultim. num. 11. Filiucius
tract. 27. part. 2. num. 122. Toletus lib. 6. capit. 4.
num. 3. Sanchez lib. 5. Confil. cap. 1. dub. 10. num.
4. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Trul-
lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. num. 12. Azor. l. 7. c. 17.
quæstion. 9.

466 *Liber est.* Liber quidem est. Quia equitans nunquam
non si nouem vel decem leucarum vna die sint
percurrenda, valde defatigatur, & lassatur equi
agitatione. Ita Ortiz. summ. cap. 19. numer. 7. &
10. Diana part. prim. tractat. 9. resolut. 46.
huius Auctoris sententiam non improbat: &
tam expresse approbat part. 8. tractat. 7. re-
solut. 40. Machad. summ. tom. 2. lib. 5. p. 6. r. 6.
docum. 3. numer. 1. Leander tract. 5. d. 8. quæst. 101.
& alij.

467 *Sententia
Auctoris.* Mea sententia est, Pasqualigum secutus de-
cision. 316. teneri equitantes ieiunare, si iter sit
breue, & equus placidus, & obtemperans, gressu
facilis, & sine agitatione incedens: si autem
equus haud placidus sit, & incedat cum agita-
tione, paucarum leucarum iter intolerabilis
ostentatur. Scio, communiter Doctores solos
pedestres à ieiunij lege exemptos esse dicere.
Attamen si iter aliquorum dierum sit, nempe
octo, vel decem, excusari viatores assero à ie-
iunandi lege, licet sit equus placidus & solum-
modo octo leucarum sint quotidie percurrenda.
Si verò iter vnius diei sit, existimo, placido
equo incedentem à ieiunij lege non liberari.
Demus si quis adhuc magnam sentiat difficul-
tatem, quia debilius est, non tenebitur ieiuna-
re. Quia lex Ecclesiastica cum magna difficul-
tate non obligat.

DVBIVM CII.

*An teneantur cursores, qui vnico
tantum cursui vnius horæ plus
minùse in die dant
operam?*

468 *Quæstio
statum.* T Otius diei, vel maioris partis illius curso-
res vulgariter, *Los que coren la posta* exem-
pti sunt proculdubio à lege ieiunij. Quia eo-
rū labor grauissimus proculdubio est. Quæ si-
rim verò, nūm teneantur ieiunare, qui vnico
tantum cursui in die dant operam, nempe
Los Postillones?

469 *Teneantur
quidem.* Qui tantummodo vnicum cursum perficit,
vulgo, *Una posta*, tenentur ieiunare. Quia assue-
ti ei ministerio breui temporis interstitio,
nempe vna plus minùse hora perficiendo,
parum defatigantur. Sic Pasqualig. decision.
315. numer. 6.

470 *Nō teneantur.* Non tenentur. Quia eorum labor est in-
gens, notabilem ex se generans lassitudi-
nem: quamvis enim vnius horæ spatium
non excedat, intensio superat temporis
breuitatem. Ita Leander tractat. 5. dub. 8.
quæst. 100.

471 *Secundum
sententiam
eligenda.* Ego quidem probabilem reor esse primam
sententiam, præcipue cum sine veniali huius-
modi homines possint, quando currendi in-
stat occasio in die ieiunij, vna, vel altera pa-
nis vncia aut alterius cibi, ac meri poculo,
sufficienter aduersus breuis cursus molestiam
muniri, vt simul valeant ieiunare. Atta-
men alio ex capite probabiliorē se mihi se-
cunda sententia obicit. Nam hi post confe-
ctum vnius horæ cursum, ad hospitium reuer-
tuntur, ubi expectant, parati quidem nouum
cursum peragere, si occasio se dedat: ad quod
robusti, indigent viribus: ergo non tenentur
eas ieiunio relaxare.

DVBIVM CIII.

*An qui curru, quadriga, vel lectica
gerit iter, eximatur à ieiunij obli-
gatione?*

472 *Non eximitur.* Non eximitur. Quia facilis admodum iter
agendi modus, qui vires non atterit,
quæ indigeant multiplici refectione. Sic Pas-
qualig. decision. 317. numer. prim. & secund.
Toletus lib. 6. capit. quart. numer. quint.
Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. nu-
mer. 12. Sanchez lib. 5. Confil. capit. prim. dub. 10.
numer. quart.

473 *Eximitur.* Eximitur quidem, si per plures dies iter
agat, sicut equitans excusatur. Quia ex
continuatione vires valde laxantur. Ita Bo-
nacin. de præcept. Eccles. dub. ultim. quæ-
stion. 1. punct. ultim. numer. 11. Leander
tractat. quint. dub. octau. quæstion. 10. Filiuc.
tract. 27. part. 2. num. 122. Diana part. 10. tract. 14.
resolut. 39.

Assero

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 119

474
Affero, eum, qui euru duarum scilicet ro-
tarum totius diei gerit iter excusari, sicut ille,
qui equo nohem, aut decem percurrit leucas.
Quia magis curtus quam equi commorione
vires atteruntur, præcipue si via sit inæqualis.
Qui vero quadriga (vulgò *Cochæ*) vehitur
vnius, vel duorum dierum perfecturus iter,
non eximitur, (nisi capite valde sit debilis.)
Quia facilius est pergendi modus. Demum qui
lectica deportatur, etiam si pluribus diebus
tendat non eximitur à ieiunij lege. Quia pla-
cida admodum deambulandi ratio. Quod si
aut quadrigæ, aut lecticæ vltum plurium die-
rum perducatur contingat instantia, & proba-
biliter dubitari possit de superuentura debili-
tate, ob magnam longi itineris defatigatio-
nem, cessat ieiunandi obligatio.

DVBIVM CIV.

*An liceat, operarium conducere cum
pacto, quod ieiunaturus non sit,
nervans ieiunium, mi-
nus solito labore
valeat?*

475
Inimè licet. Quia nefas est impedire
præcepti observationem eis, qui parati
sunt ad ieiunium, & satagunt abstinentiæ la-
borem cum ministerij sui molestia compone-
re. Sic D. Thom. in 4. distict. 5. quæst. 3. artic. 2.
quæstionem 4. ad 1. Paludan. quæstion. 4. n. m. 18.
Durand. in 2. numer. 6. Richard. qu. 4. artic. 3.
Caietan. 2. qu. 147. art. 4. Syluest. v. ieiunium,
q. 9. m. 14. Trull. 13. l. 1. c. 8. num. 8.
& alij.

476
Licet omnino. Quia non inducit eos ad
violandum ieiunium, cum huiusmodi operarij
præcepto hoc non adstringantur laboraturi;
ergo licitum est eiusmodi pactum: cum condu-
ctor operarij non curet eos ab opere
meritorio abstrahere, sed propriæ vili-
tati promittere ne ex ieiunio in labore ta-
bescant. Ita Fagundez præcept. 4. l. 1. c. 8. num. 6.
Sanchez l. 5. Confil. dub. 8. num. 2. Palqualigus
decis. 3. 13.

477
His adhæreo Doctoribus addens, secus di-
cendum esse, si quis operarios conducere ad
laborem non excusantem à ieiunio; tunc enim
lethaliter delinqueret, eam apponens condi-
tionem, nisi operis necessitas festinationem
exigat, & non posset plures invenire opera-
rios, qui tempore necessario perficerent. Didici
ex Sancio citato.

DVBIVM CV.

*An possit dominus in die ieiunij famu-
lu inungere opera cum ieiunio in-
compatibilia, si in diem al-
teram valeant
differri?*

478
Non potest sine gravi piaculo. Quia do-
minus tenetur familiam suam à præce-

ptis implendis non impedire: differte ergo de-
bet in diem alteram incompatibilem laborem
sicut cum instat observandi festi præceptum in
alteram diem opera servilia differuntur. Sic
Paludan. in 4. distict. 5. Gabriel. quæstion. 1.
Angles quæst. 7. de ieiun. difficult. 2. append. omic.
Sa verb. ieiunium, num. 16. Syluest. 2. 2. q. 2. 147.
quæst. 1. Navarr. summ. capit. 1. numer. 2. Azor.
libr. 7. capit. 1. quæstion. 12. Tollerus libr. 6. cap.
5. numer. 1. Fagundez præcept. quart. libr. pr. m.
capit. 10. numer. 11. Lublin. verb. ieiun-
ium, numer. 22. R. ginald. libr. quart. nu-
mer. 21.

479
Potest sine villo piaculo. Quia famuli licet
possunt in die ieiunij opera cum ieiunio in-
compatibilia exercere, non enim præceptum
ieiunij obligat ab his abstinere: ergo & domi-
nus licet potest eis illa iniungere. Ita Troller.
libr. tert. Decalog. ap. se und. ubi seprim. numer.
octau. Palqualigus decisio. 324. Sanchez
libr. quint. consil. cap. rim. dub. 5. num. se und.
citans pressio nomine doctos Iuniores Moure
in Exana. Theolog. part. servid. capit. octau. Para-
graph se und. numer. 15. B. nacin. de præcept. Ec-
cles. dub. ultim. quæstion. prim. punct. vlt. m.
numero novo. Orriz. summ. capit. 19. nu-
mero 14. Leander tractat. quint. dub. octau.
quæstion. 108.

Probabiliorem hanc reor esse sententiam.
Viteo enim viros Religiosos, & sæculares ri-
moratos neque operarios die ieiunij dimitte-
re, neque famulos de labore subtrahere. Et
hoc profiteri coguntur qui docent, (satis pro-
babiliter laborem omnino spontaneum à lege
ieiunij excusare.

DVBIVM CVI.

*Qui ob mercedem vel ex mercede concionan-
tur, eximuntur à lege
ieiunij?*

480
Suppono ex section. 1. ingenij laborem si
magnus sit, ab obligatione ieiunij eximere.
Quia labor ingenij magnus nimium affolere
corpus affligere. Hinc colligo Concionatores,
qui ex officio, obedientia, aut voto gerunt ser-
monem, vel quotidie, vel quater, aut ter sin-
gulis Quadragesimæ hebdomadis à ieiunio
eximi, & ratione laboris actualis concio-
nandi, & quia debent conservare vi-
res ad commodè prædicandum, quod ieiunio
attriti difficilè præstare possent. Ratio verd
cur Concionandi officium à lege ieiunij libe-
ret, est, Quia charitatis officia ieiunij præcepto
sunt præferenda. Quæsierim autem, num etiam
qui ex mercede concionantur liberi sint à le-
ge ieiunij?

481
Liberi non sunt. Quia si Concionatoris of-
ficium à ieiunio excuset eo quod sit charitatis
opus, qui ob mercedem suggestum ascendit, sunt,
non liberabuntur à ieiunij lege, siquidem non ex
charitate, sed ex mercedis lucro recipiendo
mouetur. Sic Fagundez præcept. 4. lib. 1. capit. 8.
num. 19. Syluest. ver. ieiunium, num. 26. Led-
ma 1. in 4. distict. 7. art. 2. dub. 9. Azor l. 7. cap. 18.
q. 1. Philarch. de offic. Sacerd. tom. 1. p. 21. 3. c. 25.
& alij.

Sunt

SCOLAR
Jos. Mer.
XVI. VII.
E. IV
G

484 Sunt liberi. Si com node non va-
leant ieiunare. Quia mercenarij non tenen-
tur ad ieiunium, quando labor cum eo est in-
compatibilis ergo nec concionatores etiam si
ex mercede concionentur. Ita Gabriel. in 4.
dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 4. Palac. dist. 15. d. 8.
Sæ verb. ieiunium. num. 9. Lublin. num. 5. Tabie.
num. 16. Bonacin. de præcept. Eccles. dub. ultim.
quæst. 1. sum. ultim. num. 13. Sanchez lib. 5. Con-
sili. cap. 1. dub. 13. Llamas part. 3. et Ethod. cap.
5. §. 21. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. n. 15.
Diana part. 1. tract. 9. resol. 11. Pasqualig. decis.
326. num. 2.

484 Scio Naudum summ. cap. 21. num. 16. cum
limitatione hoc in casu loqui. Docet enim,
primam sententiam esse veram, si quis princi-
paliter ob mercedem concionaretur, ut mer-
cenarij assolent: non verò si concionarentur
principaliter ob pietatem, vel ob inopiam sub-
levandam ad sustentationem, & minus princi-
paliter ob mercedem. Hæret Reginald. libr. 4.
num. 219. Ego autem probabilem satis pri-
mam sententiam ducens secundam longè
probabiliorem esse reor. Nec enim negan-
dum concionatori laboranti, mercenarij in-
star, quod vulgari mercenario conceditur,
dum utriusque labor compati cum ieiunio
non valeat.

DVBIVM CVII.

An eximatur à ieiunio eo die Concio-
nis, qui semel tantum in hebdo-
mada, in mense, vel anno con-
cionatur?

485 Non eximitur. Quia labor est exiguus, qui
quidem valet cum ieiunij observatione
compati. Sic Villalobos part. 1. summ. tract. 23.
difficult. 4.

486 Eximitur. Quia adest sufficiens labor
tam spiritualis, quam corporalis ad huiusmodi
obligationem soluendam. Ita Sanchez libr. 5.
Consili. cap. 1. dub. 13. num. 6. Ioann. Henriquez
summ. sectio. 16. quæstion. 30. Pasqualig. decis.
326. num. 7.

487 Quæ sententia
Auctoris. Quæ semel aut bis in hebdomada Quadra-
gesimæ concionatur, haud excusari à ieiu-
nio totius Quadragesimæ affirmo, nisi de-
bilis sit complexionis adeò, ut ieiunium
munus concionandi impediatur, aut efficiatur,
ut nimium molestè geratur. Attamen eo die,
quo quis quovis anni tempore conciona-
tur existimo liberum esse à ieiunio, imo
posse die antecedenti non ieiunare. Quia
hoc requiri videtur ad robur necessarium,
ut oratio non langueat. Lege Trullen-
chum libr. 3. Decalog. capit. secund.
dub. septim. numer. 15. & Dia-
nam part. 10. tractat. 11.
resolut. 34. idem asse-
rentes.

DVBIVM CVIII.

Confessarij qui non ex officio, vel obedi-
entia, sed voluntarie tota die confessioni-
bus audiendis intersunt, eximuntur
à lege ieiunij?

488 Scio. Pasqualigum decis. 321. num. 3. & 4. Nonnulla
Sexulare Confessarios, si tota die, scilicet à mane in meridie, & aliquibus vespere horis
audiendis confessionibus laboriosis intersint
lethalius nempe criminum: non tamen si au-
diant confessiones solum venialia continen-
tes. Quia in his labor exiguus, in illis au-
tem magna molestia in interrogandis pœni-
tentibus reperitur. sed absolurè credo excusa-
ri, si fere per diem totam huic ministerio in-
cumbant. Quia verè est magnus tam spiritui,
quam corpori labor, etiam si de venialibus
confessionibus gerantur. Quæserim autem,
num eximantur à ieiunio, qui non ex of-
ficio, sed voluntarie tota die, vel maiori
eius parte confessionibus audiendis in-
tersunt?

489 Non eximuntur. Quia non est suscipiendum
pro libito ministerium, cuius causa omittenda
fit præcepti observatio: igitur quando officium
vel obedientia non urget, debet quis à volun-
tario ministerio abstinere, quod incompatibi-
le cum observatione ieiunij videatur. Sic Ca-
ietan. 2. 2. quæst. 147. art. 3. Toletus libr. 6. cap. 4.
num. 4. Angles quæst. 6. de ieiun. diff. 3. append.
2. Moure part. 2. summ. cap. 8. §. 2. num. 12.
& alij.

490 Eximuntur planè, si cum auditione confes-
sionum incompatible sit ieiunium. Quia me-
lius, & utilius est confessiones audire, quam iei-
unare. Ergo potest quis vitroneus eligere,
quod melius esse reputatur. Ita Gabriel. in 4.
dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 4. Trullench. libr. 3.
Decalog. cap. 2. dub. 7. num. 15. Bonacin. de præ-
cept. Eccles. dub. ultim. quæstion. prim. pun. ultim. nu-
mer. 13. Sanchez libr. 5. Consili. capit. prim.
dub. 13. Diana part. 1. tractat. 9. resol. 11.
& alij.

491 Cum his opinor. Non enim prohibetur quis
per ieiunij præceptum opera vitroneæ sulce-
pta relinquere, etiam quando incompatibilia
cum ieiunio existant, (de quo supra.) Ergo de-
bet à ieiunio eximi qui commodè nequit iei-
unare. Profectò qui à mane usque ad meri-
diem confessiones exaudit, etiam si vespere
auditus non sit, crediderim à iei-
unio ea die esse satis probabiliter exem-
ptum.

DVBIVM CIX.

in Lectores Theologia, iuris civilis, & Ca-
nonici, Medicinæ, ac Philosophiæ absolurè
sunt à ieiunij obligatione liberi?

492 Sicut absolurè liberi. Quia labor vnus ho-
re in legendo, & post lectionem in respon-
denda

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 121

denda ad discipulorum interrogationes sufficiens est, ut possit licite abstinentia à ieiunio reparari. Sic Molles. *sum. p. 1. r. 10. c. 1. 4. num. 48.* Llamas. *p. 3. Meth. c. 5. §. 2. 1. Ledelma. 2. 4. 9. 17. 4. 3. post. 2. proposit. Gordon. 1. 6. Theol. mor. q. 18. cap. 6.*

493
Non sunt liberi absolute. Quia labor præfatus in legendo, ac respondendo levis est. Ita Sanch. *l. 5. consil. c. 1. dub. 13. n. 8.* Villalob. *p. 1. sum. tr. 2. 1. diff. c. 4. n. 5.*

494
Ego autem existimo, tunc Lectores liberos esse à lege ieiunij quando lectioni, quam discipulis dictant, adiciunt necessarium studium præcedens, ut id cum plausu ministerium gerant. Quia tunc sufficiens ad soluendum ieiunij obligationem labor existit. Secus dixerim quando dictant lectiones iam rursus repetitas, vel olim discursu calamoque exaratas, tunc enim levis est labor. Nisi alias ex accedenti cum lectione aliarum rerum adderetur studium; tunc enim ex utroque labore labor sufficiens ad absoluendum Doctorem à ieiunij lege resularet. Ex Pasqualigo *decif. 3. 27. n. 4. & 5. accipi. Addiderim, Præsidentes in publicis aut privatis disputationibus à ieiunio esse immunes, si magno conatu in respondendo, & speculando, utantur; secus verò si parvum, seu perbreve temporis interstitium eo quod sustentans facile sine Præsidis admiriculo argumentis respondeat. Arguentes vero seu replicantes raro aut nunquam ex hoc ministerio à lege ieiunij eximi poterunt, quia raro aut nunquam accidunt, eos per horam integram argumento instare, cum pluribus Doctoribus dandus sit ad arguendum locus. Denique eximo eos, qui ostentationis lectiones profertunt vel oppositionis causa dicunt esse eo die à ieiunio immunes, & antecedenti. Quia in vno ac altero die magno assolent labore premi.*

DVBIVM CX.

Liberi sunt, & non sunt qui quatuor diebus singulis Grammatica lectiones agunt, à totius Quadragesimæ ieiunio?

495
Non sunt absolute liberi à totius Quadragesimæ ieiunio, sed solum possunt tertio quoque die non ieiunare. Quia ad laborem, qui gravis admodum non est, sustinendum, sufficit moderata reparatio. Nisi lector debilis valde sit, & ideo maiori reparatione indigeat, nempe absoluta à ieiunio exemptione. Sic Sanch. *l. 5. Consil. c. 1. dub. 13. num. 7.*

496
Absolute liberi sunt à totius Quadragesimæ ieiunio, dum actualiter suum munus exercent. Quia magno prorsus labore quis poterit quotidie quatuor horas in explicandis, aut recolendis Grammaticis præceptis, seu Auctoribus interpretandis insinere. Ita Laym. *l. 4. tr. 8. c. 4. Leand. tr. 5. d. 8. q. 119. Pasqualig. decif. 3. 29.*

497
Prof. do qui Rhectoribus in Societatis Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

Schola pluribus annis præcepta tradidi. & Lat. Idem affe. tinorum Auctorum interpretem egi, & testis ro. affimo, improbum huius ministerij esse laborem. Et quomodo nunquam ex hac causa à ieiunij obligatione recessi, nec vidi aliquem in societate humanarum literarum Magistrum sese ut exemptum ab hac lege præbuisse; credo, nos hoc gratis ex deuotione, non ex obligatione præstitisse.

DVBIVM CXI.

An immunes sint à ieiunio Scholares, Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Secretarii, Medici, Chirurghi, & Cantores, qui per totam diem fere suis ministerijs incumbunt?

498
Non sunt immunes à ieiunio Scholares, qui propria sponte adeo laborant in studiis: ut simul ieiunare non valeant: teneant enim laborem resistere, & ieiunia seruare. Quia publica observantia non est omitenda. Sic Bonac. *de præc. Eccl. d. ult. q. 1. pun. vlt. n. 12.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 18. quæst. 8. Reginal. libr. 4. num. 2. 6. Angl. quæst. 6. de ieiun. diff. 1. 4. append. 1. Molles. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43. Trull. libr. 3. Decal. capit. 2. dub. 7. numer. 9.* Nec Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Principum Secretarii, Medici, Chirurghi, & Cantores. Quia eorum labor exiguus est. Sic Azor. Reginal. Trull. Molles. & alij ubi sup.

499
Immunes sunt Scholastici. Quia non tenentur studium consuetum minuire ut ieiunare valeant, cum nemo ob ieiunium à proprio officio debeat abstinere: & studium continuum sufficiens causa est, ut soluat ieiunij obligationem: plus enim lassat vires, quam alia artis mechanice exercitamenta. Sic Sanch. *in select. d. 5. 4. n. 17. Pasqualig. decif. 3. 33. n. 3. ad 6.* Porro Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Principum Secretarii, Medici, Chirurghi, ac Cantores immunes etiam sunt. Quia eorum exercitamentum per diem totam nimium membra debilitat. Ita De Aduocatis Procuratoribus, & Iudicibus Phillarc. *de offic. Sacerd. to. 1. p. 2. l. 3. c. 35.* Diana *p. 1. r. 9. resol. 12.* Sanch. *l. 5. consil. c. 1. d. 13. n. 10.* Sanch. *in select. d. 5. 4. num. 17.* Pasqualig. *decif. 3. 34.* De Scribis, ac Notariis Ludou. de San. Iuan. *part. 1. sum. tract. de ieiun. artic. 7. diff. 8. append. 1.* Diana *part. 4. tract. 4. resol. 130.* Machad. *tr. 2. lib. 6. part. 8. tract. 8. docum. 5. numer. 1.* Angl. *quæst. 6. diff. 10. append. 1.* De Regum, aut Principum Secretariis Angl. Pasqualig. & Ludou. de San. Iuan. *citari.* De Medicis, & Chirurgis Llamas *part. 3. Metho. cap. 5. §. 21.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 125.* De Cantoribus denique Pasqualig. *decif. 3. 38. numer. 5. & 6.* Leand. *tract. 117.*

500
Ego quidem his Doctoribus fere adhærescens, affimo, Scholares lege ieiunij non comprehendendi, si nimium studio operâ expediât. His namque officium studendi est proprium, &

SCOBAR
lof Mar.
VII. VII.
E. IV.

à quo abstinere non coguntur, sicut nec alij officiales, qui ex officio defatigantur. Iudices, Procuratores, & Advocatos merito à ieiunio excusari reor, si tota die suo muneri incumbant. Nam studere debent, legere scripturas, ponderare, scribere pro clientibus, Iudices informare: vnde munera hæc tota die susceperunt vires ieiunio ineptas exponent. De Notariis, ac scribis totius, vel maioris partis diei, idem assero. Exercitatio enim hæc ingentem præferret laborem iuxta vulgare illud:

*Scribere qui nesciunt, nullū putat esse laborē.
Tres digiti scribunt, cetera membra dolent.*

Quid de Principum secretariis dubitem, si per totam diem huic officio dent operam, si nō solū laborant in scribendo, sed etiam in cōponendis literis occupantur? Certe si de Medicis, vel Chirurgis loquar, licet absolute ac regulariter loquendo, ad ieiunia teneantur: duplici in casu ab eo eximuntur. Primus est, si ægrorū multitudo adsit, quæ huc illuc eos discurre cogat. Alter est, si infirmorū timeant fecore se esse nocituro afficiēdos, præcipuē cū contagiū peruolat cōmune, vel contagiosum ægrū sint curaturi. Demū si Cantores per totū ferē diē canant, (quod raro contingere potest) nō tenentur ieiunia seruare; tūc enim labor notabilis esse censetur: secus vero si paucas diei horas huic muneri impendant.

DVBIVM CXII.

An qui se processionibus publicis, aut priuatim flagellat ad ieiunium cūctandum, peccet lethaliter ex ieiunij omissione?

501
Nonnulla
suppono.

Suppono ex certa fere sententia: eos, qui se publicis processionibus flagellant siue confratres sint, siue non à ieiunio esse immunes. Quia flagellatio publica est opus pietatis maxime ad publicā edificationē conducēs: Ergo in die ieiunij potest licite geri. At si gerit licite valeat, incompatibilis est cum ieiunio debilitas, quæ ex sanguinis profusione procedit. Docet Sanch. l. 5. cōfil. c. 1. dub. 12. num. 2. Sanci. in select. d. 54. n. 2. Diana p. 1. r. 9. resol. 46. Filliuc. r. 27. p. 2. n. 123. Nec audiendus Palacios, qui in 4. dist. 15. d. 8. contrariū asseruit. Quæstio vero, num qui flagellationis laborem ea intentione suscipit, ut valeat ieiunium soluere lethaliter delinquat?

502
Non delinquit.

Non delinquit. Quia assumit medium licitum, ut se ab obligatione huiusmodi expediat: potest enim quis licite se subtrahere obligationi, quando alioquin vitur medio; hoc nāque non est fraude vti, sed vti iure proprio ad ea, quæ possunt ab obligatione eximere. Quod quidem efficacius valet in casu nostro: eligitur enim opus excellentius, quod sua ex natura soluit ieiunij obligationem, vnde nihil fit contra præceptum. Sic Pasqual. decis. 340. n. 5. Delinquit plane. Quia lethaliter peccat cōtra præceptum quodlibet, qui media alias licita sumit compatibilia cum præcepto ex intentione non impledi; hoc enim est expresse

velle frangere illud. Ita Sanch. lib. 5. cōfil. c. 1. dub. 12. & alij.

Cum his opinor. In casu enim præfato nō eligitur formaliter excellentius opus, ut asserit Pasqualis cum omnino vitetur ex vitioso fine, nempe non ieiunandi, dum præceptum vrget. Sed ut planius fiat, & similes casus hac ex mente resoluas, sequens Dubium annotandum obliquo.

504
Cum his
opinor.

DVBIVM CXIII.

An peccet lethaliter contra ieiunij quæ media licita incompatibilia cum ieiunio assumit ea intentione, ut liber sit ab obligatione ieiunij?

Non peccat. Quia nō operatur cōtra ieiunij legē, cū impotens ratione laetudinis nō peccat. ex assumpto labore iam præcepto minime adstringitur. Nec deliquit quando assumpsit media licita ex intentione nō ieiunandi; nō enim egit contra legē ieiunij, sed se obligatione legis subtraxit, adhibēdo media licita laboriosa, quæ à lege ieiunij excusant. Sic Sanci. in select. d. 54. n. 14. & 20. Ghilinus sum. v. ieiunij, n. 2. l. 1. M. Pasqual. decis. 320. n. 3. citans Dianam. Qui p. 1. r. 9. resol. 52. asserit, sibi Sanci sententiam non displicere, sed ipse contrariæ hæc reicit, vnde haud fideliter Pasqualigo citatur.

Peccat quidem. Quia violat præceptū ieiunij, qui eo instante, id non vult adimplere. At qui ex intentione non seruandi ieiunium assumit media cum ipso incompatibilia, ieiunare non vult, instante præcepto: Ergo verē violat ieiunij præceptum. Minorē probō. Nā ex intentione non ieiunandi mediis vsus est incompatibilis cum ieiunio cuius præceptū cum sepe adsit, sepe ligat illum, qui id valet implere. Ergo per illam non ieiunandi intentionem ad media antecedentem, verē ieiunij violauit. Ita Azor p. 1. c. 17. q. 9. Palao r. 1. r. 3. d. 1. p. n. 2. 1. n. 3. Ioan. Henric. sum. sect. 16. q. 2. 9. Manu p. 1. summ. cap. 23. concl. 6. Diana citatus. Lublin v. ieiunium, n. 29. Villalob. p. 1. sum. r. 23. diff. 4. n. 11. Sanch. l. 5. cōfil. c. 1. dub. 7. n. 12. Bosli. diff. 4. Salas 1. 2. d. 2. sect. 9. n. 118. Nauar. sum. c. 1. n. 17. Bonac. r. 2. d. 2. de peccat. q. 8. p. n. 1. n. 16. Laym. l. 4. r. 8. c. 3. n. 5. Trull. l. 3. De al. c. 2. dub. 7. n. 10. & 11. & alij.

Profecto non peccat, ille lethaliter, quando post defatigationem laboriosam non ieiunat, sed dum assumit media illa licita ex intentione non ieiunandi. Fraude enim vsus est ad præceptum non obseruandum, quod minimè licet, ut patet ex lege. Contra legē 29. Igitur dū quis media incompatibilia cum ieiunio ad nō ieiunandum assumit, verē contra legem ieiunij operatur, & lethaliter plane delinquit, siue illicita media, siue licita ea intentione assumat.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 123

DVBIVM CXIII.

An liber sit ab hoc præcepto absolute, qui magnam difficultatem in ieiunando sentit?

⁵⁰⁸ **L**iber quidem est. Quia magna repugnantia, ac difficultas ipsa vires omnino lassat idque reddit ad laborem inutile. Sic Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. p. ult. n. 15.

⁵⁰⁹ Non est liber. Quia si propter huiusmodi repugnantiam liceret præceptorum Ecclesiæ oblationem omittere, multi ex difficultate confessionis, ac communionis præcepti observatione præterirent. Debet ergo fidelis præfatam vincere repugnantiam, & se præcepti accingere oblationi. Ita Ledes. 2. 4. q. 1. 7. art. 3. Angl. q. 5. de ieiun. diff. 4. dub. 2. propos. 2. Medina C. de ieiun. q. 9. docens posse facile cum huiusmodi hominibus dispensari, eo quod ex ea repugnantiâ derur sufficiens dispensationis causa: Ortiz sum. c. 19. n. 13. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 125.

⁵¹⁰ Profecto si difficultas ex vitio aliqua gustationis consuetudine proneniat, eum non excusari reor: repugnantia enim hæc debet ipsa virili ieiunandi resolutione superari. Attamen si difficultas ex naturalis conditione oriatur, nempe ex nimio calore quandam agnatam voracitatem excitat, cui difficile admodum resistere: verè à ieiunij lege excusari crediderim; hæc enim cum tanto non obligat incommodo. Lege Pasqualigum decis. 343. à n. 3.

DVBIVM CXV.

Dubitatur quis, num iustam habeat non ieiunandi causam: teneturne ieiunare?

⁵¹¹ **N**on tenetur. Quia possessio stat pro illis, qui dubitant: Ergo non tenentur hi ieiunare, cum in dubio melior sit possidentis conditio. Sic Pasqual decis. 344. n. 3. & 4.

⁵¹² Ieiunare tenetur. Quia in hoc casu possessio stat pro ieiunij præcepto. Ita Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. p. ult. n. 15. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. n. 34. Azor. l. 7. c. 1. 8. q. 2. Navar. sum. c. 2. n. 21. Angel. de ieiunij. n. 10. Abul ad cap. 6. Mat. qu. 150. Trull. l. 1. Decal. c. 2. dub. 7. nu. 20. Bassæ. v. Ieiunium, l. n. 11. Moure p. 2. sum. c. 8. §. 1. n. 13. Tolet. l. 6. c. 4. n. 9.

⁵¹³ Existimo teneri eum ieiunare, nisi dispensationem ad non ieiunandum obtineat, vel dubium aliqua ex ratione deponat. Probabilius namque est, in hoc casu possessionem pro ieiunij præcepto stare. Addiderim, cum qui putat, se iustam causam non ieiunandi habere, sed reuera illam non habet, non peccare lethali ter, si non ieiunet. Quia vere secundum rectam rationem dictantem quidem licitum esse ieiunium soluere, operatur. Imo nec venialiter delinquere iudico. Nam operatio, quæ ex iusta ratione ortum ducit, non est peccaminosa. Mecum Tolet. l. 6. c. 4. num. 6. Valq. l. 2. d. 1. §. 8. c. 4. Suar. l. 1. de legib. cap. 24. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 130. & alij absolute docentes illum non peccare. Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

DVBIVM CXVI.

Sumit quis manè in magna quantitate ientaculum, putans se habere iustam non ieiunandi causam, vel inadvertenter ignorans diem esse ieiunij, vel malitiose postmodum autem cessat causa illa quæ iusta putabatur, vel advertit diem esse ieiunij: teneturne adhuc ieiunare?

Tenetur quidem. Quia in primo & secundo casu ientaculum illud bona fide assumptum si insufficiens sit ad unicam comestione quæsi sumptum non esset, debet reputari: si vero sufficiens sit, debet ille id loco comestionis ducere. & hora consueta refectiunculam sumere. Verum si malitiose ientaculum sumpsit, tenetur adhuc à secunda refectiione abstinere. Quia semper instat ieiunij præceptum. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 13. Bassæ. v. Ieiunium, n. 11. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 5. & 15. Gordon. l. 6. q. 18. c. 5. n. 9. & alij.

Minime tenetur. Quia in triplici casu iam soluit ieiunium quoad substantiam, quod semel violatum nequit amplius reparari. Ita Palud. in 4. dist. 15. q. 4. a. 5. Viuald. in append. ad Candelabr. c. 5. n. 6. Pasqual. de i. 344. 345. & 346. Leand. tr. 5. d. 8. q. 114. n. 5. & 116.

Certe qui iudicans se iustam causam non ieiunandi ientaculum in magna sumptu quantitate, causa postea cessante, v. gr. itinere, quod credebatur facturum, impedito, ieiunare non tenetur. Quia iam non potest esse unica comestio. Qui vero inadvertenter sumpsit ientaculum videtur à ieiunio exemptus non esse, quia per eam comestione non voluntaria ieiunium violatum non fuit. Attamen cenfeo ad ieiunandum non obligari. Quia non potest ea die formam ieiunij, quæ in unica comestione consistit, asseruare. Idem dixerim efficacius de eo, qui malitiose ientaculum in magna quantitate sumpsit. Quia semel ieiunio violato, non instat obligatio, cum substantia ieiunij observari non possit. Hæc quidem ex probabiliori in primo & secundo casu sententia retulerim. Mea autem sententia est, sic te gerere debere in casu inadvertentiæ, si comestio sit æquivalens prandio, eo die non sumas nisi refectiunculam. Si vero ientaculum id refectiuncule æquipolleat, ea die solum prandium assume. Si autem ob parvitatem nec pro prandio, nec pro refectiuncula sufficere valeat, sume prandium & refectiunculam: tamen ieiunare teneris. Nam cum per involuntariam respectu ieiunij comestionem, ieiunium violatum non fuit, poteris equidem ieiunare, & ideo teneris. Ex Leandro, & aliis.

DVBIVM CXVII.

An licitum sit ob hospitem Magnatem ieiunium soluere?

Certum mihi (quidquid Gerson Ser. in 1. Certa præ. Dominie. Quadr. in contrarium adducat) mitto. L 2 non

non licere, ob hospitem non Magnatem ieiunium omittere. Quia nulla virget necessitas, nec suadet charitas, cum possit hæc à ieiunij observatore cum maiori ædificatione exerceri. ut docet Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 10. n. 12.* Homobon. *p. 2. Exam. tr. 1. c. 7. qu. 2. 3. & Sylui. 2. 2. q. 247. d. 4.* Quid verò si quis hospitem Magnatem excipiat; poteritne ieiunium soluere?

⁵¹⁸ *Licitum erit.* Licitum ei erit. Quia non videtur posse illi sine gravi incommodo servare ieiunium: nam si non parat cenam, hospes suspicabitur secum debita sibi magnificentia non excipi. Si vero parat cenam, & accumbens non comedat preterferens vel tacite ieiunij obligatio. nē, ei imputabitur ad quandam impotuntam hospitis correptionem, ut querelæ excitabuntur. Sic Pasqual. *decif. 150.* & Azor. *p. 1. l. 7. c. 18. q. 1.* Tambur. *10. 2. de iure Abbat. d. 12. q. 6. n. 3.* ac Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* cum quo cumque hospite concedunt posse excipientem ieiunium soluere, si hospes sumpserit mane collationem, & ideo vespere cenare deberet.

⁵¹⁹ *Non erit licitum.* Non erit licitum. Quia licet Magnatem exceperit nulla subest causa violandi ieiunium cum possit ei magnificeatissimam cenam opponere, mensæ accumbere, & hospitis gratia aliquid cibi absumere sine ieiunij violatione. Ita Reginald. *l. 4. n. 221.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 151.* & alij.

⁵²⁰ *Hoc verum.* Hoc verius admodum esse reor, asserēs, nullo modo licere amici vel hospitis quantumvis Magnatis gratia ieiunium soluere, nisi quando proximi necessitas exierit. Hac enim occurrente, non solum poteris, sed debebis soluere, ut sæpe à viris Sanctis gestum esse Azorius pluribus confirmat exemplis. Ex Trullenchio.

DVBIVM CXVIII.

An labor voluntarius excusans à ieiunio, possit instante ieiunio, quoties libuerit suscipi?

⁵²¹ *Questionis status.* Constat ex dictis, laborem voluntarie suscipere. Quia unusquisque habet ius quemcumque laborem suscipiendum, quo nullatenus priuatur ob ieiunij observationem. Quæstionem autem, cum labor huiusmodi à ieiunio excusans valeat in Quadragesima v. gr. cunctis diebus ieiunij assumi?

⁵²² *Non potest.* Non potest assumi nisi semel aut iterum. Quia cum labor sit voluntarius, nec ex officio, aut necessarius ad victum, sæpius in die ieiunij assumi videtur esse in illius fraudem. Sic Sanch. *l. 5. Confil. c. 1. dub. 7. n. 10.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10.* & 14.

⁵²³ *Potest place.* Potest, quoties libuerit, assumi. Quia id quod semel aut iterum est licitum, semper erit licitum geri, eisdem concurrentibus circumstantiis. Ita Pasqual. *decif. 318.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 155.*

⁵²⁴ *Mibi hoc probabilius.* Probabilius hoc esse reor. Nam si hodie, & crasius habeo ad laborem soluentem ab obligatione ieiunij, suscipiendum cur tertia, ac quarta die eo iure priuabor? Nec video unde.

nam id fiat die tertia, ac deinceps in ieiunij fraudem, si actum semel & iterum, in ieiunij fraudem geri dicendum non est.

DVBIVM CXIX.

Prævidet quis futuram ieiunandi impotentiam ex labore assumendo ob prauum finem (v. gr. ob venerem immoderatè exercendam) & tamen eiusmodi laborem suscipit. Deliquitne in causa contra ieiunij præceptum?

⁵²⁵ *Status.* Certum est, nullatenus post illicitum laborem assumptum ad ieiunium teneri. Quia labori illi agnatum est, haud posse ob debilitatem ex delicto sequutam cumie iunio componi. Quæstio autem est, an ille in causa contra ieiunij præceptum Deliquerit?

⁵²⁶ *Deliquit.* Deliquit quidem. Quia prævidens, eum laborem futurum esse causam non ieiunandi, causam peccato dedit. Sic Ortiz *summ. c. 10. plane. n. 17.* Vega *p. 1. sum. c. 14. casu 7.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10.* Ioan. de la Cruz *p. 1. sum. de prac. 3. a. 4. dub. 9. concl. 1.* Sanch. *l. 5. confil. c. 1. dub. 7. n. 15.* Manu. *10. 1. sum. c. 2. 3. num. 6.* Homobon. *in Exam. p. 2. tr. 8. c. 7. q. 23 & tr. 9. cap. 4. quæst. 74.*

⁵²⁷ *Non deliquit.* Non delinquit contra ieiunij præceptum, sed solummodo contra illam virtutem, cui hic prauus finis contrarius obicitur. Quia præceptum ieiunij nõ obligat, ut quis ab operibus voluntatis inhonestis quantumvis abstineat, cum solum sitat in abstinencia præscribenda iis, qui illam servare possunt. At defatigatus ex assumpto labore, malo ex fine licet, assumpto, non potest illam (ut suppono) servare solum ergo deliquit contra præceptum, cui finis inhonestus opponitur. Ita Medi. *sum. l. 3. c. 14. §. 10.* Ledef. *sum. tr. 27. c. 2.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 123.* Diana *p. 1. tr. 9. resol. 40.* Sanch. *in select. d. 54. n. 20.* Bonac. *10. 1. d. 2. de peccat. q. 8. pun. 1. n. 16.* & alij.

⁵²⁸ *Probabilius hoc.* Profecto postquam quis debilitatus est, factusque ad ieiunandum impotens etsi impotentia propria ex culpa oriatur, ut qui lassatus valde est in directa ad furandū domo, vel in proximi intereptione, vel in actu multiplicatione turpium, vel in longa via ut inuideret cubicinam, instituta: non tamen contra ieiunij præceptum delinquit etiā in causa: nam lassitudo præfata membrorum visa est haud posse cum ieiunio componi licite quidem labore supposito. Deliquit igitur ex ipso labore illicito assumpto, contra illam virtutem cui finis inhonestus constet opponi.

CAPVT XVIII.

Circa peccata, quæ contra præceptum ieiunij assolent perpetrari.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 125

DVBIVM CXX.

An qui ieiunium violat secundo comedens, toties deinde lethaliter peccet quoties eo die cibum sumit sufficientem alias ad soluendum ieiunium?

¹²⁹ **T**oties peccat lethaliter. Quia ieiunii præceptum est negativum, unde toties de nouo delinquit, quoties de nouo cibum in notabili quantitate sumit. Sic Molan. *theol. pract. tr. 13. c. 11. concl. 4.* Montefin. *1. 2. q. 73. a. 2. quæst. unc. 4. n. 47.* Maior *in 4. dist. 15. q. 6.* Medina *C. de ieiun. q. 1.* Couar. *l. 4. variat. c. 2. n. 13.*

¹³⁰ Non peccat lethaliter quoties in illa die comedit, sed solum cum secunda comestioni dedit operam. Quia præceptum ieiunii est primo & per se affirmativum, unde semel ieiunio violato in secunda comestione, iam vterius non delinquitur. Ita Durand. *in 4. dist. 15. q. 11. n. 9.* Sues. *de ieiunio. q. 8.* Angel. *n. 22.* Rosel. *n. 4.* Tabie. *q. 9.* Armil. *n. 4.* Navar. *sum. c. 2. l. 1. n. 15.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 9. q. 2.* Fagund. *de præc. 4. l. 1. c. 4. n. 1.* Salas *de legib. d. 14. d. 5. n. 67.* Suar. *10. 2. de Relig. l. 4. c. 7. n. 12.* & alij.

¹³¹ Hæc sententia longe est probabilior. Nam per secundam comestionem omnino ieiunii præceptum violatur, & tollitur, cum forma præscripta ab Ecclesia auferatur. Ergo nequit vterius violari, ac proinde nec delinqui in vterioribus comestionibus. Et quidem cum Ecclesia præcipit, ne amplius in die quam semel comedamus, nihil aliud præcipit, quam ne bis comedamus. Perinde ac si alicui præceptum esset, ne certum locum vno passu transiliat peccabit quidem primo passu, non tamen secundo aut tertio iterum transiliens.

DVBIVM CXXI.

An qui die ieiunii post secundam comestionem qua ieiunium violauit, vterius comedit, toties peccet venialiter contra ieiunii præceptum quoties manducat?

¹³² **P**eccat quidem. Quia inordinata illa post ieiunii fractionem comedendi multiplicatione leuiter præceptum vterius violatur. Sic Lessi. *l. 4. c. 2. dub. 3. n. 15.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 13.* Bassæ. *de ieiunio. 1. n. 10.*

¹³³ Minime delinquit venialiter contra ieiunii præceptum. Quia per comestionem secundam tota præcepti substantia fuit destructa: ergo contra illud nihil vterius peccari potest. Ita Trull. *l. 3.* Decal. *c. 2. dub. 5. n. 4.* Pasqualig. *decis. 338. n. 3.* & 4. Diana *p. 1. tr. 9. resol. 53.* Villalob. *sum. tr. 23. diff. 6. num. 5.* Sanci. *in select. d. 54. num. 42.*

¹³⁴ Potest quis vterius post secundam comestionem peccare non solum venialiter, sed & lethaliter, sed non quidem contra ieiunii præceptum, cuius iam destruxit substantiam, sed contra præceptum temperantiæ.

Escob. & Menâ. *Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

DVBIVM CXXII.

Violat quis ieiunium Quadragesima, in qua vigilia D. Marthæ occurrit: perpetratne duplex piaculum?

¹³⁵ **P**erpetrat quidem. Quia duplex violat præceptum lethale ad peccatum obligans. Sic Navar. *sum. c. 21. n. 4.* Manuel Coninch, Lopez, & Reginaldus, quos affert Leand. *p. 1. tr. 5. d. 8. s. 8. q. 5.*

¹³⁶ Non perpetrat duplex piaculum. Quia ratio vtriusque præcepti ad temperantiæ virtutem vnice pertinet. Ita Trull. *lib. 3.* Decal. *c. 2. dub. 5. n. 5.* Pasqualig. *decis. 359.* Leand. *hic tr. 5. d. 9. quæst. 4.* citans Vasquez, Sanchez, Suarium, Sancium, & alios.

¹³⁷ Probabilius hoc esse reor. Nec enim potest esse multiplex peccatum, cui ratio præcepti sit ad eandem pertinens virtutem. Vnicum igitur piaculum est, grauius quidem. Addiderim hinc, eum qui ieiunium, ad quod ex Ecclesiæ præcepto, & voto, vel iuramento tenebatur, multiplex patrare delictum. Quia tunc violatur ieiunium, ad quod ille multiplex obligatione adstringitur diuersæ rationis nempe abstinentiæ & Religionis: aut Religionis & fidelitatis, vt adnotauit Pasqualig. citatus *n. 4.* & 6. Hinc etiam elicio, Regularem, qui violat ieiunium, ad quod ex præcepto Ecclesiæ ac Regule tenetur, non peccare dupliciter. Quia illa duo præcepta, quæ violat, ad vnicam virtutem temperantiæ spectant. Vt Gordon. *in consil. Regular. resol. 18. numer. 13.* aduertit.

DVBIVM CXXIII.

An Dominus suos famulos teneatur compellere ad præceptum ieiunii seruandum?

¹³⁸ **T**enetur dominus sub graui piaculo suos famulos monere, & luadere ad ieiunium seruandum iuxta illud Apostoli *1. Tim. 5. si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.* Igitur quando paterfamilias probabiliter ceniet à domesticis suo sine causa violari ieiunium, si monitio non possit, debet eum fraterna charitate corripere, vt ieiunii præcepto satisfaciat, vt docet Diana *p. 1. tr. 9. resol. 28.* ex communi. Quæstioni autem do, an non solum teneatur monere, ac corripere, verum etiam compellere ad ieiunandum, è domo scilicet minitendo expulsiõem, aut alimenta subtrahendo?

¹³⁹ Tenetur quidem. Quia vt paterfamilias nõ videatur D. Pauli illud transgredi monitum, debet non solum de iis quæ ad corpus, verum de iis, quæ ad animi salutem attinēt famulis providere. Sic Medi. *C. de ieiun. qu. 11.* Maior. *in 4. dist. 15. q. 4.* Gabrî. *dist. 16. q. 3. n. 3. dub. 6.* Mol. *sum. tr. 10. c. 5. n. 29.* Ledel. *sum. tr. 27. c. 2. dub. 6.* post 6. *concl. Comit. l. 4. Sylui. 22. q. 147. a. 3. concl. 2.*

¹⁴⁰ Non tenetur. Quia hoc ad spirituale pertinet iurisdictione Prælati Ecclesiasticis agnatâ. Ita

L 3 Ita

Ita Trull. 3. Decal. c. 2. dub. 6. n. 8. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 10. n. 11. Diana p. 1. tr. 9. resol. 28. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 91. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 17. num. 5. Reginal. l. 4. m. 199. Azor. l. 7. c. 20. q. 12. S. a. v. Ieiunium. n. 15. Villalob. tr. 23. diff. 3. n. 3.

Verius hoc
mibi.

Veriorem hanc sententiam esse reor. Domini enim non habent vim coarctivam, seu spirituales in famulos iurisdictionem. Curare debent de iis, quæ ad sustentationem spectant, eosque circa spiritualia monere, corripere; sed cogere ad præceptorum observationem non tenentur, unde famulorum crimini minime cooperantur.

DVBIVM CXXIV.

Famulis ieiunare nolentibus tenenturne dominus cenam non impertire?

541
Tenentur, non
impertire
cenam.

Tenentur non impertire cenam. Quia tenentur quoad possunt eos auertere à ieiunij violatione, quod abnegando cenam præstabit. Sic Navar. sum. c. 2. n. 26. Tolet. l. 6. c. 5. n. 1. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 91. Trull. l. 1. Decal. cap. 2. dub. 6. num. 8. Manu. sum. 10. l. c. 23. concl. 4. n. 8. Ortiz sum. c. 19. num. 14. Diana p. 1. tr. 9. resol. 28. Medina c. de ieiun. q. 11.

542
Non tenentur.

Non tenentur. Quia domini tenentur famulis ministrare cibum, & non possunt exercere in eos aliquam vim coercitivam, seu punitivam circa spiritum: Ergo possunt, imo tenentur eis nolentibus ieiunare ministrare victum. Ita Aragon. l. 2. q. 3. art. 3. Pasqual. decif. 361. nu. 7. Sotus de secreto, memb. 2. q. 3. concl. 4. Angl. de ieiun. fol. mibi 415. Ledes. 2. 4. q. 17. n. 3. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 17. n. 5.

543
Cum his
opinor.

Existimo, non teneri dominum famulis abnegare cenam. Nā cū ipsi decreverint nō ieiunare, & ipse eis victum ministrare debeat: non vi deo unde eorū peccato cooperetur. Verū oppositū dixerim, si famuli nollēt in Ecclesiæ contemptum ieiunia servare, vel si id cum scādalo gererent. Quia tunc non solum teneretur cenā non ministrare, verum ē domo pellere, debita non proficiente correptione.

DVBIVM CXXV.

An parentes teneantur filios cogere ad ieiunandum, quando nolunt, cum possunt?

544
Tenentur
quidem.

Tenentur plane. Quia licet domini non teneantur famulos cogere, specialis lex est parentum respectu filiorum ætior vtiq. cū ætiori vinculo debeat parens filios ad legis observantiam adducere. Sic Medi. C. de ieiun. q. 11. Maior. in 4. dist. 15. q. 4. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 1. n. 8. Navar. sum. c. 2. n. 26. Corduba addit. ad Sotum de secreto, memb. 2. q. 5. concl. 4.

545
Non tenentur.

Non tenentur. Quia supra filios non habent spirituales iurisdictionem, unde circa præceptorum observationem haud possunt in eis vim coercitivam exercere. Ita Sanch. lib. 5. confil. c. 1. dub. 17. n. 5. Reginal. l. 4. n. 199. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 91. Trull. l. 1. Decal. c. 2. d. 6. n. 8. Ledes. 2. 4. q. 17. a. 6. dub. 4. Azor. l. 7. c. 20. q. 12.

546

Tenentur parentes monere, ac corrigere si

lios ieiunium nolentes obsequare: non tamen tenentur illos cogere, ob præfatam rationem. Attamen crediderim ex rati habitudine Prælatorum leui poena posse illos, imo debere afficere ieiunare nolentes, si eam illis profuturam agnoscant. Idem dixerim dominis respectu famulorum, nempe teneri eis semel aut iterum negare cenam, si fiant id famulis profuturū. Nam licite possunt domini, & parentes illam lenem coactionem ex præsumpta Prælatorum voluntate in filios, ac famulos exercere: Ergo tenentur, cum ad id solum obitare videbatur moralis eorum impotentia ad vim coercitivam in filios seu famulos exerendam.

Antori.
resoluto.

DVBIVM CXXVI.

An caupones, aut alij vendentes, vel ministrantes cibos si decenter possint, teneantur interrogare bespites, an non ieiunandi causam præferant, priusquam eis cenam exponant?

Tenentur quidem. Quia alias videbuntur fieri illorum peccati cooperatores. Quod si (vt supponimus) id decore ac decenter gerere valeant, cur ab huiusmodi interrogatione licite abstinebunt? Sic Lessi. l. 4. c. 2. dub. 4. n. 24. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 93. Maior. in 4. dist. 15. q. 4. Trull. l. 1. Decal. c. 2. dub. 5. n. 9. Bassæ. v. Ieiunium. l. 1. n. 14.

Non tenentur. Quia non attinet ad officiū Cauponum, vel eorum, qui paratas habent menses ad prandium conscientias aduertiū moderari, cum ipsorum curam spirituales nō gerant. Ita Sanch. l. 1. sum. c. 7. n. 34. Homobon. p. 2. Exam. tr. 8. c. 7. q. 2. citans Valentiam, & Medinam. Diana p. 1. tr. 9. resol. 39. Moure p. 1. sum. c. 8. §. 2. num. 22. Molles. 10. 1. sum. tr. 10. c. 5. n. 30.

Absolute existimo Caupones ab eiusmodi cura liberari. Quia præterquam quod sui id muneris nō est, valde onerosum existeret, eam gerere interrogationem. At si facile quiverint, posse ex zelo præcepti id facere laudabiliter, sed ad id non teneri respondeo.

DVBIVM CXXVII.

An si Caupones certo cognoscant, se ad ieiunium obligari: possint tibi apponere cenam?

Minime possunt. Quia tunc nō ieiunandi executioni cooperarentur. Sic Sylui. 2. 2. q. 147. Non possunt. a. 5. q. 1. Moure p. 2. c. 8. §. 2. n. 22. Bassæ. v. Ieiunium, l. 1. n. 14. Tolet. l. 6. c. 5. n. 51. & ibi Viçorel. Palao p. 1. tr. 6. d. 8. pun. 8. n. 7. Gabr. in 4. dist. 10. q. 3. a. 3. dub. 6. Navar. sum. c. 2. n. 2.

Possunt plane. Quia Caupones te hospitē non inducunt ad peccatum cenā apponentes, quam non ieiunandi intentione postulas, cum solum suas res diuendant, vt possint cenā deferuire quatenus est naturæ actus, non quatenus est ieiunij violatio: in quo hi solummodo munus, quod licite exerunt, exequuntur.

547
Tenentur
quidem.

548
Non tenentur.

549
Idē affirmitur.

550
Non possunt.

551
Possunt
plane.

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 127

quantur. Ita Caiet. 2. 2. q. 147. a. 4. Salon. ibi q. n. 77. a. 4. couv. 6. Manu. tom. 1. summ. c. 13. num. 8. Angl. q. 7. de ieiun. diff. 4. append. 1. Bonac. de pr. Eccl. d. ult. q. 1. sum. 3. n. 9. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. Pasqualig. decis. 365. num. 2. & 4. Azor. lib. 7. cap. 18 q. 5.

⁵⁵² Probabilem puto vnam, & alterā esse sententiam. Ego autem cum Filliucio tr. 27. par. 2. n. 93. Trullenchio l. 3. Decal. c. 2. d. 5. n. 9. Valent. 2. d. 9. q. 1. punct. 3. & Sancio l. 1. sum. cap. 7. n. 34. & aliis distinguendum existimo. Possunt quidem Caupones licite tibi ministrare carnem, si absque notabili incommodo eam denegare nequeant. Vel si sciant te ad alterius mentem iturum, ut ieiunium soluas. At in his casibus prauæ executioni minime cooperantur, sed suo dant operam licito ministerio. Adiderim, Pasqualig. contrarium asserentis venia, mortaliter Caupones delinquere, si nolint hospicio excipere eos, qui die ieiunij cœnare nolunt. Quia verè concurrunt ad actionem, in quo peccatum sumit exordium: inducunt enim, & aliquo modo cogunt hospites ad ieiunij violationem, uti aptè Molfes. sum. tr. 10. cap. 5. num. 30.

DVBIVM CXXVIII.

An Caupones possint in hæreticorum locis apponere carnes omnibus illas petentibus, etiam si eas valeant sine graui incommodo denegare?

⁵⁵³ *No possunt.* Si carnes sine graui sui incommodo abnegare valeant, non possunt eas venales cunctis petentibus apponere. Quia aniam eis exhibent violandi ieiunium, & Ecclesiæ præcepta irridendi. Sic Lessi l. 4. c. 2. n. 23. Bonacin. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 1. n. 9. Filliuc. tr. 27. p. 2. num. 91. Laym l. 2. tr. 3. c. 13. n. 5. Molfes. summ. tr. 10. cap. 5. num. 21.

⁵⁵⁴ *Possunt plane.* Licet sine sui graui incommodo valeant carnes abnegare, possunt absolute eas petentibus cunctis apponere. Quia Caupones non cooperantur peccato illicite eas comedentiū, cum exhibeant rem indifferentem, qua & licite uti, & illicite abuti pro libito valeant. Ita Ledesma tr. 27. c. 1. diff. 4. post 6. con. l. Pasqu. decis. 368. n. 7. Vega. p. 1. c. 14. casu 19. Faufl. l. 1. Thesaur. quest. 172. Homobon. part. 2. Exam. tract. 8. cap. 7. quest. 21. Manuel. tom. 1. capit. 23. numer. 8.

⁵⁵⁵ *Ibi casus.* Cum petentes carnes in die prohibito iam decreuerint violare præceptum, non videntur Caupones peccato comedentium cooperari: unde probabile iudicari posse absolute illos carnes cunctis apponere. Attamen primam sententiam securiorem quidem mihi eligendam duxi. Cæterum illud fere mihi certum, posse Caupones in locis hæreticorum absolute apponere simul carnes, & pisces, electio nem propriæ ementium conscientie relinquentes. Hinc elicio eos, qui in diebus ieiunij carnes, & alios cibos prohibitos venales exponunt, non delinquere, quamuis suspicentur, emptores peccaturos. Quia vsu receptum in Quadragesima vendi carnes ægrorantium causa, etiam si inde sani possint peccandi occasio-

nem eis vescendo arripere. Nec enim venditor eorum crimini cooperatur, cum vendat rem indifferentem: nec teneatur piaculum impedire, cum regimen conscientie eorum ad eum non spectet.

DVBIVM CXXIX.

An qui in die ieiunij licite cœnat, possit inuitare amicum ad cœnandum secum, si certò sciat alibi cœnaturum?

⁵⁵⁶ *Non potest.* Minime potest. Quia nemini est licitum incitare alium ad id, quod sine peccato geri non valet. Sic Sylui. 2. 2. q. 47. art. 1. quest. 1. vnic. 10. 1. concl. Trull. l. 5. Decalog. ap. 2. dub. 5. n. 10. Fagundez præcept. 4. libr. 1. cap. 10. num. 12. Vafquez de scandal. art. 1. & 4. Lessius l. 4. c. 2. dub. 3. n. 20. Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 3. num. 9.

⁵⁵⁷ *Potest equidem.* Quia amicus non petit absolute id ab amico, sed supposito, quod cum alio sit cœnaturus: unde eius crimini non cooperatur, nec ad peccandum inducit, quod ille iam patrare decreuerat. Ita Angl. q. 7. de ieiun. Nauar. summ. cap. 21. num. 26. Caietan. 2. 2. q. 147. art. 4. Azor. l. 7. cap. 10. q. 2. 1. 2. Ledesma. 2. p. 1. q. 7. art. 1. Pet. Ledesma. tr. 27. c. 1. diff. 4. post 6. concl. Saverb. ieiunium. n. 15. Diana part. 1. tr. 9. resol. 1. 8. Villalob. tr. 23. diff. 3. n. 2. Regin. l. 4. n. 19. Valent. tom. 3. d. 9. q. 2. punct. 3. Manu. c. 23. con. l. 5.

⁵⁵⁸ *Probatilissimum.* Perfecto quando amicus tuus paratus fuerit violare ieiunium, non delinques eum ad cœnam inuitans; quemadmodum liber à culpa potest quis à parato usurario usuram postulare. Unde hanc sententiam probabiliorē esse iudico.

DVBIVM CXXX.

An possit quis amicum ad cœnam inuitare, ad cœnandum alibi non paratum?

⁵⁵⁹ *Non potest.* Non potest. Quia vere id esset amicum ad peccandum inducere. Sic Azor. l. 7. c. 20. quest. 12. Lublin. verb. ieiunium, num. 11. Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. Lessius libr. quart. capit. se und. dub. tert. numer. 10. Fagundez præcept. 4. libr. prim. cap. 10. numer. 12.

⁵⁶⁰ *Potest qui-dem.* Potest equidem. Quia inuitatio consueta, & communis, quæ sic ad exerendam vrbancitatem, hæc est de se efficax ad inducendum amicum, ut cum esset cœnet, cum eiusmodi inuitationes etiam extra ieiunij instantiam acceptari non soleant. Ita Angles q. 7. de ieiun. diff. 4. concl. 2. Ortiz. sum. c. 19. trac. 2. numer. 10. Pasqualig. d. c. 1. 37. n. 4. Trull. l. 3. Decalog. ap. 2. dub. 5. n. 10. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 94. Leand. tra. 5. d. 9. q. 23.

L 4 Verius

⁵⁶¹ Verius hoc mihi. Nam ad cenam inuitare) etiam si probabiliter credas, am cum acceptaturum, non est inuitare ad sumendam tantam cibi quantitatem, ut ieiunium violetur: sed ad mensae communicationem, in qua bene poterit inuitatus solummodo absumere illam cibi quantitatem, quae portionem in refectuncula permissam non excedat. Vnde inuitans ad cenam ad delinquendum non inducit. Praesumendus est enim ille, curam propriae conscientiae habere, licet praeter inuitantis intentionem fortasse delinquat.

DVBIVM CXXXI.

An medici absque causa in die ieiunij carnes alicui edendi concedentes sint duplici piaculo constricti?

⁵⁶² *Duplex patet.* Sicut constricti duplici peccato. Quia duplex violant in specie praecceptum, vnum ieiunandi, alterum a carnibus abstinendi. Sic Chillin. v. ieiunium, n. 8. Pasqual. decis. 378. n. 2. Sanchez l. 4. summa. c. 11. 42. & 53. Sancius in select. d. 5. n. 16. Leander tr. 5. d. 9. qu. 26. citans Petr. Grados, Och. gauiam, Bonacinam, & Ludovicum de Sanct. Iuan. & alij, quos refert idem Leander part. 1. tractat. 5. dub. 8. § 8. quassion. 11.

⁵⁶³ *Non sunt.* Non sunt duplici peccato constricti, sed vnico. Quia solummodo sunt temperantiae violatores. Ita Trull. l. 3. Decret. 2. d. 2. n. 14. Montef. in 1. 2. q. 73. a. 1. d. 5. quassion. 4. Filluc. tract. 7. numer. 90.

⁵⁶⁴ *Prior eligo sententiam.* Aequè probabilem vtramque existimo esse sententiam. Attamen primam mihi eligendam duxi; quia solidiori fundamine innititur.

CAPVT XIX.

Circa dispensationem in ieiunij praeccepto.

DVBIVM CXXXII.

An peccaret Summus Pontifex, si absque rationabili causa cum aliquo in lege ieiunij dispensaret?

⁵⁶⁵ *Nonnulla suppono.*

VPPONO ex section. 1. Pontificem posse in lege ieiunij dispensare, vel eam tollere, etiam si ab Apostolis, vel Concilio Generali sit praescripta. Quia supra omnem humanam legem exerit potestatem. Haec autem dispensatio valida omnino est, etiam si absque iusta causa facta fuerit. Quia ad valorem dispensationis sufficit voluntas legislatoris, à quo tanquam à causa efficiendi lex pendet. In humanis namque legibus exigitur rationabilis causa, ut dispensatio sit honesta,

non ut simpliciter sit valida. Profectò peccaret Summus Pontifex si legem ieiunij generatim abrogaret. Quia cum ieiunium addit sit ad salutem vtile communem, haud posset sine boni communis praedictio abrogari, unde ad id iusta causa dari non posset. Scio tamen posse sine piaculo aliqua abrogare ieiunia etiam Quadragesimae, Quia ad hoc posset rationabilem causam inuenire. Quasi enim autem, num Pontifex delinqueret, si absque rationabili causa cum aliquo in lege ieiunij dispensaret?

⁵⁶⁶ *Non delinqueret.* Minimè delinqueret. Quia dispensatio priuata vnus vel alterius nullum infert praedictum. Ergo etiam absque causa data valida erit. Antecedens patet. Non enim infert praedictum ei, cui conceditur; licet enim bono abstinentiae priuatur, haec autem priuatio illi praedictalis non est: quia solum dicit negationem maioris boni, quod à dispensatione non tollitur, cum adhuc à dispensato obtineri, ieiunando, potest. Nec infert praedictum alteri particulari; nam quod Petrus non ieiunet, nihil Antonio praedictat. Nec bono communi: quia est circa priuatas actiones, quae priuatum exercentur: & quia lex ieiunij non est lata pro communi bono, sed pro particularis vnus cuiusque utilitate. Sic Pasqual. decis. 402. nu. 2. Gloss. l. Relegatiss. de penis, Et lex postrema non liget, est in Principe pro ratione voluntas. Salas de legibus, tractat. 1. 4. d. 20. sect. 4. num. 37. citat pro hac parte Felinum, Decium, Nauarum, Ceuaruniam, & alios. Sanchez verò de matr. lib. 8. tit. 18. num. secund. refert Hostiensensem, Angelum, Rosellam, Syluestrum, Armillam.

⁵⁶⁷ *Delinqueret planè.* Quia, (ut ait D. Thom. 1. 2. qu. 97. art. 4.) dispensatio sine causa, est impudens, temeraria, & infidelis potestatis usus. Est (ait D. Bernard. lib. 3. de consider.) dissipatio quaedam, & violatio iuris naturalis: siquidem facit, ut sine causa pars non consonet toti. Est offensio aequalitatis, quam iustitia erga omnes seruari postulat cap. iustum. est. dist. 9. Est denique actus rationi dissonus, & offensionis ansam subditis exhibens. Peccaminosus igitur est. Ita Medin. Cod. de ieiun. q. 3. Angl. q. 5. de ieiun. diff. 2. concl. 2. Sorus de inst. q. 7. ar. 3. dub. 2. Salas citatus sect. 5. nu. 50. Victoria in relect. de potest. Papa, num. 14. Sanchez lib. 5. Consil. c. 1. dub. 5. num. 5. & 9. Sancius in select. d. 54. Mol. sel. tract. 10. cap. 4. num. 15. Reginald. l. 4. n. 226. Diana part. 10. tract. 16. resoluit. 77. citans Leandrum.

⁵⁶⁸ *Hoc praedictum esse.* Hanc sententiam longe veriore esse crediderim, solidiori scilicet fundamini haerentem: quod frateor, me in prima sententia non inuenire. Nam (ut Sancius ait) dispensatio in ieiunio absque causa est in primis praedictalis ei, cui conceditur, cum priuatur non ieiunando exercitio virtutis abstinentiae, ieiunij merito, & pro peccatis satisfactione: & dato, quod dispensatus adhuc ieiunaret, id pro libito gereret, non praeccepti exigentia, unde tantum meritum non obtineret. Deinde praedictum infert ceteris, qui ieiunant; nam cum videant, alios sine causa à ieiunio eximij, iure offenduntur, & ad idem gerendum ansam arripiunt, ut ait Trident. sess. 25. cap. 5. & 18. Denique est bono communi inferens praedictum, Quia

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 129

Qui lex ieiunij indicta est ob commune bonum, sicut & aliæ leges, *c. p. Erit autem lex, dist. 4.* Ergo eius dispensatio sine causa bono communi præiudicialis erit. Omni igitur ex capite illicita. Scio equidem, pluribus placere Doctoribus, & meo Sancio aliquando placuisse, hoc peccatum solummodo tuo ex genere esse veniale, si scandalum graue non sequeretur: quod probabile puto; at plus mihi placet quod post rem melius consideratam Sancio affirmat *l. 5. Confil. c. 1. d. 5. n. 6.* probabilis suo ex genere esse mortale, & tantum excusari posse ex materie paruitate, quando scilicet lex, in qua dispensatur, magni non esset momenti.

DVBIUM CXXXIII.

An Parochus possit præsentem Episcopum iusta ex causa, in ieiunio cum aliquibus dispensare?

¹⁶⁹ Existimo certum omnino esse (quidquid *Angel. de ieiunio, num. 20.* Tabiena, *num. 15.* & alij in contrarium affirmant) posse Parochum, absente Episcopo, iusta de causa in ieiunij lege cum aliquibus dispensare. Alias enim non esset fidelibus sufficienter provisum, si absente Episcopo, aut eius Vicario, non adesset qui in ieiunio posset cum eis, virgente necessitate, dispensare. Requiro autem, num præsentem etiam Episcopum, id Parochus possit?

¹⁷⁰ Non potest. Quia solum ex consuetudine huiusmodi potestas Parocho adicitur, ipse enim iure solum iurisdictionem habet spirituales. At ex consuetudine huiusmodi potestatem dispensandi in ieiunio non habet, nisi quando Episcopus facile adiri non potest. Ergo Sic Fagund. *præc. 4. c. 9. n. 2.* Graff. *p. 1. decis. l. 2. c. 3. n. 7.* Ledesma. *summ. tr. 27. c. 2. d. 3.* Gabr. *in d. dist. 16. q. 3. n. 1. notab. 5.* Angl. *q. 5. de ieiunio dist. 4.* Manu. *p. 1. summ. c. 24. n. 4.* Vega. *p. 1. summ. cap. 14. c. 16.* & alij.

¹⁷¹ Potest quidem. Quia probabile est, hanc iurisdictionem consuetudine introductam penes Parochum esse etiam præsentem, & consentiente Episcopo. Ita Pasqualig. *decis. 187. m. 3.* & 4. Ortiz. *summ. c. 19. pr. c. 2. n. 16.* Villalob. *p. 1. summ. tr. 23. dist. 4. n. 21.* Trul. *de al. l. 3. cap. 2. d. 7. n. 18.* Sancio in *select. d. 5. q. 2. n. 16.* Molfes. *p. 1. summ. tr. 10. c. 4. n. 5.* Suarez. *de legibus, l. 6. c. 14. fine.* Sanchi. *l. 8. de matr. d. 9. n. 27.* Valent. *tom. 3. d. 9. q. 2. punct. 2.*

¹⁷² Ego autem existimo probabilius esse, hanc iurisdictionem solum habere locum, quando Episcopus facile adiri non potest. Nam si facile potest adiri, nequit Parochus tuto hac in re dispensare. Et hoc est (inquit Azorius *tom. 1. l. 7. c. 8. q. 3.*) quod vlt receptum est, vt Parochus dispenset, quando Episcopus facile adiri non potest. Addiderim, non solum Parochos, sed & eorum vices gerentes posse, si facile non valeat Episcopus adiri, in ieiunio dispensare. Quia nisi alias à Parochis prohibeantur, Vicarij eorum Parochiales possunt actus exercere, meo Sancio monente.

DVBIUM CXXXIV.

An iusta interueniente causa, Confessarius possit in ieiunio dispensare, si Episcopus, & Parochus haud valent facile adiri?

⁵⁷³ Potest quidem. Quia Confessarius Apostolica electus autoritate vices Curati exerit. *Potest qui Sic Rosel. v. Ieiunium, n. 16.* Palati. *in 4. dist. 15. aem. d. 8. c. 1. 4. concl.*

⁵⁷⁴ Minime potest. Quia dispensare in ieiunio est iurisdictionis exterioris actus, quam Confessarius minime habet. Ita Fagundez. *pr. l. 1. c. 9. n. 3.* Bonac. *de præc. c. 1. d. vlt. q. 1. dub. vltim. num. 8.* Sanchez. *l. 5. Confil. cap. 1. un. 5. m. 28.* & 29 Azor. *lib. 7. cap. 4. q. 4.* Trullench. *lib. 3. de alog. cap. 2. dub. 7. m. 18.* Pasqualig. *decis. 189.*

⁵⁷⁵ Etiam si Episcopus aut Parochus adire facile non valeant: indubitatum mihi, non posse Confessarium in ieiunio dispensare. Quia quamvis sit Apostolica electus autoritate, caret externa iurisdictione, quæ ad huiusmodi dispensationis valorem est necessaria. Poterit tamen declarare, an causa sit iusta, ac sufficiens ad ieiunandum.

DVBIUM CXXXV.

An Abbatissa possit in Monialium ieiunio dispensare?

⁵⁷⁶ Certum est Regularium Superiores posse in ieiunio Ecclesiastico suorum subditorum dispensare. Alias enim nequirent suis subditis, circa quos habent spirituales iurisdictionem, in necessariis providere. Certè id concessit Eugenius IV. D. Hieronymi Fratribus: scio tamen hoc privilegium non concedere nouam Prælati iurisdictionem, sed esse iurisdictionis, quam habent, declarationem: Item est certum, Superiorum localium Vicarios posse in absentia illorum, eandem dispensationem gerere. Quia tunc eandem obtinent auctoritatem. At iusta causa requiritur, non solum vt licite, sed etiam vt valide huiusmodi gerant dispensationem. Quæsierim vero, num Abbatissa, & aliæ Monialium Superiores possint in earum ieiuniis dispensare?

⁵⁷⁷ Possunt quidem. Quia in Moniales subditas ex Prælati commissione habent aliqualem clauium vsum, vt eas digne gubernent, corrigant, puniant; & vt vota quædam irritet: Ergo vt cum eis in ieiunio dispensent, & quædam Ecclesiasticis legibus, si causa virgeat, Sic Henriquez *l. 6. c. 2. n. 3.*

⁵⁷⁸ Minime possunt. Quia scemina sunt spiritualis iurisdictionis, quæ ad id gerendum requiritur, incapaces. Ita Sanchez. *lib. 6. de al. c. 1. num. 14.* Sancio in *select. d. 5. q. 2. n. 37.* Pasqualig. *decis. 391.* Lezana. *verb. Abbatissa, num. 14.* Portet. *qq. Regul. verb. Abbatissa, num. 3.* Batbaf. *de iure Eccles. cap. 45. num. 39.* Tambur. *de iure Abbat. d. 32. q. 10.*

Ego

⁵⁷⁷
Resolutio Ego quidem propter doctissimi P. mei Hen-
Auctoris. tiquez auctoritatem definire non audeo, pri-
 mam sententiam improbabilem omnino esse:
 attamen eius venia dixerim probabiliorē
 admodum esse secundam. Nam si ad dispen-
 sandum spiritualis iurisdictionis incapaces
 poterūt dispensare. Nec enim intelligo quomā-
 modo aliquis illi Clauium vsus valeat à Pre-
 latis incapaci communicari. Quamuis verò
 dispensare non possit Abbatissa, poterit tamen
 declarare, quandonam Moniales obligentur,
 vel non obligentur ad ieiunij obseruationem.
 Quia ad Abbatissam attinet Monialium dire-
 ctio, vnde debet habere sufficientem faculta-
 tem ad huiusmodi munus obeundum, qua ca-
 reret, si saltem declarare nequireret, prudenti
 vsa consilio, quandonam subdite ad ieiun-
 nium tenerentur, quandonam ab eius lege li-
 beræ existerent. Et quidem ad id saltem fuit
 concessum priuilegium à Paulo III. Abbatissæ
 S. Clare, cuius meminit Manuel. coll. 11. Bul-
 lar. & Portel. *ubi supra.*

DVBIVM CXXXVI.

*An prelatus teneatur dispensare in ie-
 iunio toties quoties ex causa iusta à
 subdito dispensatio po-
 titur?*

⁵⁸⁰
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia quando id subdi-
 tus petit, & dubia, & incerta causa vide-
 tur, si soluit Prelatus, nulli sese peccati peri-
 culo obicit, cum potestate sua dispensando
 utatur. Si autem subditum lege ieiunij non
 soluit in causa dubia, & incerta, sed rem subdi-
 ti arbitrio relinquit, vel absolute dispensatio-
 nem abnegat, subditum periculo peccati, &
 erroris exponit. Tenetur ergo toties dispensa-
 re, quoties à subdito ex rationabili causa, qua-
 lis erit, quando super dubium, dispensatio po-
 stulatur. Sic Rosel. *ver. Dispensatio. n. 4.* Syluest.
q. 1. Aruill. n. 14. S. a. n. 2. fatns. Cum subest causa
dispensandi, videtur peccare Prelatus, qui po-
test, si non dispenseret. Saneius in select. d. 43. num.
8. Anton. Cardin. Rebuff. & alij, quos ci-
tat Sanchez libr. 3. de matrim. dub. 10. num.
3. & 26.

⁵⁸¹
Non tene-
tur.

Non tenetur. Quia ad id nec præceptum
 positum, nec naturale obligat, nec aliud ali-
 quod virgere videtur. Et quia in iure dispensa-
 tio gratia vocatur *cap. Licet, can. de electione,*
in 6. & etiam indulgentiam, ac misericordiam
appellari probat Caput 1. de statu Monachor.
& Caput Posulasti, de Cler. excomm. ministran-
te. At gratia, indulgentia, & misericordia potest
quidem semper petenti impendi, sed debita
quidem non semper est: Ergo non tenetur
Prelatus toties dispensare, quoties subditus
ex rationabili causa postulat. Ita Sanchez li. 3.
de matrim. d. 10. num. 3. & 26. citans Archidia-
conum, Turrecrematam, Dominicum, Fran-
cum, Decium, Felinum, & alios. Salas de legib.
d. 20. sect. 7. n. 70. Suar. ibi. l. 6. c. 18. num. 22. Ca-
stro Palao part. 1. tract. 1. d. 6. punct. 8. §. 2. num. 9.
Pasqual. decis. 397. Basil. Legion. l. 8. de matrim.
cap. 14. num. 9.

Existimo non semper teneri, cum dispen-
 tio gratia sit. Attamen in duplici casu non po-
 test sine graui piaculo petenti subito dispen-
 sationem abnegare, scilicet, quando causa non sit
 ieiunandi est ita evidens, & certa, vt de se iei-
 unij obligationem soluat, tunc tenetur supe-
 rior non quidem (si in rigore loquar) dispen-
 sare, sed declarare pro exteriori apparentia ad
 tollendas murmurationes, seu praua iudicia,
 minimè obligare ieiunium; & quando in pe-
 tente ex iusta causa dispensationem, adest pe-
 riculum violandi ieiunium: tunc namque Pre-
 latus saltem ex charitate tenetur dispensa-
 tionem impertire, vt Pasqualis *num. 5.*
aduertit.

DVBIVM CXXXVII.

*Vritur quis dispensatione in ieiunio,
 quam Superior illi cū, sed
 valide impertit: de-
 linquitne?*

Delinquit, & graniter. Quia Superior dis-
 pensando in lege propria sine causa le-
 thaliter delinquit: ergo & subditus delinquit
 graniter, iniqua vtens dispensatione. Sic Pet.
 de Ledesma, *part. prim. summ. de matrim. on. capit.*
27. difficult. prim. post quart. conclusion. &
alij citati à Pasqualigno decis. 392. nume-
ro primo.

Nec leniter delinquit. Quia per dispen-
 sationem verè est ablata ieiunij lex: ergo dis-
 pensatus nec venialiter in eius omissione de-
 linquit. Ita Basil. *Legion. libr. octau. de matrim.*
capit. 14. numer. quint. Palao part. prim. d. 6. num.
octau. Paragraph. prim. numer. octau. Syluest.
verb. Dispensatio, question. tert. numer. quint. An-
gel. numer. tert. Vasquez 1. 2. disp. 178. capit. 4.
Suar. de legibus, libr. 9. cap. 19. numer. 14. S. las
ibi, dub. 20. section. 6. numer. 60. Diana part. prim.
tract. 10. resolut. 35. Vinald. & alij, quos citat, &
sequitur Pasqual. ubi supra.

Scio plures Doctores defendere, dispen-
 sationem venialiter delinquere illi hærentes fon-
 damini: quia Superior dispensando lethalliter
 peccat: ergo subditus quamuis dispensatus
 peccabit venialiter vtens tali dispensatione.
 Sic Nauarr. *pralud. 9. numer. 14. Amic. tom.*
quint. dub. 6. section. 7. num. 109. & alij, quos
citatur, ac sequitur Leander tractat. quint. dub.
10. question. 26. Attamen si per dispensatio-
nem absolute lex ieiunij est sublata, non vi-
deo, vndenam levis illa culpa possit ortum
habere, cum actio omittendi ieiunium nec
leniter legi, quæ iam respectu dispensati
non viget opponitur. Porro si dispensatio
inualida esset, qui illa vteretur lethalliter
peccaret, nisi bonæ fide, veram illam esse
existimaret. Quia dispensatio inualida non to-
lit legis obligationem.

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 131

DVBIVM CXXXVIII.

*Lex ieiunij tibi specialem ad observationem
difficultatem ingerit: habesne suffi-
cientem causam, ut dispensa-
tionem obtineas?*

¹³⁶ *Non habes.* **N**on habes. Quia cum difficultates huius-
modi assidue molestant, & persisten-
tia in operando vincantur: debes fortiter di-
micare, & affectum ad epulum ipsa abstin-
entia vincere: alias enim multi ob difficultatis
apprehensionem passim ad dispensationis gra-
tiam accederent. Sic Lud. de S. Iua. q. de ieiun.
a. 6. diff. 2. d. 3. concl. 2.

¹³⁷ *Habes quidem.* **H**abes quidem. Quia ut dispensatio in lege
locum habeat, ex causa rationabili, sufficit,
quod legis observatio consueto onerosior eua-
dat. Ergo si ieiunij lex tibi est onerosior valde,
quam ceteris, sufficientem habes causam, ut
dispensationem obtineas. Ita Pasqu. decis. 408.
Sanchez l. 5. Consil. c. 1. d. 6. n. 2. Ortiz. sum. c. 19.
prae. n. 13. Medina C. de ieiun. q. 9. Sa verb. te-
nuerim, n. 10. fatus: Dispensandi causa iusta est
magna in ieiunando difficultas.

¹³⁸ *Crediderim non adesse sufficientem ad dis-
pensandum causam, si difficultas illa ex vitiosa
consuetudine gulositatis provenire censeatur.*
Crediderim non adesse sufficientem ad dis-
pensandum causam, si difficultas illa ex vitiosa
consuetudine gulositatis provenire censeatur:
quae quidem difficultas ipso est ieiunandi actu
repellenda. Secus dixerim, si praefata ex gulo-
sitate repugnantia, accedat aliqua ex naturali
conditione, seu nimio calore, (unde edendi pro-
cedit affectio,) debilitas, ex qua quis ita affligi-
tur, ut dubium subeat, num ieiunare teneatur:
tunc iudico, te posse iussu dispensationem pe-
tere, eaque uti.

DVBIVM CXXXIX.

*Potesne quis dispensare in lege ieiunij à se,
vel à Superiori instituta?*

¹³⁹ *Minime potest.* **M**inime potest. Quia nemo potest in se-
ipsum iurisdictionem exercere: dispen-
sare enim in ieiunio spirituale pertinet ad
iurisdictionem. Sic fanet. Suar. tom. 2. de Relig.
l. 6. cap. 11. docens, id solum Summo Pontifici,
non aliis Superioribus esse concedendum. De
dispensatione autem ieiunij à Superiori impo-
siti. Sic Paludan. in 4. dist. 38. q. 4. a. 4. Miranda
tom. 2. sum. q. 3. a. 3. Hieronym. Rodriguez in
camp. 99. Regul. resol. 12. num. 39. Manuel. tom. 1.
99. Regul. q. 45. art. ultim. Azor. par. 1. l. 5. c. 5. q. 6.
& alij.

¹⁴⁰ *Potest equidem.* **P**otest equidem. Quia legislator habet po-
testatem relaxandi legem propriam vtpote ab
eius voluntate pendente, ut suppono: ergo
sicque illam potest tollere ad libitum respectu
aliorum, ita in ordine ad seipsum. Si verò de
dispensatione circa legem ieiunij à Superiore
lata loquamur, idem dicendum. Quia alias po-
tentes cum aliis dispensare deterius esset
conditionis, quam ceteri cum quibus dispen-
sat. Ita in casu primo Pasqu. citatus. Suar. l. 6. de
legibus, cap. 12. num. 11. id esse extra controuer-

siam affirmans Caietan. 2. 2. qu. 6. art. 5. Cordu.
l. 1. q. 3. Bonac. de legibus, d. 1. q. 2. punct. 1. n. 9.
Fillius m. 20. n. 295. De secundo autem ita Syl-
vest. v. Lex, q. 14. Sotus in 4. dist. 18. qu. 1. art. 3.
Sanchez l. 8. de matr. d. 3. nu. 8. Salas de legibus,
d. 20. sect. 12. n. 105. Palao p. d. 1. pun. 7. s. 1. n. 2.
Villalobos tract. 2. diff. 4. num. 23. Diana p. 1.
tract. 9. resol. 15. Basil. lib. 8. de matrim. cap. 4.
numer. 9.

Idem in casu utroque asserendum existimo.
Nam licet iurisdictionem in ordine ad iustitiae
actus non valeat quis circa seipsum exercere,
potest tamen in ordine ad actus legales, ut op-
time probat Pasqu. n. 5. & 6. Audi Azorium l. 7.
c. 18. q. 6. Si queras, an huiusmodi Praelati, ac Pre-
fati possint iusta ex causa seipsos lege ieiuniorum
solvere in his casibus, in quibus possunt alios sibi
subiectos Respondeo posse. Nam quamvis nemo in
seipsum aliqui iurisdictione uti queat, in hoc ta-
men uti potest: quia sibi permittitur, ne sit dete-
rioris conditionis, quam alij. Sic ille sibi contra-
rius, nisi differentiam aliquam ingenias inter
voti dispensationem, de qua loquitur loco pro-
priori sententia citato, & inter dispensationem
ieiunij, de qua in praesenti. Addiderim, non so-
lum posse tecum dispensare eum, qui cum aliis
in lege ieiunij dispensare querebat, & pos-
se aliis iurisdictionem committere, ut secum
dispenset, ut docet Sanchez l. 8. de matr. d. 3.
n. 1. & sum. lib. 4. c. 37. num. 42. Nam si potest
dispensare secum, à fortiori poterit alteri sub-
dito suam iurisdictionem committere, ut se-
cum valeat dispensare. A Palao accepi.

DVBIVM CXL.

*An ieiunia à Pontifice vel à iure communi in-
dicta pro certis diebus possint ab Episcopis
in alios dies ex rationabili causa
transferri?*

¹⁴¹ **T**ransferri non possunt. Quia ea, quae sunt
à Superiori determinata non relinquun-
tur inferioris dispositioni. Vnde quae iuris Ca-
nonici sunt Episcoporum dispositioni non
sunt relinquenda. Sic Bonac. d. ult. de prac. Eccl.
q. 1. punct. ultim. num. 18.

¹⁴² **P**ossunt quidem. Quia id ex praxi constat,
& ex iure Canonico colligitur cap. Consilium,
de observat. ieiun. Vbi ieiunium incidens in
Dominicam refertur in Sabbatum: unde quam-
vis ea, quae sunt à Superiore determinata dis-
positioni inferioris absolute non relinquuntur:
& idè quae sunt Canonici iuris non relin-
quuntur absolute Episcoporum dispositioni:
committitur tamen ipsis eorum executio, ut
colligitur ex cap. citato, idè què quando pru-
dentia id exigit, instante causa, possunt quoddam
celebretur una die ieiunium, quod altera fue-
rat celebrandum. Ita Innocent. Rubr. de observ.
ieiun. Caiet. sum. v. ieiunium, c. 1. Armil. num. 6.
Nauar. sum. c. 21. n. 11. Sa num. 5. Trullench lib. 3.
Decal. cap. 2. dub. 7. num. 11. Azor. lib. 7. cap. 18.
quest. 5. Fagundez praecept. 4. libr. prim. c. 9. nu. 4.
Sanchez lib. 5. Consil. cap. 1. dub. 5. num. 27. alios
asserens Pasqual. g. decis. 197. citans
Sylvium, Laymanum, Angles, Gordonum,
& alios.

Certum

594
Certum hoc
mihi.

Certum mihi posse Episcopos ieiunia ab Ecclesia præscripta ob iustam causam de die in diem transferre, more Ecclesiæ. Sicut enim Ecclesiæ vlti, si festum accidit feria secunda, vigilia huius festi ieiunetur in Sabbato, non in Dominica iuxta cap. 1. de obseru. ieiun. ita pari ratione si vigilia alicuius Diui in festo solemni accidat, propter eius venerationem potest pridie illius diei ieiunium Episcopi autoritate haberi. Exempli gratia, apud Gallos in locis vbi S. Quintini eriguntur Tempia, quod festum tota in Gallia est celeberrimum, vigilia Omnium Sanctorum Episcopi loci autoritate ieiunatur die antecedenti, quia festum Diui in vigilia Omnium Sanctorum colitur. Addiderim, ieiunia voto suscepta, vel Confessarij iussu iniuncta posse similiter ex causa transferri à Superiore, vel ab alio legitimam auctoritatem ad id exerente.

D. V B I V M C X L I.

An legitima causa subsistat, ut possit Episcopus ieiunium D. Matthiæ incidens in aliquem diem ex duobus vltimis Bacchanalium in alium transferre?

595
Questionis
status.

Dixi Dub. 149. posse Episcopum ieiunia à Pontifice vel à iure communi præscripta transferre in alium diem rationabili ex causa. Quæstio itaque, num ad translationem huiusmodi li addit causa sufficiens cum vigilia D. Matthiæ incidit in vno, vel altero die ex duobus vltimis Bacchanalium nempe in secunda, aut tertia feria?

596
Non sub
legitima
causa.

Non subest legitima causa. Quia quæcumque causa excogitari potest pro sententia contraria à Summis Pontificibus fuere præuisa, & tamen huius ieiunij translationem non instituerunt, quemadmodum gesserunt in alijs. Ergo non ob aliam rationem, nisi quia ad id sufficientem causam non inuenere, sicut ad trans-

lationem Vigiliæ S. Ioannis incidentis in festum Corporis Christi inueniunt, deoque ad feriam quartam eam translatare Sic Diana p. 10. tr. 16. resol. 7. Leander tract. 5. d. 10. q. 42. asserens Eminentiſſi. Cardinalem de Lugo id aliquando affirmasse.

Causa subest legitima. Quia ex Bacchanalium dierum abusu, ex nimia epulorum licentia experimento constat ab innumeris ieiunij ne legem violari. Legitima igitur causa erit ad ieiunij translationem, tot peccata vitare. Ita Pasqual. decis. 180. n. 2. fauēt Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. & Diana p. 3. tr. 6. resol. 6. Fatur enim ille: Fortasse aliquis respondere poterit, si Vigilia S. Matthiæ incidat in feriam secundam, vel tertiam Quinquagesima, iustam fore causam, ut Episcopus tale ieiunium in præcedens Sabbatum transferat. Hic autem. Forſan ſententia Laymani alicui probabilis videatur.

Ego quidem Pasqualigni ſententiam probabiliorē eſſe crediderim, quam mordicus tenēo. Licet enim Leander aſſerat, à ſæculo auditum non eſſe, vigiliæ ieiunium translatum fuiſſe in alium diem ab aliquo Episcopo: ego oculatus teſtis vidi vigiliæ Apoſtolorum Petri & Pauli ieiunium incidens in diē, quo tauri erant agitandi, in diem præcedentem ab Archiepiscopo Burgenſi fuiſſe translatum, ne violationi ieiunij aſta exhiberetur. Imo ob eandem rationem non ſemel vidi D. Matthiæ ieiunium fuiſſe translatum. Inſtat Leander cauſam, quæ ad transferendum D. Matthiæ ieiunium aſſignatur, rationabilem non videri. Nam alias etiam poſſet in alium diem transferri quodlibet ieiunium incidens in diem quemcumque feſtum: cum etiam multa committantur peccata in ieiunijs in feſto incidentibus. Miror virum eruditum, & expertum differentiam auſugere inter ieiunium incidens in aliquo Bacchanalium diē, & in quolibet totius anni feſto. Nam in Bacchanalium diebus inſolentior viget ad gulam affectus ex praua, fateor, hominum conſuetudine, vnde facilius ieiunij iura violantur.

LIBER